

Załącznik do Uchwały Nr LIV/1363/22
Rady Miasta Gdańska
z dnia 29 września 2022 r.

Gdańsk 2030 Plus
Strategia Rozwoju Miasta

Wrzesień 2022 r.

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie	3
2. Proces budowania Strategii	4
3. Trendy rozwojowe.....	11
4. Wartości strategiczne.....	23
5. Wizja rozwoju „Gdańsk 2030 Plus”	25
6. Cele strategiczne.....	25
7. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia.....	28
8. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – główne cele, kierunki i działania.....	30
9. System realizacji Strategii	36
10. Ramy finansowe i źródła finansowania.....	38
Załącznik - Model struktury funkcjonalno-przestrzennej	

1. WPROWADZENIE

Otwartość oraz swobodny przepływ ludzi, towarów i myśli niezmiennie od wieków tworzą fundamenty rozwoju Gdańska. Naturalnymi następstwami portowego charakteru miasta są również jego gościnność oraz gotowość na zmiany, nowe wyzwania i możliwości. Utożsamiane z Gdańskiem hasła – wolność i solidarność – to nie tylko szczytne idee, lecz także idące za nimi konkretne działania. Zachowanie tych tradycyjnych wartości i unikalnej specyfiki Gdańska jest niezmiernie istotne przy planowaniu przyszłości naszego miasta.

U podstaw planowania kierunków rozwoju przyjęto założenie, że określone cele strategiczne wzbogacane będą o istotne dla gdańszczan zasady i wartości służące ich realizacji. To wzbogacanie wpisane było w otwartą formułę tworzenia Strategii Rozwoju Miasta „Gdańsk 2030 Plus”. „Plus” oznacza tu zarówno długookresową wizję rozwoju, jak i otwartą przestrzeń, gdzie przyszłość miasta nie zamyka się w jego granicach administracyjnych, ale konsekwentnie odnosi się do całego obszaru metropolitalnego oraz uwzględnia tendencje rozwojowe regionu, kraju i Europy. „Plus” to nowi mieszkańcy Gdańska, przyszłe pokolenia, jak również przybywający do miasta studenci, turyści i przedsiębiorcy. „Plus” to nie tylko potencjał gospodarczy oraz wartość kulturowa wywodząca się z historii, dziedzictwa i kodu etycznego miasta; to także odpowiedzialne, zintegrowane i aktywne społeczeństwo. To poszukiwanie nowych rozwiązań i wdrażanie działań adaptacyjnych służących zwiększaniu odporności miasta na zmiany klimatu. Wreszcie Gdańsk „Plus” to miasto oferujące coraz wyższą jakość życia.

Celem Strategii jest określenie priorytetów rozwoju miasta w najbliższych latach oraz zidentyfikowanie wyzwań, którym będziemy musieli sprostać w tym okresie. Wychodząc naprzeciw potrzebom mieszkańców – zarówno obecnych, jak i przyszłych – Strategia nakreśla kierunki, które będą wzmacniały potencjał społeczny, gospodarczy, przestrzenny i środowiskowy Gdańska. Daje podstawy do świadomego kształtowania procesów zachodzących w mieście oraz wzmacnia impulsy rozwojowe obszaru metropolitalnego i całego Pomorza.

Strategia Rozwoju Miasta jest kompromisem wypracowanym między poszczególnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi stanowiącymi wspólnotę mieszkańców Gdańska. Ma przyczynić się do zharmonizowania działań podejmowanych z inicjatywy mieszkańców oraz różnych grup. Autorami Strategii są mieszkańcy Gdańska oraz wszyscy, którzy włączyli się w prace nad jej tworzeniem. Wywiady, ankiety, spotkania z mieszkańcami, ich uwagi i komentarze pozwoliły sformułować wspólne mianowniki łączące długofalowe priorytety z obecnymi oczekiwaniami i nadziejami.

2. PROCES BUDOWANIA STRATEGII

CZĘŚĆ I. OPRACOWANIE STRATEGII W LATACH 2013–2014

Proces tworzenia Strategii Rozwoju Miasta „Gdańsk 2030 Plus”, przyjętej Uchwałą nr LVII/1327/14 Rady Miasta Gdańska z dnia 25 września 2014 r., oraz definiowania zawartych w niej dalekosiężnych priorytetów, kierunków i celów był działaniem otwartym na wszystkich mieszkańców. Określanie wyzwań rozwojowych, identyfikacja problemów i wreszcie wyłonienie składowych wspólnej wizji wymagają społecznej aprobaty. Podejście to sprawia, że dialog i współodpowiedzialność, tworzące fundamenty trwałego rozwoju, są dziś podstawą wspólnego, partycypacyjnego zarządzania rozwojem miasta. Zamierzeniem procesu budowania Strategii było nie tylko wspólne sprecyzowanie wizji, priorytetów i celów, lecz także tworzenie możliwości w zakresie realnego wpływu na podejmowane decyzje. Odwołując się do wiedzy i potrzeb gdańskiej społeczności, wykorzystano w tym celu mechanizm konsultacji zarówno z mieszkańcami, jak i z liderami opinii i ekspertami w różnych dziedzinach życia miasta.

Proces tworzenia niniejszego dokumentu przez mieszkańców, przy wsparciu pracowników Urzędu Miejskiego, ekspertów, liderów społecznych i gospodarczych, trwał niemal rok. Wyniki debat, spotkań i konsultacji społecznych nie odbiegają od wniosków, które płyną z etapu partycypacyjnego.

Koncepcja założeń Strategii powstała jesienią 2012 r. przy okazji organizacji kongresu „Miasto Plus. Zarządzanie metropoliami XXI wieku”. W lipcu 2013 r. powołano Zespół Roboczy ds. Strategii Rozwoju Gdańska 2030 Plus, który organizował proces jej powstawania. Ważnym wsparciem podczas całego procesu budowania Strategii był wkład merytoryczny Rady Programowej Strategii Rozwoju Gdańska 2030 Plus, którą tworzyło grono 23 liderów środowisk gospodarczych, naukowych, społecznych i politycznych miasta. Istotne dla powstania Strategii okazało się również zaangażowanie mieszkańców, spośród których ponad 3 tys. osób wzięło udział w internetowej ankiecie pt. „Jaki będzie Twój Gdańsk w 2030 roku?”. Na reprezentatywnej próbie 1 tys. mieszkańców przeprowadzono badania społeczne diagnozujące postrzeganie miasta oraz zmiany rozwojowe zachodzące w Gdańsku w ciągu ostatnich lat. Kolejnym źródłem informacji o potrzebach społecznych gdańszczyzan był kwestionariusz ankietowy, na który odpowiedzieli przedstawiciele uczelni, biznesu, instytucji i organizacji. Ważny instrument służący komunikacji i bieżącemu relacjonowaniu procesu budowania Strategii stanowiła strona internetowa www.gdansk.pl/strategia.

Proces budowania Strategii Rozwoju Miasta w latach 2013–2014 był wielostopniowy, włączający i elastyczny. Bazując na wiedzy i zaangażowaniu gdańszczyzanek i gdańszczyzan, stworzono wspólną wizję, określono priorytety i cele. Poniższy diagram przedstawia etapy i elementy procesu wyłaniania się i określania strategicznych kierunków rozwojowych Gdańska. Proces, który sam w sobie stał się wartością, będzie kontynuowany i umacniany w następnych latach.

PROCES TWORZENIA DOKUMENTU pn. GDAŃSK 2030 PLUS STRATEGIA ROZWOJU MIASTA (2013–2014)

Zasadniczym etapem prac nad tworzeniem Strategii była możliwość dzielenia się przez mieszkańców pomysłami na rozwój miasta podczas otwartych spotkań. Do pracy nad założeniami dokumentu zaangażowano ekspertów dnia codziennego – mieszkańców, których obserwacje, doświadczenia i pomysły są odzwierciedleniem realnych potrzeb i wizji rozwojowych Gdańska. Potrzeby te przedyskutowano we wrześniu i październiku 2013 r. podczas 12 spotkań w 12 dzielnicach miasta: Przymorze Wielkie, Wrzeszcz Górny, Orunia – Św. Wojciech – Lipce, Oliwa, Śródmieście, Piecki-Migowo, Zaspą-Młyniec, Młyniska, Siedlce, Chełm, Przeróbka, Osowa. Spotkania miały charakter warsztatowy – odbywały się na zasadzie „burzy mózgów”. Zadaniem uczestników było określenie kierunków rozwoju oraz konkretnych działań, które służą podniesieniu jakości życia w Gdańsku. Uczestnicy spotkań skoncentrowali się na edukacji, gospodarce morskiej, innowacjach technologicznych, bezpieczeństwie, mobilności, mieszkalnictwie, współdziałaniu na rzecz Gdańska, zdrowiu, kulturze oraz integracji lokalnej w przestrzeni sąsiedzkiej. W grudniu 2013 r. przeprowadzone zostało dodatkowo spotkanie podsumowujące cykl warsztatów z udziałem mieszkańców.

Etap partycypacyjny w procesie budowy Strategii Rozwoju Miasta obejmował również spotkania z uczniami szkół ponadgimnazjalnych w Gdańsku oraz studentami. Dodatkowo odbyły się spotkania z lokalnymi mediami, przedsiębiorcami, Gdańską Radą Kultury oraz organizacjami pozarządowymi. Zorganizowano debaty poświęcone profilaktyce i promocji zdrowia, mobilności oraz rozwojowi społecznemu. Do prac włączyli się również radni miasta Gdańska, zwłaszcza członkowie Komisji ds. Strategii i Budżetu Rady Miasta Gdańska. Ogółem w 26 spotkaniach, debatach i warsztatach przeprowadzonych w 2013 r. uczestniczyło łącznie ponad 800 osób.

Efekty partycypacji społecznej zostały następnie zestawione z wypracowanymi analizami SWOT, trendami rozwojowymi, opiniami eksperckimi oraz sprawozdaniem z wykonania celów Strategii Rozwoju Gdańska do roku 2015. W wyniku ich analizy wskazane zostały wspólne mianowniki, które przedstawiono jako wartości strategiczne. Mają one zapewnić długofalowy rozwój Gdańska. W celu weryfikacji podejmowanych działań zasadne było poddanie prac nad Strategią ocenie zewnętrznej, która wyraźnie potwierdziła wartość partycypacji społecznej dla procesów zarządzania miastem.

Etap partycypacyjny w procesie budowy Strategii Rozwoju Miasta kontynuowano w 2014 r. Przeprowadzone zostały kolejne spotkania warsztatowe odnoszące się w zasadniczym stopniu do wkładu będącego efektem wcześniejszej fazy. Wypracowane priorytety, wraz ze wskazanymi strategicznymi obszarami rozwoju, przeanalizowano w debacie ze środowiskiem biznesowym, radnymi miasta Gdańska oraz konsekwentnie z mieszkańcami. Dodatkowo zorganizowano specjalne warsztaty poświęcone bezpośrednio wizji rozwoju Gdańska, w których uczestniczyła grupa osób związanych ze światem kultury, innowacyjną przedsiębiorczością, organizacjami pozarządowymi i mediami.

Dalsze partycypacyjne włączanie społeczności lokalnej w prace nad Strategią przebiegało w toku miesięcznych konsultacji społecznych projektu dokumentu, trwających od 14 maja do 13 czerwca 2014 r. Projekt Strategii został udostępniony na stronach internetowych Urzędu Miejskiego w Gdańsku (m.in. www.gdansk.pl/strategia). W ramach konsultacji społecznych przeprowadzono dodatkowe spotkania, które pozwoliły poznać głos mieszkańców, Młodzieżowej Rady Miasta Gdańska oraz członków Stowarzyszenia Gdańskiego Obszaru Metropolitalnego. O wszelkich działaniach na bieżąco informowani byli radni miejscy oraz media.

Konkurs „Mój Gdańsk 2030”, skierowany w 2014 r. do uczniów gdańskich szkół, pozwolił zaangażować w myślenie o przyszłości naszego miasta także młodsze pokolenie. Jego uczestnicy, wykorzystując różnorodność technik plastycznych, grafiki komputerowej i prac multimedialnych, w sposób kreatywny przedstawili wizję Gdańska w roku 2030. Prace były oceniane przez powołane w tym celu jury oraz prezentowane na specjalnej stronie internetowej umożliwiającej publiczne głosowanie. Konkurs zwieńczyła przeprowadzona w siedzibie Rady Miasta Gdańska uroczysta gala wręczenia nagród połączona z wystawą prac, dzięki którym dodatkowo nadano ciekawą formę samemu dokumentowi Strategii. Strategia jest rezultatem otwartej formuły przygotowywania dokumentu, wykorzystującej jako główne narzędzie planowania strategicznego dialog z gdańszczanami. Zawiera zapisy, które mają decydujący wpływ na działania rozwojowe podejmowane w celu podnoszenia jakości życia mieszkańców Gdańska, realizacji inwestycji oraz tworzenia miasta otwartego, bezpiecznego, wygodnego do życia i wypoczynku.

CZĘŚĆ II. OPRACOWANIE ZMIAN STRATEGII W LATACH 2021–2022

W ciągu 7 lat od uchwalenia Strategii zmieniły się uwarunkowania na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i unijnym. Dynamicznym przeobrażeniom uległy zjawiska społeczne, gospodarcze, przestrzenne, środowiskowe, a także trendy technologiczne, które w dużym stopniu wpływają na rozwój Gdańska. Ponadto w listopadzie 2020 r. znowelizowane zostały przepisy prawne¹, w których – po raz pierwszy w ustawodawstwie krajowym – określono wymagania merytoryczne i proceduralne dla opracowania strategii rozwoju gminy.

Aby w świetle zmienionych regulacji prawnych Strategia „Gdańsk 2030 Plus” stanowiła dokument strategiczny zintegrowanego procesu zarządzania rozwojem kraju, niezbędne było dostosowanie jej do nowych wytycznych.

Pierwszym krokiem procesu opracowania zmian Strategii było podjęcie 30 września 2021 r. przez Radę Miasta Gdańska uchwały w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania zmian dokumentu pn. „Gdańsk 2030 Plus. Strategia Rozwoju Miasta”.

Rozpoczęcie procesu opracowania zmian dokumentu „Gdańsk 2030 Plus” było dobrym momentem na przeanalizowanie kierunków rozwoju Gdańska i dostosowanie jego zapisów do wyzwań i zmian społeczno-gospodarczych oraz nowych celów polityki spójności akcentowanych we wdrażanej perspektywie unijnej na lata 2021–2027. W pracach wykorzystany został dorobek gdańskich dokumentów strategicznych nakreślających politykę rozwoju miasta, w tym treści zmienianej Strategii.

Nowe przepisy prawne położyły silny akcent na integrację wymiarów przestrzennego, gospodarczego i społecznego, co przełożyło się na obowiązek opracowania nowego elementu Strategii – modelu strukturalno-funkcjonalno-przestrzennej oraz rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Miasta Gdańska. Koncepcja ta została opracowana przez Biuro Rozwoju Gdańska. W ten sposób kierunki rozwoju określone w Strategii zyskały widoczny wymiar przestrzenny.

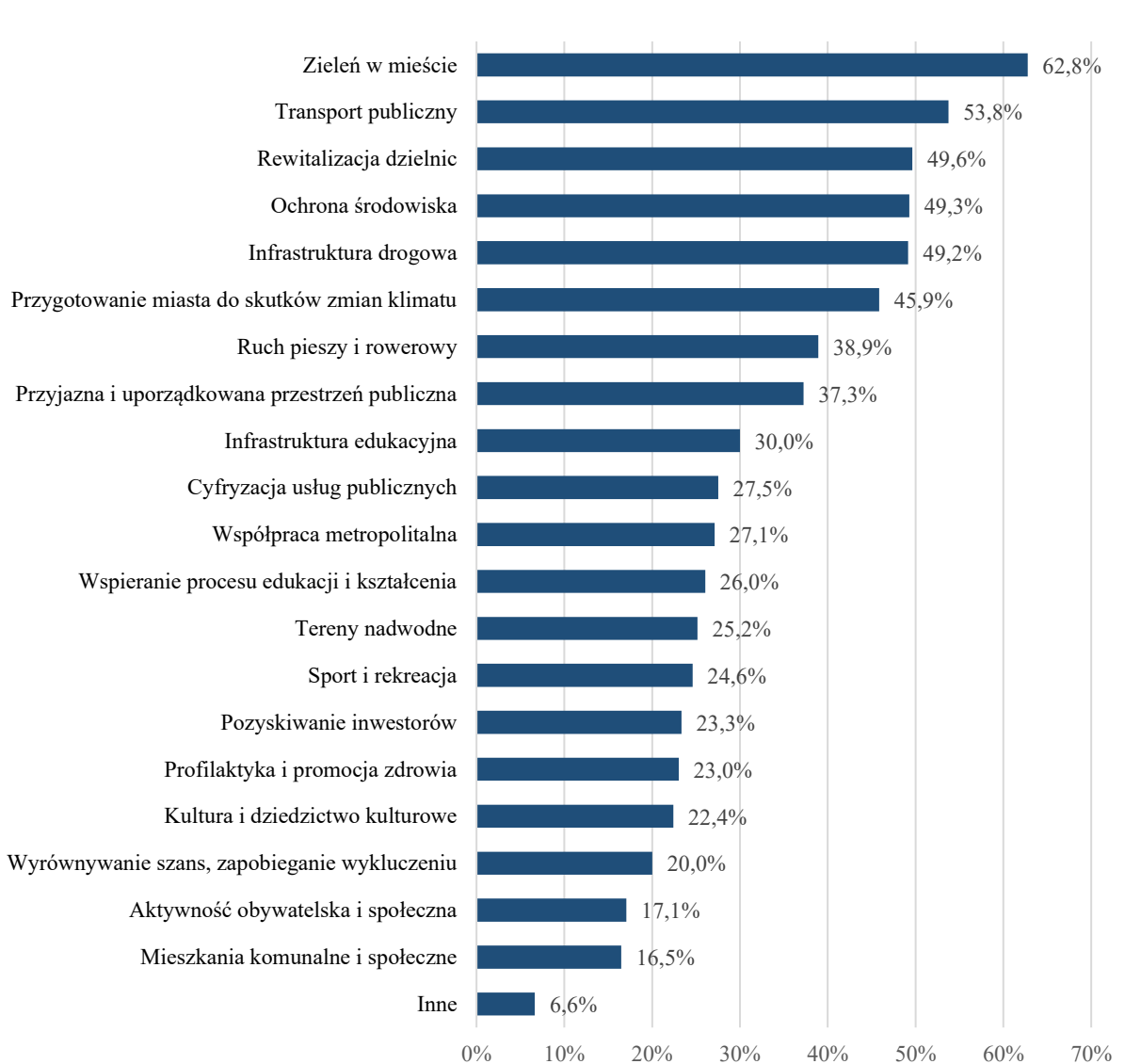
W ramach przygotowań do prac merytorycznych związanych z opracowaniem zmian Strategii przeprowadzono diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gdańska z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych. Jej zakres obejmował analizę uwarunkowań, trendów społecznych, gospodarczych, przestrzennych i środowiskowych oraz wyzwań rozwojowych Gdańska. Wnioski sformułowane w diagnozie pozwoliły na wskazanie nowych celów strategicznych oraz kierunków działań podejmowanych dla ich osiągnięcia.

Realizacja procesu zmian Strategii umożliwiła również partycypację mieszkańców i lokalnych partnerów społeczno-gospodarczych w myśleniu o przyszłości Gdańska, identyfikowaniu wyzwań stojących przed miastem i planowaniu jego rozwoju na najbliższe lata. Wartość wspólnie wypracowanego dokumentu jest bowiem cenniejsza, jeśli odzwierciedla on potrzeby i aspiracje gdańszczanek i gdańszczan.

Na początku procesu zrealizowano cykl warsztatów pt. „Porozmawiajmy o przyszłości Gdańska i razem zmienimy Strategię Rozwoju Miasta”. Podczas czterech warsztatów, które odbyły się w formie zdalnej (z racji obostrzeń pandemicznych) w listopadzie 2021 r., mieszkańcy mieli możliwość zabrania głosu w dyskusji nad tym, jakim miastem ma być Gdańsk w 2030 r. Spotkania były poświęcone wymiarowi społecznemu, gospodarczemu i przestrzennemu miasta, a ostatni warsztat podsumowywał cały cykl i skupiał się na priorytetach rozwoju Gdańska. Na warsztaty zarejestrowało się łącznie 212 uczestników, a 76 wzięło w nich udział.

Mieszkańcy Gdańska mogli również wyrazić swoją opinię dotyczącą aspektów rozwojowych Gdańska w perspektywie najbliższych lat, biorąc udział w badaniu ankietowym. Za priorytetowe obszary rozwoju i najistotniejsze wyzwania uznano: zieleń w mieście (którą wskazało 62,8% uczestników ankiety), transport publiczny (53,8%), rewitalizację dzielnic (49,6%), ochronę środowiska (49,3%), infrastrukturę drogową (49,2%) oraz przygotowanie do skutków zmian klimatu (45,9%). W badaniu ankietowym uczestniczyło ponad 4 tys. osób.

¹ Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559, zm. poz. 1005 i poz. 1079) oraz Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2021 r. poz. 1057, zm. Dz.U. z 2022 r. poz. 1079).

Ryc. 1. Wyniki badania ankietowego nt. priorytetów rozwojowych miasta w ciągu najbliższych 10 lat (%). Respondenci mogli zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi, które są według nich najważniejsze.

W kolejnym etapie prac opracowano założenia projektu zmian Strategii, które opierały się na nowych wytycznych dokumentów o charakterze strategicznym i wizyjnym na poziomie międzynarodowym, krajowym i regionalnym, a także na wnioskach z diagnozy będącej punktem wyjścia do opracowania zmian Strategii oraz postulatach zgłoszonych przez mieszkańców. Zgodność z wytycznymi i założeniami dokumentów wyższego rzędu przyczynia się do zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz zachowania spójności w wymiarach: społecznym, gospodarczym, przestrzennym i środowiskowym.

Strategia realizuje cele i jest spójna m.in. z następującymi dokumentami:

- Agenda Miejska dla UE,
- Karta Lipska i Nowa Karta Lipska,
- Europejski Zielony Ład,
- Cele zrównoważonego rozwoju ONZ,
- Krajowa Polityka Miejska 2030,
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030,

- Polityka Energetyczna Polski do 2040 r.,
- Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030,
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030,
- Program ochrony powietrza dla strefy aglomeracji trójmiejskiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM10 oraz poziom docelowy benzo(a)pirenu (przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Pomorskiego),
- Uchwała Sejmiku Województwa Pomorskiego w sprawie wprowadzenia na obszarze miast województwa pomorskiego, z wyłączeniem Gminy Miasta Sopotu, ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw – tzw. uchwała antysmogowa dla miast,
- Plan zrównoważonego rozwoju transportu zbiorowego dla województwa pomorskiego,
- Strategia Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot do roku 2030.

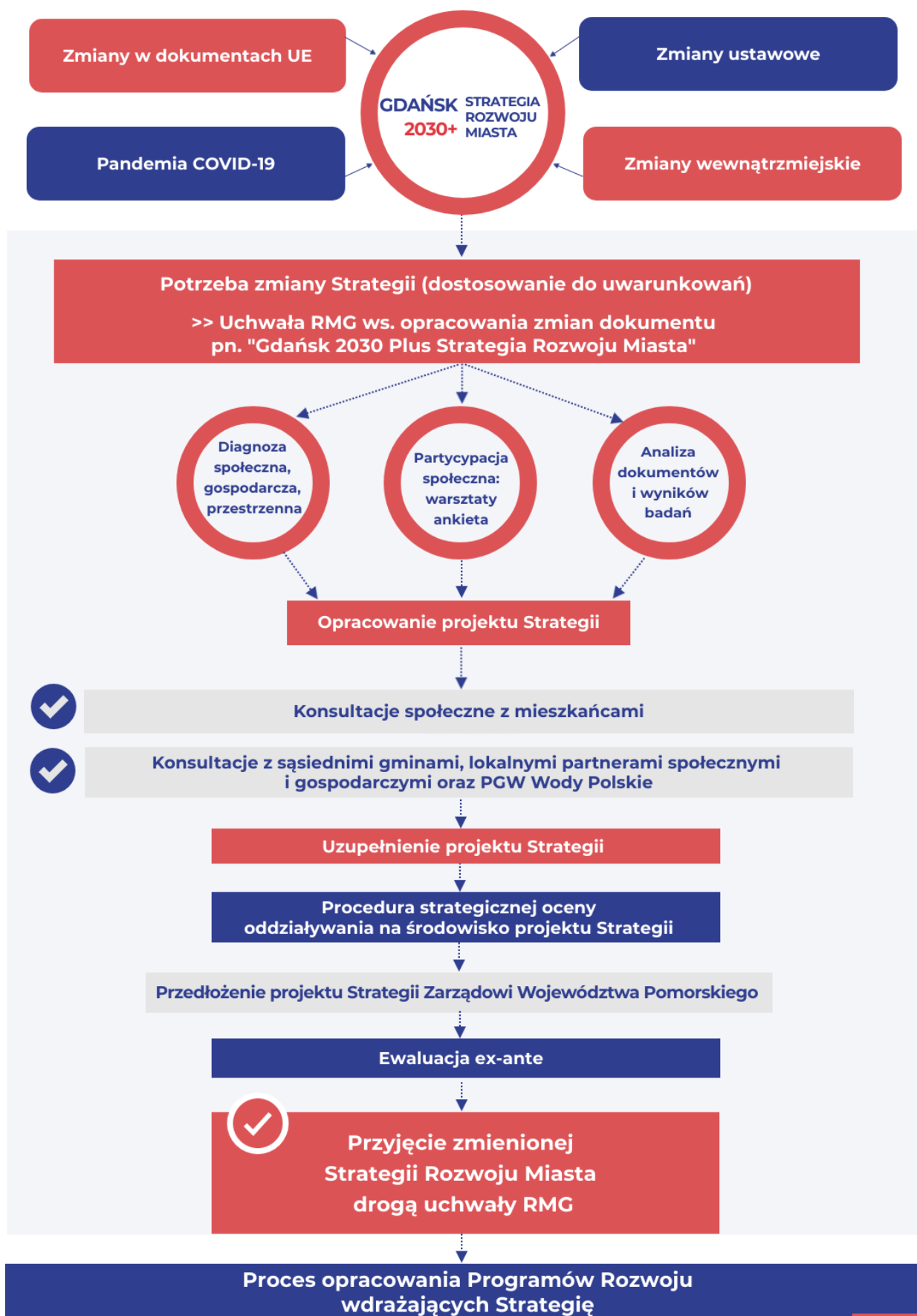
W dniach od 26 marca do 29 kwietnia 2022 r. projekt zmian Strategii został poddany konsultacjom społecznym. Forma konsultacji umożliwiła mieszkańcom Gdańska oraz interesariuszom zgłoszenie uwag pisemnych do projektu dokumentu oraz ustne wyrażenie opinii nt. założeń zawartych w Strategii – podczas wysłuchania publicznego transmitowanego na żywo na stronie www.gdansk.pl oraz w trakcie czterech tematycznych spotkań (również w formule *online*) z przedstawicielami lokalnych partnerów społecznych i gospodarczych. Po zakończeniu 35-dniowych konsultacji sporządzono raport, który zawierał podsumowanie i rozstrzygnięcie zgłoszonych uwag oraz opinii wyrażonych podczas spotkań tematycznych. W konsultacjach wzięło udział niemal 400 osób. Do przedmiotu konsultacji, tj. projektu zmian Strategii, 29 osób zgłosiło łącznie 176 uwag. Do konsultacji zostały zaproszone również sąsiednie gminy oraz Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie. Uwagi zebrane w trakcie konsultacji zostały przeanalizowane przez Zespół ds. Konsultacji Społecznych pod kątem zasadności ich wprowadzenia, a sam dokument Strategii uzupełniono o sugestie zmian zaproponowanych w pozytywnie rozpatrzonych uwagach. Proces opracowania zmian Strategii prowadzony był w sposób transparentny – zarówno planowane etapy, jak i podsumowania z poszczególnych działań na bieżąco zamieszczano na stronie www.gdansk.pl/strategia.

Dodatkowym wymogiem ustawowym było przeprowadzenie procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (SOOŚ). Gmina Miasta Gdańska wystąpiła o uzgodnienie odstąpienia od jej przeprowadzenia, argumentując to faktem, że realizacja Strategii nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko; właściwe organy przychyliły się do argumentacji i wydały decyzję o odstąpieniu od przeprowadzenia SOOŚ.

W celu zweryfikowania kompletności, poprawności i adekwatności założeń zawartych w projekcie Strategii dokument został poddany uprzedniej ewaluacji *ex-ante*, tj. trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji. W ewaluacji uznano walory merytoryczne dokumentu i jego wartość jako podstawy do planowania rozwoju miasta. Podkreślono zgodność sformułowanych wizji i celów z oczekiwaniami mieszkańców wyrażonymi w trakcie działań partycypacyjnych. Wnioskami z ewaluacji były również sugestie zmian, których wprowadzenie zwiększyło wewnętrzną spójność dokumentu oraz doprecyzowało niektóre jego zapisy. Ponadto ewaluacja zawiera szczegółową analizę zgodności Strategii z Krajową Polityką Miejską 2030 i Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030, która potwierdza bardzo wysoki stopień spójności między tymi dokumentami.

Projekt zmienionej Strategii był również przedstawiony do zaopiniowania Zarządowi Województwa Pomorskiego w zakresie sposobu uwzględnienia ustaleń oraz rekomendacji kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej, co ma zapewnić spójność dokumentów strategicznych i komplementarność działań na poziomach lokalnym i regionalnym. Opinia Zarządu dotyczyła zgodności Strategii ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030 i była pozytywna.

PROCES OPRACOWANIA ZMIAN DOKUMENTU
pn. GDAŃSK 2030 PLUS STRATEGIA ROZWOJU MIASTA (2021-2022)

3. TRENDY ROZWOJOWE

Od początku XXI w. Gdańsk przechodzi dynamiczne zmiany, w zasadniczy sposób przekształcające zarówno strukturę rozwoju, jak i uwarunkowania oraz kierunki dalszego rozwoju. Zmiany te obejmują procesy wewnątrzmijskie oraz otoczenie zewnętrzne: gospodarcze, środowiskowe, społeczne i kulturowe. Przemiany cechują się dużą dynamiką, dodatkowo wzmocnioną przez pandemię COVID-19 w latach 2020–2022, co skutkuje koniecznością rewizji spojrzenia na dalsze szanse rozwoju.

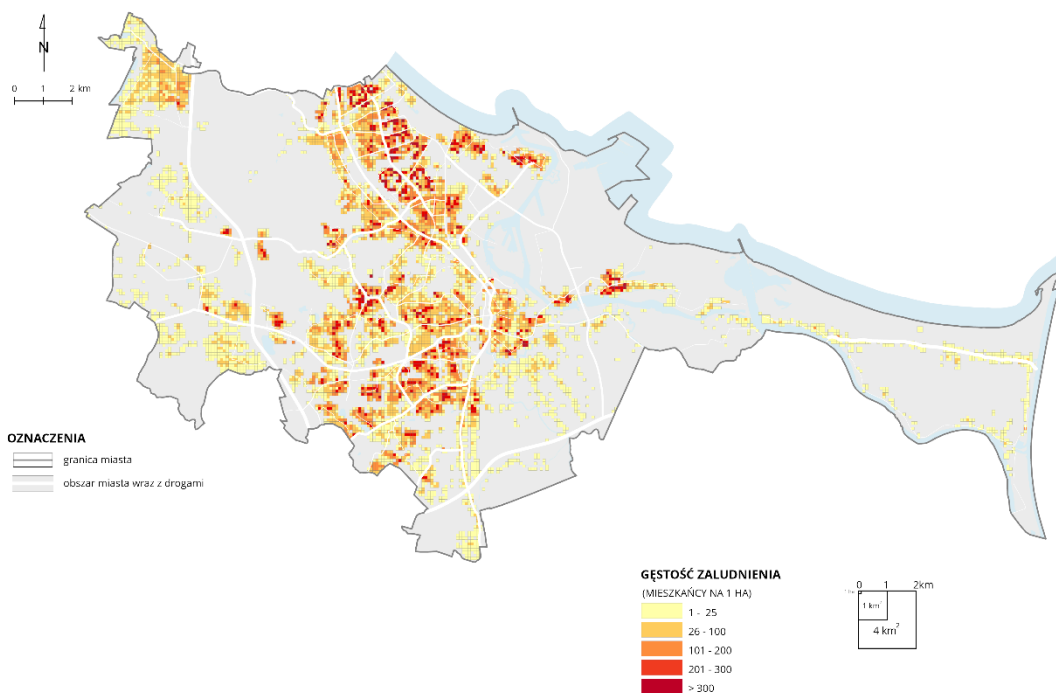
W niniejszym rozdziale przedstawiono dominujące trendy zmian, które zachodziły w Gdańsku w latach 2010–2021. Określone zostały one na podstawie diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, przygotowanej na potrzeby opracowania zmian Strategii (zaktualizowanej tu o dostępne dane z 2021 r.), oraz wniosków płynących zarówno z niej, jak i z przeprowadzonych analiz, debat i prac projektowych.

MIESZKAŃCY

Kluczowym zasobem miasta jest kapitał społeczny, stanowiący o możliwościach jego rozwoju oraz konkurencyjności, tworzony przez wspólnotę jego mieszkańców i użytkowników. Mieszkańcy są najważniejszymi twórcami i odbiorcami wszelkich przemian miasta. Gdańsk, zamieszkiwany w 2021 r. przez 470,6 tys. osób, jest jednym z największych miast Polski i regionu Morza Bałtyckiego, a także centrum obszaru metropolitalnego, skupiającego ponad 1,3 mln osób. Strukturę wieku ludności Gdańska w latach 2010–2021 cechuje wzrost liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, spadek liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym oraz wyraźny wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Gdańsk, podobnie jak wiele europejskich miast, cechuje proces starzenia się społeczeństwa, szczególnie zauważalny w dzielnicach, które największą dynamikę rozwoju wykazywały kilkadziesiąt lat temu. Rozmieszczenie terenów zamieszkałych w mieście jest typowe dla wielu miast portowych i odzwierciedla zarówno fazy rozwoju historycznego, jak i warunki środowiska przyrodniczego. Zauważalne są dwa zasadnicze skupiska mieszkańców: w pasmie północnym, obejmującym Wrzeszcz, Oliwę, Zaspę i Przymorze, oraz południowo-zachodnim – ze Śródmieściem, Chełmem, Gdańskiem-Południem i Pieckami-Migowem. Oba te skupiska obejmują największe osiedla mieszkaniowe, przy czym na Dolnym Tarasie dominują osiedla blokowe z lat 1960. i 1970., przy istotnym udziale zabudowy z przełomu XIX i XX w. oraz rozwijającym się nowym budownictwie wielorodzinnym. Na Górnym Tarasie przeważa nowa wielorodzinną zabudowa mieszkaniowa z początku XXI w., uzupełniana przez osiedla blokowe z lat 1970. i 1980. oraz budownictwo jednorodzinne.

W latach 2010–2021 zanotowano niewielki trend wzrostowy w ogólnej liczbie urodzeń, podobnie jak i w liczbie zgonów. Przyrost naturalny, będący różnicą między liczbą urodzeń i zgonów, cechował się spadkiem w latach 2010–2013, następnie wyraźnym wzrostem do roku 2019 i kolejnym spadkiem w roku 2020 i 2021, pogłębionym tzw. nadumieralnością spowodowaną pandemią COVID-19 oraz spadającą liczbą urodzeń. Łącznie w okresie lat 2010–2021 przyrost naturalny był dodatni i wyniósł 1 tys. osób.

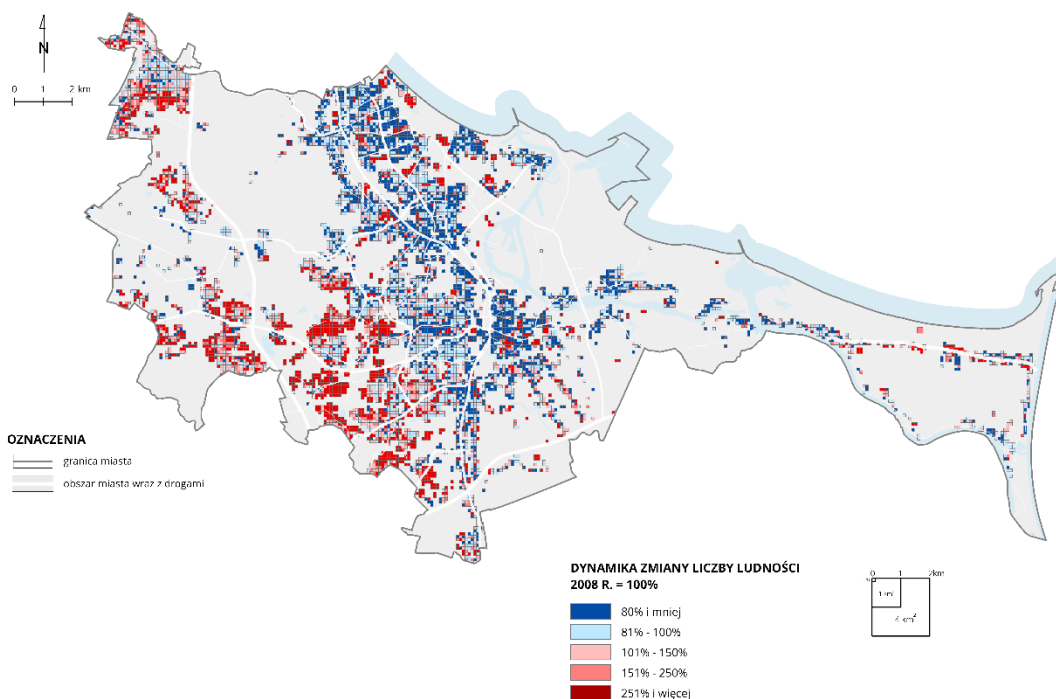
Gdańsk wyróżnia się od lat dużą atrakcyjnością osiedleńczą – przyciąga nowych mieszkańców, zwłaszcza z innych miast. Saldo migracji, czyli różnica między osiedlającymi się w mieście a wyprowadzającymi się z Gdańska, w latach 2010–2021 wyniosło 12,1 tys. osób, przy czym dominował napływ osób w wieku 20–39 lat, co jest szczególnie pozytywnym trendem demograficznym i gospodarczym. Wyraźnie zwiększyły się migracje z zagranicy, głównie z Ukrainy i Białorusi, jednakże ich skala nie jest dokładnie znana, gdyż tylko częściowo odzwierciedla się w danych meldunkowych. O sile przyciągania miasta świadczy również fakt, że choć wybuch pandemii COVID-19 zaburzył wielkość ruchu migracyjnego, to nadal napływ do Gdańska przeważa nad odpływem migracyjnym do innych miejscowości. Ogólnie w Gdańsku w latach 2010–2021 zanotowano wzrost liczby ludności o 10,1 tys. osób, przy czym lata 2020 i 2021 cechowały się niewielkim spadkiem liczby ludności, co było następstwem rozwoju pandemii COVID-19 i wzrostu wskaźnika zgonów.

Ryc. 2. Gęstość zaludnienia Gdańska w 2021 r. (os. w przeliczeniu na 1 ha)

Źródło: Biuro Rozwoju Gdańska

Rozwój budownictwa mieszkaniowego, generowany zarówno przez lokalny popyt, jak i przez rosnący sektor turystyczny i rekreacyjny, odzwierciedla dynamikę demograficzną Gdańska. W latach 2010–2021 zostało oddanych do użytku niemal 64,9 tys. nowych mieszkań, przy czym widać istotny wzrost dynamiki nowych inwestycji mieszkaniowych w latach 2018–2021, kiedy to oddawanych było rocznie ponad 6,5 tys. mieszkań. Utrzymujący się wysoki popyt na mieszkania znajduje odzwierciedlenie w dynamicznie rosnących cenach nieruchomości, zarówno na pierwotnym, jak i na wtórnym rynku nieruchomości. Dynamika wewnętrznych zmian liczby ludności wskazuje intensywny rozwój południowych i zachodnich dzielnic Gdańska. Jest to skutek intensywnego rozwoju mieszkalnictwa wielorodzinnego, wykorzystującego dostępne tereny inwestycyjne i w konsekwencji tańszego niż na Dolnym Tarasie, co pozwala na osiedlanie się młodych osób zakładających rodziny. Z drugiej strony zauważane jest wyludnianie się starszych części miasta, położonych na Dolnym Tarasie, co jednakże jest w pewnym stopniu równoważone przez uzupełniające nowe budownictwo mieszkaniowe, które realizuje koncepcję miasta kompaktowego i rozwoju do wewnątrz, maksymalnie wykorzystującego istniejący potencjał infrastruktury technicznej i społecznej na zainwestowanych terenach mieszkaniowych.

Ryc. 3. Dynamika zmiany liczby ludności w Gdańsku w latach 2008–2021 (w % w przeliczeniu na 1 ha)

Źródło: Biuro Rozwoju Gdańska

W ostatniej dekadzie gdański rynek pracy wykazuje pozytywne trendy w zakresie liczby osób pracujących, która rośnie, oraz stopy bezrobocia, która maleje. Wzrost zatrudnienia w największej mierze dotyczył usług rynkowych wyższego rzędu oraz obszaru kultury i przemysłów kreatywnych, spadek zatrudnienia zaś odnotowano w tradycyjnych sektorach gospodarczych, czyli w przemyśle i budownictwie. Konsekwencją niewielkiego bezrobocia i braków kadrowych na rynku pracy jest wzrost zatrudnienia cudzoziemców, wśród których przeważają obywatele Ukrainy i Białorusi; liczba zarejestrowanych oświadczeń o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcom w Gdańsku wzrosła z 1,7 tys. w 2010 r. do ponad 70 tys. w 2018 r. i 95 tys. w 2021 r.

Kluczowym aspektem rozwoju społecznego miasta jest dostępność i jakość usług edukacyjnych na każdym etapie rozwoju. W ostatniej dekadzie odnotowano w Gdańsku wyraźną poprawę dostępności w zakresie opieki i edukacji najmłodszej grupy dzieci, co wyraża się dynamicznym wzrostem liczby miejsc w żłobkach oraz wprowadzeniem Gdańskiego Bonu Żłobkowego, czyli wsparcia finansowego oferowanego przez Gdańsk rodzicom i opiekunom korzystającym z niepublicznych form opieki nad dziećmi do lat 3. Od 2010 r. następuje wzrost liczby publicznych i niepublicznych placówek przedszkolnych, liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym wzrosła zaś o 60% (do 2020 r.). O dostępności i znaczeniu edukacji przedszkolnej w Gdańsku świadczy fakt, że na 1 tys. dzieci w wieku 3–6 lat wychowaniem przedszkolnym objęte były 894 osoby. Nadal jednak odsetek dzieci objętych opieką żłobkową i przedszkolną jest stosunkowo niski na tle innych dużych miast Polski. Zmiany w szkolnictwie podstawowym i gimnazjalnym wynikały w głównej mierze z reformy ustroju szkolnego w 2017 r., na której mocy gimnazja uległy wygaszeniu. W 2021 r. w Gdańsku funkcjonowało 107 szkół podstawowych oraz 76 ponadpodstawowych, w których uczyło się 62 tys. uczniów. Poprawy wymaga dostępność szkół na obszarach rozwojowych (południowa i zachodnia część miasta). Gdańscy uczniowie osiągają stosunkowo wysokie wyniki egzaminu ósmoklasisty – wyższe od średniej wojewódzkiej, krajowej i osiąganą w dużych miastach Polski (powyżej 100 tys. mieszkańców). Zdawalność egzaminu maturalnego jest zbliżona do poziomu krajowego i nieco niższa niż w dużych miastach Polski. Gdańsk (wraz z metropolią) jest największym w Polsce północnej ośrodkiem akademickim. W 2020 r. w mieście funkcjonowało 13 wyższych

uczelnii, kształcących 67 tys. studentów. W ostatnich latach liczba studentów systematycznie spada, co jest efektem trendów demograficznych, zmian priorytetów młodzieży oraz wzrostu atrakcyjności innych ośrodków. W celu podniesienia konkurencyjności gdańskich uczelni powołano w 2020 r. Związek Uczelni w Gdańsku im. Daniela Fahrenheita, który ma na celu integrację i wdrażanie wspólnych międzynarodowych projektów badawczych i rozwojowych.

Gdańszczanie stają się coraz bardziej aktywni społecznie. Społeczność lokalna dąży do umacniania postaw obywatelskich, zwiększania poziomu zaangażowania i odpowiedzialności za dobro wspólne na szczeblu lokalnym i ogólnomiejskim. Systematycznie wzrasta liczba organizacji pozarządowych; w 2021 r. w Gdańsku było 1459 stowarzyszeń i organizacji społecznych (o 18% więcej niż w 2010 r.) oraz 857 fundacji (ponad dwukrotnie więcej niż w 2010 r.). Ważnym przejawem aktywności obywatelskiej jest możliwość współdecydowania o realizacji inwestycji w ramach budżetów obywatelskich, organizowanych w Gdańsku od 2013 r., których wielkość systematycznie wzrasta – do blisko 21 mln zł w 2021 r. Mieszkańcy uczestniczą także w spotkaniach konsultacyjnych, związanych głównie z polityką przestrzenną miasta i planowaniem urbanistycznym. Ważna dla budowania społeczeństwa obywatelskiego i angażowania się mieszkańców w sprawy lokalne jest działalność rad dzielnic, funkcjonujących we wszystkich dzielnicach miasta. W Gdańsku działa również sieć klubów i domów sąsiedzkich (22 w 2021 r.), których celem jest kształtowanie dobrych relacji między mieszkańcami i wspieranie ich zaangażowania w życie i rozwój lokalnego środowiska. Miasto od lat wspiera wolontariuszy i inicjatywy obywatelskie. W Gdańsku zaangażowanie mieszkańców w wolontariat we wszystkich obszarach życia społecznego należy do najwyższych w skali kraju, co zostało dostrzeżone na arenie międzynarodowej – Gdańsk uhonorowano tytułem Europejskiej Stolicy Wolontariatu 2022. Ważnymi elementami życia społecznego są integracja oraz wsparcie społeczne. Miasto Gdańsk inicjuje projekty społeczne mające na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz pomoc w trudnych sytuacjach życiowych, a także współpracuje przy realizacji takich inicjatyw. Wymienić tu można m.in.: System Aktywizacji Społeczno-Zawodowej, Kartę Dużej Gdańskiej Rodziny, Program Bezpieczeństwa Ekonomicznego i Wsparcia Osób Zadłużonych. Liczne rady społeczne, doradzające prezydentowi miasta, działają na rzecz identyfikowania i rozwiązywania problemów różnych grup społecznych, w tym np. seniorów, osób z niepełnosprawnością, imigrantów. Gdańsk, mając na względzie kształtowanie miasta otwartego i integrującego różne grupy społeczne, realizuje dwie ważne polityki miejskie: Model na rzecz Równego Traktowania (od 2017 r.), zainicjowany przez Gdańską Radę ds. Równego Traktowania, oraz Model Integracji Imigrantów (od 2016 r.), realizowany m.in. przez Centrum Wsparcia Imigrantów i Imigrantek.

Niezwykle ważnym elementem rozwoju miasta są zdrowie publiczne i system opieki zdrowotnej. Gdańsk, ze zlokalizowanymi na swoim terenie 14 szpitalami i 284 przychodniami zdrowia jest najważniejszym i najnowocześniejszym centrum opieki zdrowotnej w północnej Polsce. System ochrony i promocji zdrowia nabiera szczególnego znaczenia w dobie pandemii COVID-19, miasto zaś aktywnie angażuje się w profilaktykę i promocję szczepień. Niezwykle ważny pozostaje przy tym rozwój zachowań prozdrowotnych, w tym sportu i rekreacji. W mieście powstały liczne obiekty sportowe, takie jak otwarty w 2012 r. stadion na Letnicy. Gdańsk realizuje także szereg programów zdrowotnych, głównie w zakresie profilaktyki, m.in. „Gdański Program Ochrony Zdrowia Psychicznego”, „Gdański Program Promocji Zdrowia i Przeciwdziałania Chorobom Cywilizacyjnym”, „Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii”, „Program wsparcia prokreacji dla mieszkańców Gdańska”.

Kultura w Gdańsku pełni ważną rolę i przenika różne sfery życia miejskiego, zakorzenia się w przestrzeni oraz kształtuje tożsamość mieszkańców, a bogate dziedzictwo kulturowe jest jednym z najistotniejszych elementów wyjątkowej tożsamości miasta. Ważny aspekt rozwoju kultury stanowią sieć i dostępność do instytucji kultury oraz możliwości uczestnictwa w imprezach i wydarzeniach kulturalnych organizowanych przez podmioty zarówno publiczne, jak i komercyjne. Gdańsk to jeden z największych ośrodków kulturalnych w Polsce, przy czym przez Gminę Miasta Gdańska jest prowadzonych lub współprowadzonych 12 instytucji kultury, w tym kulturalne wizytówki miasta: Muzeum Gdańska, Europejskie Centrum Solidarności, Gdański Teatr Szekspirowski, Centrum Sztuki Współczesnej „Łaźnia”, Instytut Kultury Miejskiej, Gdański Archipelag Kultury. Filharmonia, opera, 6 teatrów, a także 7 kin, 48 bibliotek i ich filii, muzea i galerie sztuki tworzą atrakcyjną ofertę kulturalną, wzbogacaną przez liczne imprezy, takie jak Festiwal Szekspirowski, Gdański Festiwal Carillonowy, Solidarity of Arts, Jarmark św. Dominika, Festiwal Teatrów Plenerowych i Ulicznych FETA. Istotnym celem rozwojowym jest także estetyzacja przestrzeni publicznych, której ramy prawne tworzy Uchwała krajobrazowa Gdańska z 2018 r. Ten lokalny kodeks, opisujący zasady i warunki sytuowania tablic

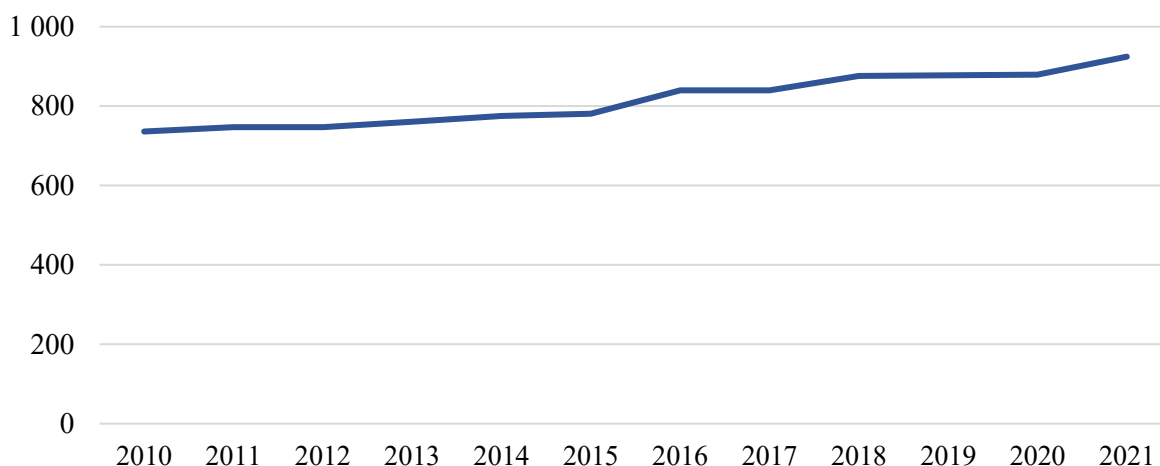
i urządzeń reklamowych, ma na celu wzmocnienie ochrony krajobrazu oraz ładu przestrzennego na obszarze miasta, ochronę obiektów i obszarów wpisanych do rejestru i gminnej ewidencji zabytków.

Najwięcej obiektów i zespołów zabytkowych jest zlokalizowanych w Śródmieściu, Oliwie i we Wrzeszczu. Ochroną objęte są elementy krajobrazu kulturowego, a w nim zachowane obiekty i zespoły historyczne, w tym liczne elementy zabytkowej zieleni. Najistotniejsze obszary i obiekty o kluczowym znaczeniu to pomniki historii: „Gdańsk – miasto w zasięgu obwarowań z XVII wieku”, „Pole bitwy na Westerplatte”, „Twierdza Wisłoujście”, „Zespół pocystersko-katedralny w Oliwie”, „Stocznia Gdańska – miejsce narodzin Solidarności”. Oprócz dziedzictwa materialnego ważnym czynnikiem budującym tożsamość Gdańska jest pamięć o wydarzeniach, które zmieniły losy tej części świata. W 2020 r. został złożony wniosek o wpisanie terenów Stoczni Gdańskiej – miejsca narodzin Solidarności i symbolu upadku żelaznej kurtyny w Europie – na listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Podjęto działania zmierzające do utworzenia parku kulturowego na obszarze Śródmieścia. Na terenach wymagających wsparcia wdrażane są programy rewitalizacji. To proces wieloletni i interdyscyplinarny, który w Gdańsku prowadzony jest na szczególnie wartościowych kulturowo obszarach, w przeważającej części wpisanych do rejestru zabytków. W Gdańsku dobiegł końca pierwszy etap rewitalizacji (2008–2016), dotyczący dzielnic: Letnica, Nowy Port, Wrzeszcz Dolny i Śródmieście – Dolne Miasto. Od 2017 r. trwa drugi etap Gminnego Programu Rewitalizacji, w którym skoncentrowano się na podobszarach: Biskupia Górka / Stary Chełm, Dolne Miasto / pl. Wałowy / Stare Przedmieście, Nowy Port z Twierdzą Wisłoujście i Orunia. Zgodnie z istniejącymi potrzebami interwencja w formie rewitalizacji będzie realizowana również w kolejnych latach.

Dalszy wzrost liczby mieszkańców – wobec postępującego procesu starzenia się społeczeństwa – będzie uwarunkowany utrzymaniem atrakcyjności osiedleńczej, w tym zapewnieniem dostępnych cenowo mieszkań. Ważne wyzwanie stanowi poprawa dostępności usług społecznych kierowanych do dzieci i młodzieży (np. edukacyjnych, opiekuńczo-wychowawczych), zwłaszcza na obszarach rozwojowych, jak również zapewnienie seniorom jakości życia na odpowiednim poziomie. Równie istotne w tym kontekście jest promowanie zdrowego stylu życia. Korzystne dla rozwoju miasta będzie podtrzymanie rosnącej aktywności gdańszczan oraz wykorzystanie ich pomysłów i energii do rozwiązywania problemów lokalnych społeczności, przy zaangażowaniu miasta w tworzenie wspólnoty otwartej, integrującej i wspierającej różne grupy społeczne. Dla budowania kapitału społecznego i kształtowania tożsamości gdańszczan kluczowe są dalszy rozwój kultury i wzmocnianie dziedzictwa kulturowego.

ŚRODOWISKO

Środowisko przyrodnicze Gdańska jest jego najważniejszym zasobem i walorem – podstawą rozwoju społecznego i gospodarczego miasta. Gdańsk cechuje się niezwykle zróżnicowaniem warunków środowiskowych w każdym niemal aspekcie; żyjemy w mieście o silnie zróżnicowanych systemach wodnych, rzeźbie terenu i glebach, biosferze, klimacie. Położenie Gdańska to jeden z podstawowych czynników rozwojowych, a także wyzwanie związane z rosnącą antropopresją oraz ze zmianami klimatycznymi. Rzeźba terenu należy do najbardziej charakterystycznych cech Gdańska, kształtujących jego strukturę przestrzenno-funkcjonalną. Miasto jest podzielone silnie rozczłonkowaną strefą krawędziową wysoczyzny moreny dennej na dwa obszary: tzw. Dolny Taras, z niemal 40-kilometrową linią brzegową, oraz Górny Taras, z kompleksami leśnymi i dynamicznie rozwijającą się zabudową. Zróżnicowany i rozwinięty system hydrologiczny Gdańska, łączący ze sobą trzy podstawowe elementy: ujściowy odcinek Wisły wraz z jej odnogami, Zatokę Gdańską oraz jeziora, zbiorniki i potoki, był głównym powodem lokalizacji miasta i pozostaje ważnym czynnikiem jego dalszego rozwoju, ale niesie ze sobą także potencjalne ryzyko. Ze względu na położenie i rzeźbę terenu w Gdańsku występują zagrożenia powodziowe ze strony Wisły, Martwej Wisły, Motławy, Raduni, wód Zatoki Gdańskiej oraz potoków spływających z Górnego Tarasu. Miasto podejmuje szereg działań mających zapobiegać powodziom, systematycznie rozbudowując system odprowadzania wód deszczowych oraz budując zbiorniki retencyjne. Rozwijany jest także system małej retencji i układów drenażowych. Gdańsk jako jedno z pierwszych miast w Polsce wdrożył działania zmierzające do zatrzymania wody jak najbliższej miejsca opadu i docelowego odprowadzenia jej nadmiaru do podziemnej sieci.

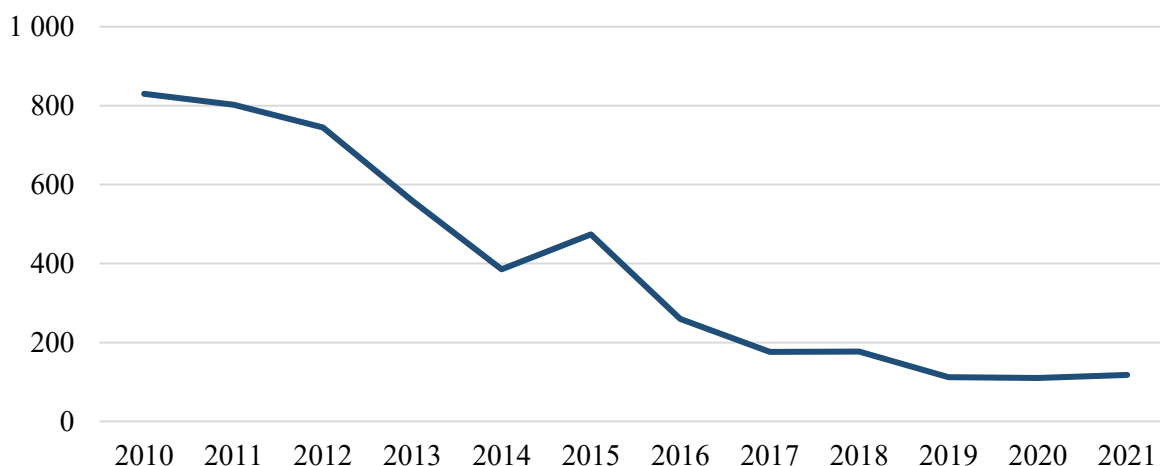

Ryc. 4. Parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej w Gdańsku w latach 2010–2021 (w ha)

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Biosfera, a zwłaszcza bioaktywne tereny zieleni, pełni niezwykle istotne funkcje, wpływając na mikroklimat, retencję oraz podnosząc ogólne warunki życia mieszkańców. Tereny zielone zajmują w Gdańsku łącznie 24% powierzchni całkowitej miasta, a wśród nich dominują lasy oraz ogrody działkowe i zieleń miejska. Główne elementy systemu przyrodniczego miasta, w dużej części objęte ochroną, są połączone w spójny system zieleni. Podstawowe tereny bioaktywne tworzą Ogólnomiejski System Terenów Aktywnych Biologicznie, w którego skład wchodzi zieleń i lasy, wody powierzchniowe i tereny do nich przyległe, wybrane tereny rolnicze oraz rodzinne ogrody działkowe. Ochrona i rozwój zieleni miejskiej stają się priorytetem w gdańskiej polityce miejskiej, czego wyrazem jest podjęcie w 2021 r. prac nad zasadami postępowania z zielenią oraz sformułowanie zielonej polityki miasta. Ma ona na celu zdecydowane zwiększenie liczby nasadzeń zastępczych, wprowadzenie jednolitych zasad dotyczących zieleni przy inwestycjach, zrównoważony rozwój miasta przy jednoczesnym zachowaniu bioróżnorodności, zachowanie drzew i krzewów w dobrym stanie zdrowotnym oraz wybór najmniej inwazyjnych zabiegów pielęgnacyjnych.

Lasy, których powierzchnia w granicach Gdańska nie ulega zasadniczym zmianom, charakteryzują się dużą różnorodnością siedliskową. Największym zwartym obszarem leśnym są Lasy Oliwskie w granicach Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego. Z terenów zieleni urządzonej kluczowe znaczenie mają obszary parkowe, w tym 21 miejskich parków o łącznej powierzchni ponad 180 ha, z których największe to: park im. Ronalda Reagana, park im. Jana Pawła II, park Oruński, park Steffensa oraz park Oliwski. W latach 2010–2021 powierzchnia terenów zieleni urządzonej w mieście wzrosła o 12%. Wzrost ten dotyczył przede wszystkim zieleni osiedlowej, ulicznej oraz parków i zieleńców. Niemal jedna czwarta powierzchni Gdańska to obszary o dużym znaczeniu przyrodniczym i krajobrazowym. Bioróżnorodność gdańskich ekosystemów jest jednym z podstawowych walorów przyrodniczych miasta.

Ryc. 5. Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych w Gdańsku w latach 2010–2021 (w t)
 Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

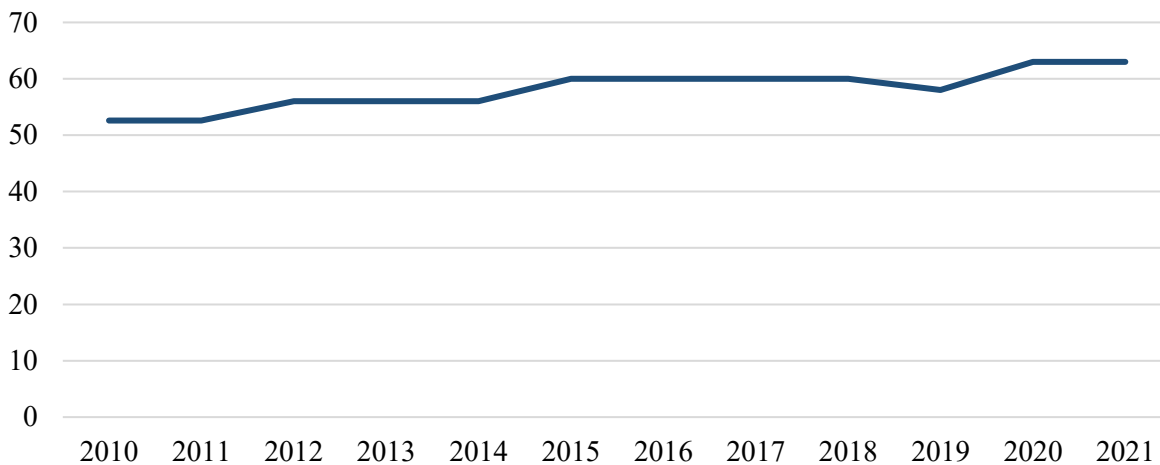
Jakość powietrza pozostaje jednym z podstawowych wyzwań rozwojowych. W Gdańsku w latach 2010–2021 spadła 7-krotnie emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych dla środowiska, przy jednoczesnym niemal 100-procentowym poziomie zatrzymania tego typu zanieczyszczeń w urządzeniach redukujących. Emisja zanieczyszczeń gazowych, zdominowanych emisją dwutlenku węgla, w latach 2010–2021 utrzymywała się na poziomie ok. 3,1 mln t, natomiast redukcja tego typu zanieczyszczeń ulegała istotnej poprawie: z 77% w 2010 r. do 96% w 2021 r. Istotnym działaniem na rzecz poprawy jakości powietrza jest rozwój sieci monitoringu w ramach projektu Monitoringu Atmosfery Aglomeracji Trójmiejskiej. Wyniki pomiarów jakości powietrza na jego podstawie są prezentowane *online*. Dominującym źródłem hałasu na terenie Gdańska jest ruch drogowy. Warunki hałasu drogowego oceniane jako „nie dobre” lub „złe” występują na powierzchni 5,1 km², co stanowi 2% powierzchni miasta. **Strategicznym wyzwaniem w wymiarze środowiskowym jest adaptacja do zmian klimatu, która obejmuje szereg działań związanych z funkcjonowaniem miasta. Do głównych kierunków należy zaliczyć zabezpieczenie przeciwpowodziowe miasta, z czym wiąże się zwiększanie retencji miejskiej oraz wzrost powierzchni terenów zieleni w mieście. Potrzeba kontynuacji działań związanych z poprawą czystości powietrza, jak również zwiększenia zaangażowania miasta w ograniczanie emisji gazów cieplarnianych. Realizacja takich działań nie tylko daje pozytywny efekt środowiskowy, lecz także podnosi poziom bezpieczeństwa i komfortu życia w mieście.**

MOBILNOŚĆ

Możliwość swobodnego i łatwego przemieszczania się staje się jednym z podstawowych warunków trwałego rozwoju miast. Miasta zawsze powstawały jako węzły przepływających ludzi, towarów, usług i idei, miasta portowe zaś od wieków odgrywały szczególną rolę: były i są węzłami transportowymi. **Rozwój efektywnych systemów przemieszczania się po mieście oraz możliwości komunikacyjnych do i z miasta stanowi o konkurencyjności Gdańska. Dostępność zewnętrzna w skali kraju, Europy i świata zapewniana jest przez dynamicznie rozwijające się porty – morski i lotniczy – a także autostradę, trasy szybkiego ruchu i koleje. Niezwykle ważna jest także dostępność regionalna – połączenie z metropolitalnym zapleczem Gdańska – umożliwiającą dojazdy do pracy i szkół oraz w celach rekreacji.**

W ostatnich latach zauważalne są wyraźne zmiany w strukturze ruchu i zachowań komunikacyjnych w Gdańsku. Widoczny jest wzrost udziału ruchu rowerowego, przy spadku udziału transportu zbiorowego i nieznacznym wzroście indywidualnego transportu samochodowego. Policentryczna struktura miasta wynikająca z uwarunkowań środowiskowych i historycznych jest cechą charakterystyczną całej metropolii, której oś stanowi tzw. centralne pasmo usługowe, ciągnące się wzdłuż linii Szybkiej Kolei Miejskiej, al. Zwycięstwa i al. Grunwaldzkiej – od Śródmieścia, przez Wrzeszcz i Oliwę, do granicy z Sopotem. System transportu zbiorowego w Gdańsku opiera się na węzłach integracyjnych, z których najważniejsze – międzynarodowe, krajowe, regionalne, metropolitalne i lokalne – wykorzystują kolej i port lotniczy. Węzły i zintegrowane przystanki na obrzeżach miasta są organizowane w formule *park & ride* oraz *bike & ride* i umożliwiają intermodalne połączenia

transportu indywidualnego i zbiorowego. Dalsza modernizacja sieci i taboru SKM oraz rozbudowa Pomorskiej Kolei Metropolitalnej wyraźnie poprawią dostępność komunikacyjną. Rozwijanie systemu transportu publicznego w mieście – dzięki zakupowi i modernizacji autobusów i tramwajów oraz poprawie jakości, i rozbudowie sieci i infrastruktury tramwajowo-autobusowej, zwłaszcza w południowej części miasta – stwarza warunki do zwiększenia liczby mieszkańców korzystających na co dzień z komunikacji zbiorowej. Do działań mających na celu usprawnienie funkcjonowania komunikacji publicznej należy wytyczenie buspasów. Wraz z rosnącą dostępnością transportu zbiorowego i poprawą jego jakości systematycznie wzrastała liczba pasażerów, która wyraźnie spadła dopiero w 2020 r., na skutek potrzeby zachowywania obostrzeń w związku z pandemią oraz ogólnego spadku mobilności.

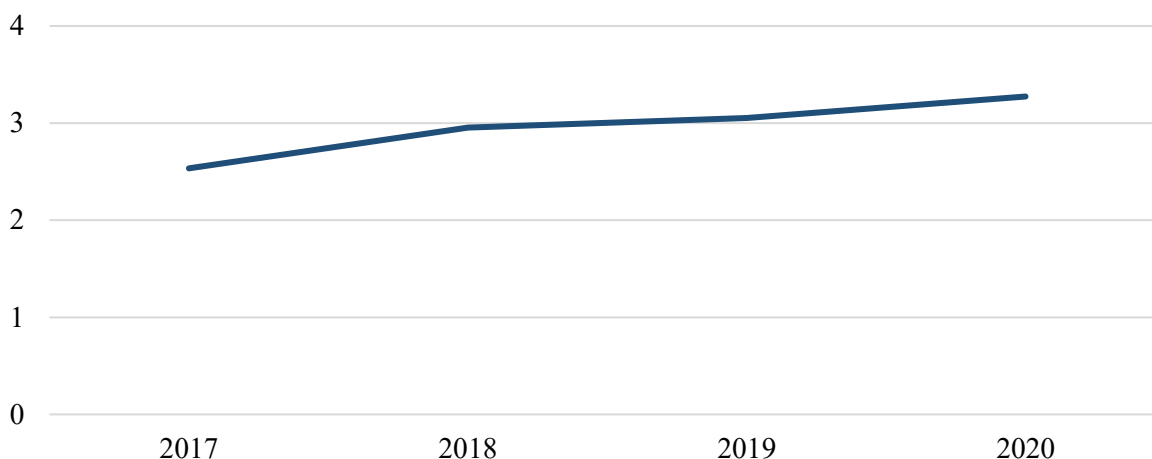

Ryc. 6. Długość tras tramwajowych w Gdańsku w latach 2010–2021 (w km)

Źródło: Zarząd Transportu Miejskiego w Gdańsku

W celu równoważenia potrzeb i zachowań transportowych Gdańsk postawił w ubiegłych latach na priorytetyzację mobilności aktywnej, czym wpisnął się w dominujące trendy, typowe dla większości europejskich metropolii. Najważniejszy w mieście stał się ruch pieszy, następnie ruch rowerowy i transport publiczny, a na końcu – indywidualny transport samochodowy. Transport pieszy to podstawa przemieszczania się po każdym mieście: pieszym jest także kierowca, pasażer czy rowerzysta. Priorytetyzacja ruchu pieszego i mobilności aktywnej następuje w Gdańsku stopniowo poprzez: ułatwianie dostępności pieszo-rowerowej, poprawę jakości i funkcjonalności ciągów pieszych (np. realizację „programu chodnikowego”), nadawanie priorytetu pieszym i rowerzystom w organizacji ruchu drogowego, likwidację barier, w tym tworzenie przejść naziemnych.

Proces ten realizowany jest na podstawie zasad funkcjonalno-przestrzennych określonych w Gdańskim Standardzie Ulicy Miejskiej i innych miejskich dokumentach. Ważną kwestią stanowi rozwój sieci tras rowerowych (tzw. system tras rowerowych dla Gdańska) zintegrowanych z transportem zbiorowym i ciągami pieszymi. W latach 2011–2021 ich łączna długość uległa potrojeniu. Co istotne, rozwija się również dynamicznie infrastruktura towarzysząca, a szczególnie nowe miejsca postojowe dla rowerów. Wymiernym efektem rosnącej popularności rowerów jako środków transportu w mieście jest rejestrowany w 30 lokalizacjach Gdańska pomiar wielkości ruchu rowerowego. Największą liczbę przejazdów rowerami zanotowano w 2020 r. w pasie nadmorskim przy moło (ok. 1,1 mln) i na al. Zwycięstwa w pobliżu opery (971 tys.), a także na ul. 3 Maja / ul. Hucisko i al. Grunwaldzkiej / ul. Dmowskiego (po ponad 600 tys.).

Ryc. 7. Roczna suma przejazdów rowerzystów w pięciu wybranych referencyjnych punktach w Gdańsku w latach 2017–2020 (w mln os.)

Dane z punktów: Pas Nadmorski przy wejściu na molo, al. Zwycięstwa przy Operze Bałtyckiej, ul. 3 Maja / ul. Hucisko, Kanał Raduni w okolicy skrzyżowania z ul. Zaroślak, ul. Kołobrzaska w okolicy skrzyżowania z ul. Chłopską

Źródło: Rowerowy Gdańsk (rowerowygdansk.pl)

W ostatniej dekadzie zrealizowano wiele znaczących inwestycji drogowych, poprawiających dostępność wewnętrzną i zewnętrzną miasta. Do najważniejszych można zaliczyć Obwodnicę Południową (2012 r.) i tunel pod Martwą Wisłą (2016 r.), które odciążą trasy wewnątrzmięskie z ruchu ciężarowego i tranzytowego. Szczególnie ważne dla poprawy dostępności dzielnic miasta były: budowa al. Havla i al. Pawła Adamowicza oraz wiaduktu Biskupia Górka i mostu zwodzonego na Wyspę Sobieszewską. Ponadto, w ramach projektu współfinansowanego przez Unię Europejską, realizowana jest rozbudowa układu komunikacyjnego portu i dojazdu do największego terminalu kontenerowego na Bałtyku. Ważną rolę w usprawnieniu przepustowości ruchu drogowego pełni działający od 2015 r. Zintegrowany System Zarządzania Ruchem TRISTAR. W latach 2010–2021 systematycznie rosła liczba samochodów zarejestrowanych w Gdańsku, a wskaźnik liczby pojazdów na 1 tys. mieszkańców osiągnął 817, co jest wyraźnie wyższym wskaźnikiem niż w wielu europejskich metropoliach. Przy takim nasyceniu samochodami dalsza rozbudowa sieci drogowej może rozwiązywać problemy lokalnej dostępności komunikacyjnej jedynie doraźnie. Rozbudowa układu uliczno-drogowego o nowe odcinki dotyczy głównie dynamicznie rozwijających się południowych i zachodnich dzielnic oraz modernizacji istniejących arterii.

Kluczowym wyzwaniem w zakresie mobilności jest ułatwianie przemieszczania się po mieście, zwłaszcza tworzenie atrakcyjnych alternatyw dla indywidualnego transportu samochodowego. Potrzeba dalszej poprawy warunków ruchu pieszego i rowerowego, która wzmocniłaby korzystne tendencje w zakresie aktywnej mobilności. Oprócz rozwoju infrastruktury duże znaczenie w tym zakresie ma tworzenie wielofunkcyjnych przestrzeni publicznych, zapewniających podstawowe usługi blisko miejsca zamieszkania (zgodnie z ideą miasta krótkich odległości). Do najważniejszych kierunków zmian należy poprawa dostępności i konkurencyjności transportu publicznego, zwłaszcza w południowych dzielnicach.

Przestrzeń Gdańska jest jego cennym walorem. Przestrzenie publiczne są ważnym elementem zagospodarowania miasta, decydującym o jego tożsamości. Atrakcyjne, bezpieczne i dostępne przestrzenie publiczne to warunek konieczny harmonijnego rozwoju Gdańska, wysokiej jakości życia i aktywizacji społecznej.

Polityka poprawy jakości zagospodarowania przestrzeni publicznych odnosi się do całego miasta, a nie jedynie do obszarów objętych procesem rewitalizacji. Zielone tereny rekreacyjne stopniowo zyskują nowe zagospodarowanie elementami małej architektury i urządzeniami rekreacyjnymi. Bezpieczna, cechująca się funkcjonalnością i estetyką przestrzeń publiczna ma służyć wypoczynkowi, integracji i zaspokajaniu potrzeb lokalnych społeczności. W związku z tym ważnym elementem wpływającym na ostateczny sposób kształtowania przestrzeni publicznych w mieście jest udział mieszkańców w jej planowaniu. Partycypacyjny proces kształtowania wizji zagospodarowania przestrzeni sprzyja aktywizacji społeczności lokalnej i wzmocnieniu poczucia identyfikacji z miejscem zamieszkania.

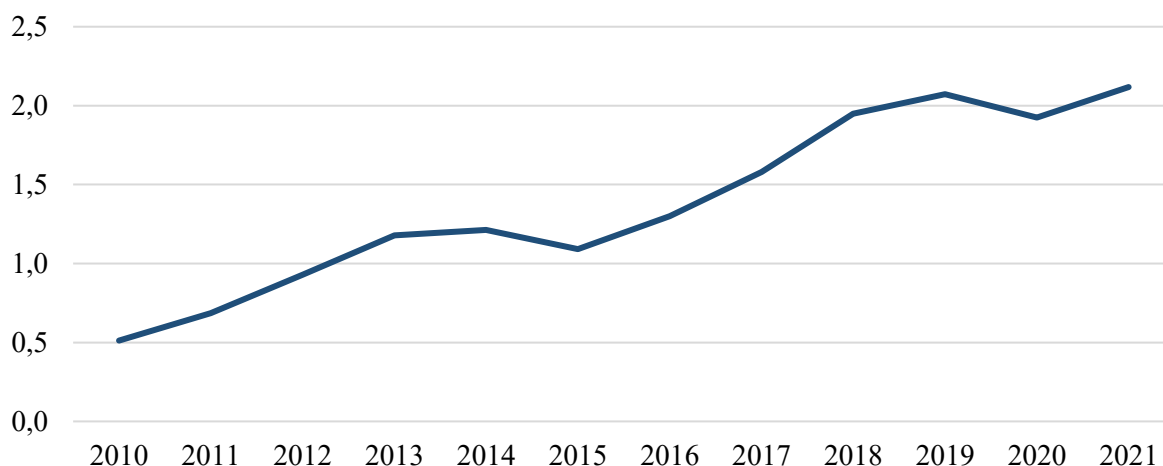
Przestrzeń publiczna to obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb i poprawy jakości życia jej użytkowników. W tworzeniu przyjaznej mieszkańcom przestrzeni mają pomóc karty Gdańskich Przestrzeni Lokalnych (GPL), wskazujące na kierunki możliwych przekształceń w danej przestrzeni z wykorzystaniem potencjału miejsca, a ponadto Gdański Standard Ulicy Miejskiej (GSUM), który zmienia dotychczasowy sposób myślenia o urządzaniu miejskich ulic. Najwyższy priorytet w zagospodarowaniu ulic zyskują piesi, rowerzyści oraz użytkownicy transportu zbiorowego, kosztem użytkowników samochodów osobowych. W zagospodarowaniu terenów nadwodnych pomocna jest Gdańska Polityka Wodna (GPW), umożliwiająca podjęcie działań w kierunku atrakcyjnego i zrównoważonego zagospodarowania nabrzeży. Z kolei estetykę przestrzeni publicznych w zakresie nośników reklam, małej architektury oraz ogrodzeń reguluje Uchwała krajobrazowa (UKG), a tworzeniu dostępnych dla wszystkich użytkowników przestrzeni służy „Poradnik projektowania uniwersalnego”, który zawiera rekomendacje i wytyczne wynikające z ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Rozwój Gdańska nie zamyka się jedynie w jego granicach administracyjnych. **Jedną z największych szans dla rozwoju całego regionu pomorskiego jest proces metropolizacji, który sprzyja kształtowaniu ważnych dla mieszkańców aspektów życia, takich jak transport publiczny, edukacja czy rozwój gospodarczy.** Wykorzystanie tej szansy pozwoli na zapewnienie naszemu regionowi ważnego miejsca w Polsce, w Europie i na świecie. W dobie globalizacji i daleko idącej współzależności żadna działająca osobno gmina nie jest w stanie w pełni wykorzystać swoich możliwości. Źródłem sukcesu obszaru metropolitalnego jest opracowanie wspólnego i zgodnego dla całego regionu planu działań, który zmaksymalizuje jego potencjał i będzie warunkować budowanie przewagi konkurencyjnej nad innymi ośrodkami metropolitalnymi.

Wzmacnianie metropolii następuje również przez współpracę z organizacjami międzynarodowymi oraz miastami partnerskimi. Historia, kultura i gospodarka Gdańska są nierozdzielnie związane z Bałtykiem, państwami nadbałtyckimi oraz tradycjami hanzeatyckimi. Wymiana doświadczeń jest ważna z racji budowania więzi międzynarodowych, jak również w kontekście czerpania wiedzy z przykładów sprawnie funkcjonujących rozwiązań w innych krajach i miastach. Ważnym elementem współpracy międzynarodowej lub międzymiastowej jest wymiana doświadczeń oraz możliwość transferu dobrych praktyk. Miasto Gdańsk od wielu lat korzysta z tych możliwości, transferując dobre praktyki lub wspólnie z innymi miastami Europy opracowując rozwiązania w obszarach zrównoważonego transportu, rozwoju społecznego czy innowacji społecznych.

GOSPODARKA

Biznes tworzy materialne podstawy dobrobytu każdego miasta. Trójmiasto należy do najważniejszych gospodarczo zespołów miejskich w Polsce. Najistotniejsze sektory gospodarki Gdańska bazują na funkcji transportowej. Gdańsk, położony na skrzyżowaniu szlaków wodnych i lądowych, jest najważniejszym węzłem komunikacyjnym między Skandynawią a południowo-wschodnią Europą. W czasach wzrostu znaczenia przepływów położenie i infrastruktura miasta ułatwiają wymianę dóbr, usług i idei. Kluczowe znaczenie ma gospodarka morska. W ostatniej dekadzie odnotowano podwojenie obrotów przeładunkowych w porcie morskim do rekordowych 53,2 mln t w 2021 r., co jest m.in. efektem wybudowania w 2007 r. i rozwoju w 2016 r. największego w Polsce terminala kontenerowego DCT. W strukturze obrotów ładunkowych niemal połowę stanowi drobnica. Do pozostałych ładunków należą paliwa płynne, węgiel, inne ładunki masowe i zboże. Gdański port charakteryzuje się zróżnicowanym potencjałem przeładunkowym, dobrymi połączeniami kolejowymi i drogowymi z lądowym zapleczem oraz korzystnymi warunkami nawigacyjnymi i infrastrukturalnymi, które umożliwiają przyjmowanie i przeładowywanie największych na świecie kontenerowców.

Ryc. 8. Przeładunki kontenerów w porcie morskim w Gdańsku w latach 2010-2021 (w mln TEU)

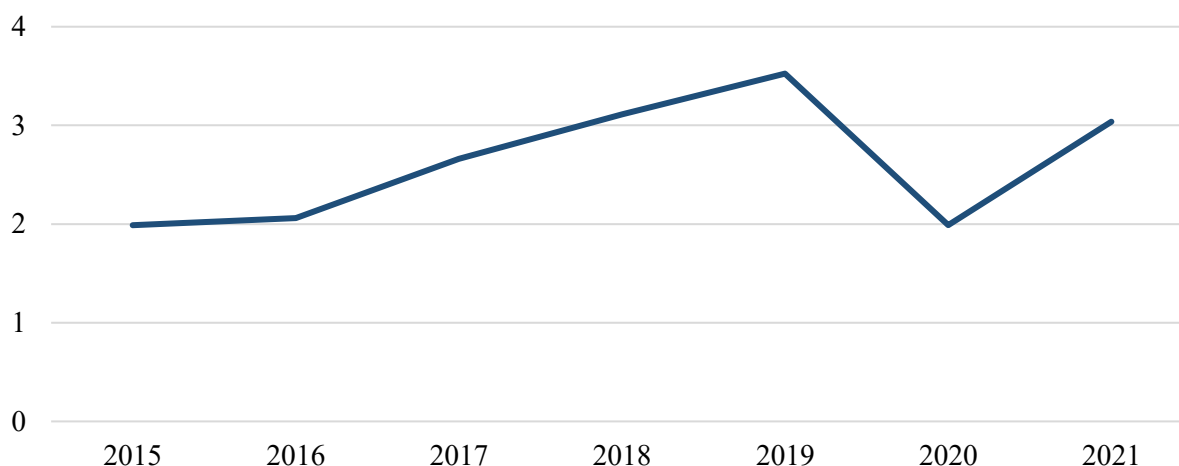
Źródło: Zarząd Morskiego Portu Gdańsk

Port Lotniczy im. Lecha Wałęsy w Gdańsku jest trzecim co do wielkości lotniskiem w Polsce. W rekordowym 2019 r. obsłużył 5,4 mln pasażerów, z czego ponad 91% stanowili pasażerowie destynacji zagranicznych. Pandemia koronawirusa i związane z nią ograniczenia w realizacji lotów spowodowały znaczący spadek ruchu pasażerskiego, przy czym zauważalny jest już powolny wzrost – do 2,1 mln pasażerów w 2021 r. po nagłym załamaniu w 2020 r. Jednocześnie trwa dalsza rozbudowa lotniska i nowoczesnego terminalu pasażerskiego T-2, w którego pobliżu powstaje Airport City Gdańsk – kompleks biur, usług, gastronomii i hoteli, wykorzystujący bliskość infrastruktury lotniskowej i bardzo dobre połączenie drogowe i kolejowe ze wszystkimi miastami regionu.

W Gdańsku następuje systematyczny wzrost liczby podmiotów gospodarczych, którego nie zatrzymała pandemia COVID-19 ani okresowe wstrzymanie działalności gospodarczej. Liczba podmiotów zarejestrowanych w 2021 r. przekroczyła 86 tys. Tendencje zmian strukturalnych świadczą o umacnianiu się działalności zaliczanych do sektora zaawansowanych technologii, otoczenia biznesu i kreatywnego oraz firm, których profil funkcjonowania wspiera rozwój funkcji metropolitalnych, czyli takich, które mają znaczenie na poziomie co najmniej ponadregionalnym. Wzrasta także liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą oraz liczba osób samozatrudnionych, a przedsiębiorczość jest ważnym czynnikiem lokalnej gospodarki.

Rozwój sektora nowoczesnych usług dla biznesu opiera się zarówno na centrach usługowych firm międzynarodowych, jak i na rozwoju lokalnych firm. Gdańsk staje się bardzo atrakcyjną lokalizacją usług biznesowych, ma pod tym względem istotne znaczenie w skali Europy. Działalność centrów outsourcingu procesów biznesowych, ośrodków usług wspólnych, globalnych centrów usług biznesowych, centrów IT oraz ośrodków badawczo-rozwojowych sprzyja absorpcji nowych rozwiązań biznesowych, technologicznych i organizacyjnych, wzmacniając rozwój lokalnej ekonomii w kierunku gospodarki opartej na zasobach wiedzy i coraz szerszych powiązaniach w skali globalnej. Nowoczesne miejsca pracy, w tym bazujące na rozwiązaniach zdalnych, cechują się dużą wartością dodaną i często ponadprzeciętnymi wynagrodzeniami, przekładając się na istotne zwiększenie siły nabywczej mieszkańców oraz wpływając na inne gałęzie lokalnej gospodarki. Rozwojowi sektora nowoczesnych usług dla biznesu sprzyja niezwykle dynamiczny rozwój infrastruktury biurowej, zwłaszcza w Oliwie, we Wrzeszczu, w okolicach portów morskiego i lotniczego, a także na Dolnym Mieście i Młodym Mieście.

Ważnym czynnikiem wspierającym rozwój lokalny jest infrastruktura techniczna. W Gdańsku następują systematyczny rozwój i modernizacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Planowane i realizowane inwestycje związane z energetyką odnawialną w sąsiedztwie metropolii oraz budowa sieci przesyłowej zapewnią miastu dostęp do bezpiecznej i czystej energii. W 2020 r. oddano do użytku hermetyczną kompostownię, pozwalającą na zwiększenie utylizacji odpadów biodegradowalnych, w 2023 r. zostanie zaś uruchomiony Port Czystej Energii (Zakład Termicznego Przekształcania Odpadów w Gdańsku-Szadółkach), czyli przyjazna środowisku elektrociepłownia, w której paliwem będzie frakcja resztkowa z odpadów.

Ryc.9. Liczba turystów i osób odwiedzających Gdańsk w latach 2015-2021 (w mln)

Źródło: Badania Gdańskiej Organizacji Turystycznej i Pomorskiego Instytutu Naukowego im. Profesora Brunona Synaka.

Ważnym elementem rozwoju gospodarczego jest od lat systematycznie wzrastająca liczba turystów oraz osób odwiedzających Gdańsk. W 2019 r. miasto odwiedziło 3,5 mln osób. W roku 2020 – ze względu na pandemię – liczba to spadła do 2 mln, po czym w kolejnym 2021 r. wzrosła do poziomu 3 mln. Do najważniejszych atrakcji miasta należą: imponująca architektura Głównego i Starego Miasta w stylu gotyckim, renesansowym i barokowym, przemysłowe dziedzictwo stoczni, wzmocnione przez Solidarność, jak również bogate i zróżnicowane walory przyrodnicze, w tym przede wszystkim plaże, lasy i parki. Ciekawe imprezy kulturalne – koncerty, festiwale, parady i spektakle uliczne, wystawy – są niepowtarzalną okazją do poznania krajobrazu kulturowego miasta. Dodatkowo liczne wydarzenia kongresowe, targowe i wystawiennicze, organizowane m.in. przez Centrum Wystawienniczo-Kongresowe Amber Expo, zwłaszcza te poświęcone jednemu z największych lokalnych atutów miasta – bursztynowi, czynią z Gdańska jeden z najbardziej atrakcyjnych kierunków turystyki w basenie Morza Bałtyckiego.

Wyzwaniem na najbliższy czas jest monitorowanie i oszacowanie wpływu ruchu turystycznego na funkcjonowanie miasta pod względem ekonomicznym, środowiskowym i społecznym. Efektem tych prac, poza poznaniem wielkości zysków i strat wynikających z obecności turystów, powinna być także identyfikacja obszarów o niekorzystnym bilansie oraz tych, na których istnieje ryzyko konfliktów między potrzebami gości a mieszkańców. Miasto prowadzi działania służące rozłożeniu ruchu turystycznego zarówno przestrzennie (poza obszar Głównego i Starego Miasta oraz plaże), jak i czasowo (zwiększenie udziału gości przyjeżdżających do Gdańska poza miesiącami letnimi).

Zasadnicze znaczenie dla rozwoju miasta ma wzmacnianie lokalnej gospodarki i konkurencyjności miasta. Miasto chce przyciągać nowoczesne i innowacyjne formy działalności gospodarczej. Potrzebne są również działania wspierające przedsiębiorczość mieszkańców. Należy również tworzyć warunki dla dalszego rozwoju portów – morskiego i lotniczego – które są biegunami ekonomicznego wzrostu miasta i zapewniają zewnętrzną dostępność transportową. Konsekwentnego wzmacniania wymaga także jeden z kluczowych potencjałów miasta, tj. turystyka wraz z ofertą rekreacyjną.

4. WARTOŚCI STRATEGICZNE

W społecznym procesie budowania Strategii Rozwoju Miasta, już na jego wczesnym etapie, zaczęły się wyraźnie rysować wspólne mianowniki tego, co podkreślali mieszkańcy, studenci, przedsiębiorcy i eksperci. Podstawy i zasady dalszego rozwoju Gdańska zaczęły się grupować wokół kilku najważniejszych wartości: **współpracy, kształcenia, otwartości, środowiska i mobilności**. Kluczową jednak wartością miasta są jego **mieszkańcy**, dlatego to wokół nich skupione zostały inne działania.

Przedstawione wartości mają znaczenie dla długofalowego rozwoju; na ich bazie należy budować pomyślną przyszłość Gdańska w trudno przewidywalnych warunkach. Te kierunkowskazy rozwoju mają być zarazem jego trwałymi fundamentami chroniącymi przed krótkowzroczną perspektywą „tu i teraz”. Wartości przenikają całą Strategię na każdym poziomie jej realizacji.

Głównym podmiotem integrującym wszystkie sfery i nadrzędnym priorytetem Strategii są **mieszkańcy**, dla których niezwykle istotne w rozwoju Gdańska jest kreowanie wysokiej jakości życia w przyjaznej, dostępnej i bezpiecznej przestrzeni. Darzący się zaufaniem mieszkańcy, zadowoleni z pracy i umiejący wykorzystać szanse swego wielowymiarowego rozwoju, są nadrzędną wartością w strategicznych działaniach podejmowanych dla pełniejszego zaspokajania potrzeb społecznych.

Pięć zasadniczych wartości to:

- **współpraca** – bazująca na szacunku i zaufaniu, tworząca podstawy bezpieczeństwa i ładu społecznego, której każdy wymiar (między mieszkańcami, instytucjami, przedsiębiorcami i samorządami metropolii) wzmacnia podmiotowość i współodpowiedzialność; to współpraca tworzy wspólnotę, jej tożsamość i wewnętrzną solidarność, jest niezbędnym warunkiem społecznej i ekonomicznej aktywizacji i włączania każdego mieszkańca w proces rozwoju Gdańska oparty na wymianie informacji oraz dialogu społecznym ukierunkowanym na współdecydowanie;
- **kształcenie** – ustawiczny proces uczenia się, zdobywania wiedzy, umiejętności i kompetencji, a także kreowanie postaw, cech i zachowań niezbędnych w nowoczesnym, demokratycznym i podmiotowym społeczeństwie; to nie tylko dobra edukacja pozwalająca realizować aspiracje zawodowe i finansowe, lecz także podstawa spełnionego życia oraz fundament społecznego i kulturowego rozwoju;
- **otwartość** – rozumiana w kilku aspektach: 1. jako ważna cecha wpływająca na kreatywność i innowacyjność, gotowość do wdrażania nowych technologii oraz integracji społecznej i kulturowej (kreatywność i gotowość na stawianie czoła wyzwaniom są nieodzownymi cechami ludzi przedsiębiorczych, a przedsiębiorczość to podstawowy czynnik rozwoju ekonomicznego, motor budujący silny kapitał ludzki); 2. jako solidarność, uprzejmość i życzliwość mieszkańców w stosunku do otaczających ich osób, w tym wobec migrantów przybywających do Gdańska (otwartość bazująca na zaufaniu i szacunku to podstawowa cecha demokratycznych społeczności, ukazująca ich jawność i bezpośredniość); 3. otwartość przestrzeni miejskich; 4. otwartość na Europę, która poprzez zwiększony przepływ idei z głównych europejskich ośrodków nauki i biznesu przyczyni się do zwiększenia potencjału rozwojowego Gdańska;
- **środowisko** przyrodnicze – walory przyrodnicze oraz nadmorskie położenie nadają Gdańskowi unikatowy i niepowtarzalny charakter miasta oraz stanowią o kluczowych aspektach jakości życia w mieście (to jego niezwykła wartość i cenny potencjał); w ostatnich latach priorytetami stały się zrównoważony rozwój oraz odpowiedzialność za środowisko; uświadomienie sobie nieprzecenionej wartości naturalnych zasobów poprzez budowanie świadomości ekologicznej oraz podejmowanie działań na rzecz zwiększenia odporności miasta przed skutkami zmian klimatu są kluczowe, by sprostać wyzwaniom środowiskowym i zadbać o miejski ekosystem i bioróżnorodność;
- **mobilność** – zwłaszcza jej aktywne formy, może stać się ważnym katalizatorem nowego spojrzenia na kierunki i czynniki rozwoju miasta. Gdańsk ma duże znaczenie w krajowym systemie transportowym, posiada rozwijający się port morski i lotnisko, dysponuje dobrze rozwiniętym układem komunikacyjnym i infrastrukturalnym. Mobilność ma wielkie znaczenie także w sferze przepływów kapitałowych, informacyjnych, kulturowych, wartości i wiedzy. Zdolność mieszkańców do adaptacji w zmieniających się warunkach jest ważną składową mobilności społecznej.

Wartości te, wpisane w działania służące wdrażaniu Strategii, podniosą wartość lokalnych uwarunkowań i jednocześnie pozwolą w sposób optymalny wykorzystać przyszłe możliwości oraz uniknąć zagrożeń rozwojowych.

5. WIZJA ROZWOJU „GDAŃSK 2030 PLUS”

Wizja Gdańska w ogólny sposób wyraża najwyższy poziom celów przedstawionych jako oczekiwany, pożądany obraz miasta w przyszłości. Dostosowana do specyfiki społecznej i gospodarczej wizja ma na celu określenie charakterystycznych cech wyrażających unikatowość potencjału oraz warunków rozwoju Gdańska. Tworzy ona ramy dla działań strategicznych i inspirowanie wszystkich uczestników procesu jej wdrażania do podejmowania działań zmierzających do realizacji celów strategicznych.

Wizja rozwoju Gdańska „2030 Plus” jest przede wszystkim efektem wypracowanych w ramach konsultacji społecznych dalekosiężnych celów i wyobrażeń. To sami mieszkańcy wyrażali swoje marzenia i nadzieje, w jakim mieście chcieliby mieszkać i jakie miasto chcieliby zostawić swoim dzieciom i wnukom. Powracające na wielu spotkaniach, w ankietach oraz debatach postulaty pozwoliły stworzyć wizję rozwoju miasta.

GDAŃSK
2030+

WIZJĄ GDAŃSKA

JEST MIASTO SKUPIAJĄCE I PRZYCIĄGAJĄCE TO,
CO NAJCENNIJSZE – LUDZI DUMNYCH
Z DZIEDZICTWA, SOLIDARNYCH, OTWARTYCH,
KREATYWNYCH, ROZWIJAJĄCYCH SIĘ
I WSPÓLNIE KSZTAŁTUJĄCYCH PRZYSZŁOŚĆ

Gdańsk 2030 Plus to miasto pozytywnych zmian – zawsze na plusie i o krok przed innymi. Chcemy, by Gdańsk 2030 Plus był nowoczesnym miastem stanowiącym centrum obszaru metropolitalnego – miastem inspirującym innych do działań, atrakcyjnym, bezpiecznym, rozwijającym się harmonijnie, oferującym wysoką jakość życia, otwartym na różnorodność, zapewniającym dobrą pracę i dającym szansę wszystkim swoim mieszkańcom. Chcemy, by Gdańsk 2030 Plus był miastem perspektyw dla ludzi, którym oferowane są tu najlepsze warunki do kształcenia oraz rozwoju osobistego i zawodowego. Chcemy, by gdańszczanie byli ludźmi aktywnymi, integrującymi się i biorącymi odpowiedzialność za dobro wspólne, realizującymi swoje aspiracje i śmiało patrzącymi w przyszłość.

6. CELE STRATEGICZNE

Działania rozwojowe w Gdańsku planowane na najbliższe lata wynikają przede wszystkim z uwarunkowań i trendów rozwojowych, ale także z ambicji i oczekiwań mieszkańców. Wskazują najważniejsze cele życia społecznego i gospodarczego Gdańska, w ścisłym powiązaniu z rozwojem przestrzeni w mieście i ochroną środowiska przyrodniczego.

Gdańsk w 2030 r. ma szansę stać się nowoczesnym i sprzyjającym mobilności miastem metropolitalnym. Rozwijające się porty – morski i lotniczy – oraz systemy transportowe (drogowy i kolejowy) są elementami tworzącymi obecny i przyszły pozytywny obraz metropolii. Stanowią również znakomite przesłanki do rozwoju usług i innych form budowania zaplecza współczesnej gospodarki. Właśnie nadmorskie położenie, gospodarka i systemy transportowe to dziś największe atuty miasta budujące jego wysoką pozycję konkurencyjną. Gdańsk jako przestrzeń przepływów i inspiracji stanowi szansę, a także wyzwanie dla zarządzających i mieszkańców. Aby móc w pełni wykorzystać potencjał rozwojowy Gdańska, konieczne są dbałość o środowisko, ustawiczna współpraca i mobilność, kształcenie oraz otwartość, wpisujące się w następujące **cele strategiczne**:

To wokół tych celów skupiają się najważniejsze lokalne działania podejmowane w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i środowiskowym. Ich adresatami są wszyscy mieszkańcy Gdańska, w tym osoby i grupy osób ze szczególnymi potrzebami bez względu na wiek, płeć, wykształcenie, orientację psychoseksualną, stan zdrowia, status społeczny, status ekonomiczny, przynależność wyznaniową, etniczną czy pochodzenie. Zgodnie z ideą otwartości i współpracy odbiorcami Strategii są wszyscy, dla których Gdańsk jest ważny.

Każdemu celowi strategicznemu przyporządkowane zostały zasadnicze **kierunki działań** podejmowane na rzecz rozwoju Gdańska perspektywnie do roku 2030.

CEL 1. ZIELONE MIASTO

To ochrona wszystkich komponentów środowiska, a zwłaszcza najbardziej wrażliwych: zieleni, wody i powietrza, a także ograniczanie hałasu i negatywnych zmian klimatu. Chcemy, aby Gdańsk rozwijał się z poszanowaniem przyrody, w odpowiedzialny i zrównoważony sposób.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- 1.1. Wzmocnienie systemu przyrodniczego i odpowiedzialny rozwój zrównoważony.
- 1.2. Ochrona walorów i zasobów przyrodniczych, zwłaszcza wody, zieleni i powietrza.
- 1.3. Adaptacja do zmian klimatu oraz zabezpieczanie przed ich negatywnymi skutkami, zwłaszcza powodzią i suszami.
- 1.4. Łagodzenie negatywnego wpływu na środowisko i ograniczanie emisji gazów cieplarnianych oraz zanieczyszczeń, w tym hałasu.
- 1.5. Zwiększanie bioróżnorodności, zadrzewianie i zazielenianie.

CEL 2. WSPÓLNE MIASTO

To sprawiedliwy rozwój społeczny i kulturowy mieszkańców Gdańska. Istotne jest wzmacnianie kapitału społecznego i kulturowego miasta przez aktywność, współpracę i solidarność. Chcemy dążyć do stworzenia otwartego, społecznie odpowiedzialnego i spójnego, mądrego miasta dobrostanu.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- 2.1. Rozwój systemu edukacji na każdym etapie życia, z naciskiem na kompetencje przyszłości i cyfryzację oraz rozwój talentów.
- 2.2. Wyrównywanie szans rozwoju dla wszystkich mieszkańców, wzmacnianie solidarności społecznej i wsparcie rodzin oraz tworzenie warunków do długiego samodzielnego życia.
- 2.3. Budowanie trwałych partnerstw i wspólnot lokalnych, integracja oraz odpowiedzialne uczestnictwo w życiu społecznym, wspieranie aktywności obywatelskiej oraz włączanie mieszkańców.
- 2.4. Zwiększanie uczestnictwa w kulturze, wspieranie twórczości artystycznej, rozwój kultury jako systemu spajającego miasto i budującego tożsamość, upowszechnienie i ochrona dziedzictwa.
- 2.5. Tworzenie warunków do prowadzenia zdrowego i aktywnego stylu życia, rozwój sportu oraz wzrost kompetencji zdrowotnych mieszkańców.
- 2.6. Zapobieganie depopulacji miasta przez rozwój dostępnego mieszkalnictwa.

CEL 3. DOSTĘPNE MIASTO

To stworzenie zrównoważonego, bezpiecznego i sprawiedliwego systemu mobilności i komunikacji. Chcemy stworzyć dostępne dla wszystkich, w tym dla osób i grup ze szczególnymi potrzebami, miasto przyjaznych przestrzeni, krótkich odległości, z dogodnym dostępem do szerokiej oferty usług.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- 3.1. Poprawa warunków codziennej mobilności przez priorytetyzację i rozwój zrównoważonych i zintegrowanych systemów komunikacji pieszej, rowerowej oraz publicznej.
- 3.2. Poprawa bezpieczeństwa, zwłaszcza komunikacyjnego.
- 3.3. Likwidacja barier w przestrzeni miasta.
- 3.4. Poprawa jakości sieci drogowej oraz uzupełnianie brakujących elementów sieci, zwłaszcza na obszarach rozwijających się.
- 3.5. Wdrażanie koncepcji rozwoju do wewnątrz oraz kompaktowego miasta krótkich odległości.
- 3.6. Tworzenie estetycznych, wielofunkcyjnych i dostępnych przestrzeni publicznych przyjaznych mieszkańcom, miejsc spotkań i wypoczynku oraz rewitalizacja.

CEL 4. INNOWACYJNE MIASTO

To miasto oparte na nowoczesnej, odpowiedzialnej i zrównoważonej gospodarce, wspierające rozwój przedsiębiorczości, zapewniające atrakcyjne warunki pracy i prowadzenia konkurencyjnej działalności gospodarczej, prowadzące mieszkańców do dobrobytu.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- 4.1. Wzmacnianie zdywersyfikowanej, inteligentnej i konkurencyjnej gospodarki, odpowiedzialnej społecznie i środowiskowo, w tym niskoemisyjnej produkcji, zaawansowanych usług oraz prowadzenia badań i rozwoju.
- 4.2. Transformacja energetyczna i modernizacja sieci infrastruktury technicznej.
- 4.3. Wspieranie transformacji cyfrowej oraz cyfryzacja usług publicznych.
- 4.4. Wzmacnianie konkurencyjności portu morskiego i lotniczego oraz poprawa zewnętrznej dostępności transportowej.
- 4.5. Wzmacnianie potencjału turystycznego i rozbudowa infrastruktury czasu wolnego.

Poniższy schemat prezentuje hasłowo ujęte kierunki działań przypisane do czterech celów strategicznych:

Zielone Miasto	Wspólne Miasto	Dostępne Miasto	Innowacyjne Miasto
☐ System przyrodniczy	☐ Edukacja przez całe życie	☐ Zrównoważona mobilność	☐ Nowoczesna gospodarka
☐ Ochrona zasobów przyrody	☐ Solidarność i równe szanse	☐ Poprawa bezpieczeństwa	☐ Transformacja energetyczna
☐ Adaptacja do zmian klimatu	☐ Partnerstwa i wspólnoty	☐ Likwidacja barier	☐ Cyfryzacja usług
☐ Ograniczanie zanieczyszczeń	☐ Kultura i dziedzictwo	☐ System drogowy	☐ Port morski i lotniczy
☐ Zazielenianie i bioróżnorodność	☐ Zdrowie publiczne	☐ Bliskość i kompaktowość	☐ Turystyka i czas wolny
	☐ Zapobieganie depopulacji	☐ Przestrzenie publiczne	

7. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA

Odzwierciedleniem najważniejszych kierunków, na których będzie się skupiał rozwój miasta do 2030 r., są przypisane do poszczególnych celów strategicznych oczekiwane rezultaty planowanych działań. Wskazują one zarówno aspiracje mieszkańców, jak i dążenia do podniesienia konkurencyjności i atrakcyjności Gdańska. Aby rezultaty były jasno określone i weryfikowalne, do każdego z nich przyporządkowano wskaźnik, który określa mierzalny efekt realizacji Strategii.

Cel strategiczny ZIELONE MIASTO		
Nr	Oczekiwany rezultat realizacji celu	Wskaźnik rezultatu w 2030 r.
ZM.1	Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych / CO ₂	Redukcja emisji gazów cieplarnianych (CO ₂) o 30%
ZM.2	Wzrost bioróżnorodności	Zasadzenie 50 tys. drzew
ZM.3	Wzrost retencji miejskiej	Zwiększenie pojemności zbiorników retencyjnych i miejskiej zieleni retencyjnej z poziomu 0,76 mln m ³ do 1 mln m ³
ZM.4	Wzrost mocy zainstalowanej pochodzącej z odnawialnych źródeł energii	Wzrost mocy instalacji OZE z poziomu 16 MW do 90 MW

Cel strategiczny WSPÓLNE MIASTO		
Nr	Oczekiwany rezultat realizacji celu	Wskaźnik rezultatu w 2030 r.
WM.1	Zwiększenie liczby mieszkańców	Wzrost liczby mieszkańców Gdańska z 471 tys. do 500 tys.
WM.2	Poprawa dostępności wychowania przedszkolnego	Wzrost poziomu zapewnienia miejsc dla dzieci 3-letnich w przedszkolach publicznych wskazanych w procesie rekrutacji jako placówka pierwszego wyboru z 65% do 90%
WM.3	Wzrost aktywności obywatelskiej mieszkańców	Wzrost odsetka mieszkańców angażujących się w działania na rzecz rozwoju miasta z poziomu 20% do 30%
WM.4	Poprawa stanu zdrowia mieszkańców	Wzrost odsetka mieszkańców pozytywnie oceniających swój stan zdrowia z poziomu 66% do 76%

Cel strategiczny DOSTĘPNE MIASTO

Nr	Oczekiwany rezultat realizacji celu	Wskaźnik rezultatu w 2030 r.
DM.1	Wzrost udziału podróży pieszych, rowerowych, hulajnogami i komunikacją miejską w ogólnej liczbie podróży w mieście	Wzrost udziału podróży pieszych, rowerowych, hulajnogami i komunikacją miejską w ogólnej liczbie podróży w mieście z poziomu 59% do 65%
DM.2	Wzrost konkurencyjności transportu publicznego	Zmiana średniego czasu podróży komunikacją miejską względem podróży samochodem osobowym z poziomu 174% do 150%
DM.3	Zwiększenie dostępności wielofunkcyjnych przestrzeni publicznych	40 przestrzeni publicznych*, które zostaną zrealizowane, przebudowane, wyremontowane lub odnowione <i>* m.in. parki, place, ciągi piesze, bulwary, promenady</i>
DM.4	Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym	Zmniejszenie liczby ofiar śmiertelnych w wypadkach drogowych z poziomu 11–15 osób do 0 osób rocznie

Cel strategiczny INNOWACYJNE MIASTO

Nr	Oczekiwany rezultat realizacji celu	Wskaźnik rezultatu w 2030 r.
IM.1	Wzrost liczby miejsc pracy w nowoczesnej gospodarce	Powstanie 20 tys. nowych miejsc pracy w sektorze nowoczesnych usług oraz produkcji
IM.2	Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej Gdańska	Wzrost powierzchni nieruchomości zajętej na prowadzenie działalności gospodarczej z poziomu 7,6 mln m ² do 9,4 mln m ²
IM.3	Wzrost konkurencyjności portu morskiego	Wzrost przeładunków kontenerów w porcie morskim z poziomu 2,1 mln TEU do 2,8 mln TEU
IM.4	Wzrost cyfryzacji usług publicznych	Wzrost liczby usług realizowanych przez Urząd Miejski w Gdańsku i jednostki budżetowe miasta Gdańska dostępnych w formie cyfrowej z poziomu 30% do 85%

8. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ – GŁÓWNE CELE, KIERUNKI I DZIAŁANIA

Politykę rozwoju przestrzennego Gdańska wyznaczono na podstawie istniejących uwarunkowań, dokumentów planistycznych, a także wniosków z „Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gdańska z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych”, ankiety dotyczącej priorytetów rozwojowych miasta oraz postulatów dotyczących strategicznych kierunków rozwoju, wypracowanych dzięki serii warsztatów „Gdańsk 2030 Plus. Strategia Rozwoju Miasta. Porozmawiajmy o przyszłości miasta i razem zmienimy Strategię Rozwoju Miasta”. Zgodnie z tą polityką Gdańsk będzie się rozwijał w kierunku półmilionowego centrum społecznego, gospodarczego i kulturowego metropolii – policentrycznego i rozwijającego się do wewnątrz. Miasto będzie starało się zapewnić mieszkańcom wysokiej jakości przestrzenie publiczne, mieszkaniowe, usługowe i produkcyjne oraz dostęp do terenów zieleni i rekreacji, stawiając przy tym na zrównoważoną mobilność. Gdańsk ma być gotowy na sprostanie obecnym i przyszłym wyzwaniom rozwojowym i klimatycznym, ma chronić walory kulturowe i przyrodnicze stanowiące o jego tożsamości oraz zapewnić wysoką jakość życia swoim mieszkańcom. Polityka ta jest spójna z polityką przestrzenną zawartą w innych dokumentach miejskich oraz spełnia założenia Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030.

W niniejszym rozdziale przedstawiono główne cele i kierunki rozwoju przestrzennego Gdańska oraz zobrazowano je w strukturze miasta, a także wskazano działania, których realizacja przełoży się na osiągnięcie celów strategicznych. Pełne opracowanie „Modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Miasta Gdańska” znajduje się w załączniku nr 1 do Strategii.

POWIĄZANIE CELÓW STRATEGICZNYCH ROZWOJU MIASTA Z CELAMI ROZWOJU PRZESTRZENNEGO				
Cele strategiczne	ZIELONE MIASTO	WSPÓLNE MIASTO	DOSTĘPNE MIASTO	INNOWACYJNE MIASTO
Cel rozwoju przestrzennego	WZMOCNIENIE SYSTEMU PRZYRODNICZEGO MIASTA ORAZ OCHRONA ZASOBÓW PRZYRODY, W TYM ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU	ROZWÓJ SPOŁECZNY, ZAPOBIEGANIE DEPOPULACJI ORAZ OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I TOŻSAMOŚCI	RÓWNOWAŻENIE STRUKTUR PRZESTRZENNYCH ORAZ KSZTAŁTOWANIE ZRÓWNOWAŻONEJ MOBILNOŚCI	ROZWÓJ GOSPODARCZY
Kierunki rozwoju przestrzennego	<ul style="list-style-type: none"> ochrona walorów przyrodniczych podnoszenie standardów życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do terenów zieleni podnoszenie bezpieczeństwa i jakości życia mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury technicznej oraz przeciwpowodziowej 	<ul style="list-style-type: none"> przeciwdziałanie odpływowi mieszkańców do gmin ościennych (suburbanizacji) poprzez podniesienie jakości i atrakcyjności zamieszkiwania w Gdańsku m.in. dzięki rozbudowie infrastruktury rekreacyjnej poprawa jakości życia w rozwojowej części miasta tj. na Południu poprzez 	<ul style="list-style-type: none"> kontynuacja rozwoju miasta do wewnątrz przez wypełnienie ukształtowanych struktur urbanistycznych i wykreowanie tzw. miasta krótkich odległości podnoszenie standardów życia mieszkańców poprzez poprawę jakości, atrakcyjności i dostępności przestrzeni publicznych oraz 	<ul style="list-style-type: none"> rozwój funkcji metropolitalnych przez wyznaczenie terenów dla rozwoju gospodarki, w tym dla gospodarki morskiej, przemysłów wysokich technologii, zaawansowanej produkcji oraz usług, m.in. otoczenia biznesu, turystyki, sportu, kultury i nauki

		<p>stworzenie nowego centrum dzielnicowego</p> <ul style="list-style-type: none"> • ochrona walorów kulturowych i krajobrazowych jako przejawów tożsamości miasta 	<p>tworzenie przestrzeni lokalnych</p> <ul style="list-style-type: none"> • intensyfikacja zabudowy i zagospodarowania centralnego pasma usługowego (CPU) oraz wyznaczonej strefy zabudowy śródmiejskiej • rozwój ośrodków usługowych niższej rangi podkreślających i dopełniających policentryczną strukturę miasta • ograniczenie zabudowy miejskiej na leżących w granicach Gdańska Żuławach • zrównoważony rozwój mobilności, w tym rozwój transportu zbiorowego m.in. szynowego, dróg rowerowych i ekostrad, a także realizacja brakujących elementów układu drogowego miasta 	
--	--	--	--	--

Wyznaczone kierunki rozwoju przestrzennego Miasta Gdańska będą realizowane poprzez poniższe działania:

1. Zielone Miasto – wzmocnienie systemu przyrodniczego miasta oraz ochrona zasobów przyrody, w tym adaptacja do zmian klimatu:

- stworzenie nowego parku w dzielnicy rozwojowej Południe, w celu podniesienia jakości życia oraz umożliwienia mieszkańcom terenów intensywnie rozwijających się spędzania czasu na wolnym powietrzu w otoczeniu urządzonej zieleni;
- tworzenie i uzupełnianie zadrzewień wzdłuż ciągów komunikacyjnych, m.in. w celu wytworzenia zielonych alei, pozytywnie wpływających na lokalny klimat oraz atrakcyjność przestrzeni;
- wykreowanie sieci błękitno-zielonych pasm ekologicznych wzdłuż istniejących cieków wodnych mających stanowić zrównoważony ekosystem miejski w powiązaniu z rekreacją;
- rozbudowa infrastruktury zabezpieczającej miasto przed powodzią oraz rozwój sieci infrastruktury technicznej.

2. Wspólne Miasto – rozwój społeczny, zapobieganie depopulacji oraz ochrona dziedzictwa kulturowego i tożsamości:

- stworzenie nowego centrum dzielnicowego w rozwojowej części miasta, tj. na Południu;
- zapewnienia mieszkańcom wygodnego i bezpiecznego korzystania z dostępu do wód Zatoki Gdańskiej poprzez uatrakcyjnienie i podniesienie jakości infrastruktury w pasie nadmorskim z poszanowaniem ochrony przyrody;
- podniesienie jakości życia mieszkańców poprzez wykreowanie nowych atrakcyjnych miejsc do rekreacji i spędzania czasu wolnego (m.in. usługi z zakresu przemysłu czasu wolnego w sąsiedztwie stadionu na Letnicy, Ergo Areny);
- rozbudowa infrastruktury umożliwiającej rekreację oraz uprawianie sportów wodnych (w miejscach do tego predysponowanych), wykorzystanie naturalnego potencjału miasta i uatrakcyjnienie dla mieszkańców tej formy spędzania czasu (w tym rozwój infrastruktury dot. kajakarstwa, żeglarstwa i kąpielisk).

3. Dostępne Miasto – równoważenie struktur przestrzennych oraz kształtowanie zrównoważonej mobilności:

- poprawa jakości i atrakcyjności istniejących oraz tworzenie nowych przestrzeni publicznych, w tym lokalnych², przyjaznych użytkownikom, dostępnych również dla osób ze szczególnymi potrzebami;
- rozwój infrastruktury wzmacniającej priorytet ruchu pieszego i mobilności aktywnej;
- rozwój nowoczesnej infrastruktury w postaci np. ekostrad w celu zachęcania mieszkańców do przemieszczania się po mieście rowerami lub innymi ekologicznymi urządzeniami transportu osobistego;
- rozbudowa systemu transportu zbiorowego m.in. o nowoczesny i ekologiczny transport szynowy, przede wszystkim obejmujący tereny rozwojowe miasta zmagające się obecnie z deficytami w tym zakresie, a także realizacja buspasów, umożliwiających sprawną i niezawodną komunikację autobusową;
- rozbudowa istniejącego układu drogowego o brakujące połączenia, w szczególności w rozwojowych dzielnicach miasta, gdzie układ drogowo-uliczny wraz z transportem zbiorowym nie jest w pełni rozwinięty.

² Na mapie na str. 35 wskazano 4 lokalizacje przestrzeni lokalnych w podobszarach rewitalizacji, znajdujące się na etapie przygotowań do realizacji. W dokumencie „Gdańskie Przestrzenie Lokalne” wskazuje się natomiast ponad 100 potencjalnych lokalizacji przestrzeni lokalnych na obszarze całego miasta. Do przestrzeni publicznych, poza przestrzeniami lokalnymi, zaliczamy również m.in. parki, place, ciągi piesze / bulwary, promenady.

4. Innowacyjne miasto – rozwój gospodarczy:

- wspieranie inwestycji na terenach rozwojowych wokół portu lotniczego, które mogą stać się istotną na mapie miasta lokalizacją nowych miejsc pracy w ramach tzw. Airport City;
- wzmocnienie potencjału rozwojowego portu morskiego jako istotnego elementu gospodarki miasta;
- utworzenie i wsparcie strefy pod funkcje przemysłowo-produkcyjne na terenie Płoni, co umożliwi rozwój technologii ekoefektywnych w produkcji, przesyłach, dystrybucji oraz w zużyciu energii i paliw.

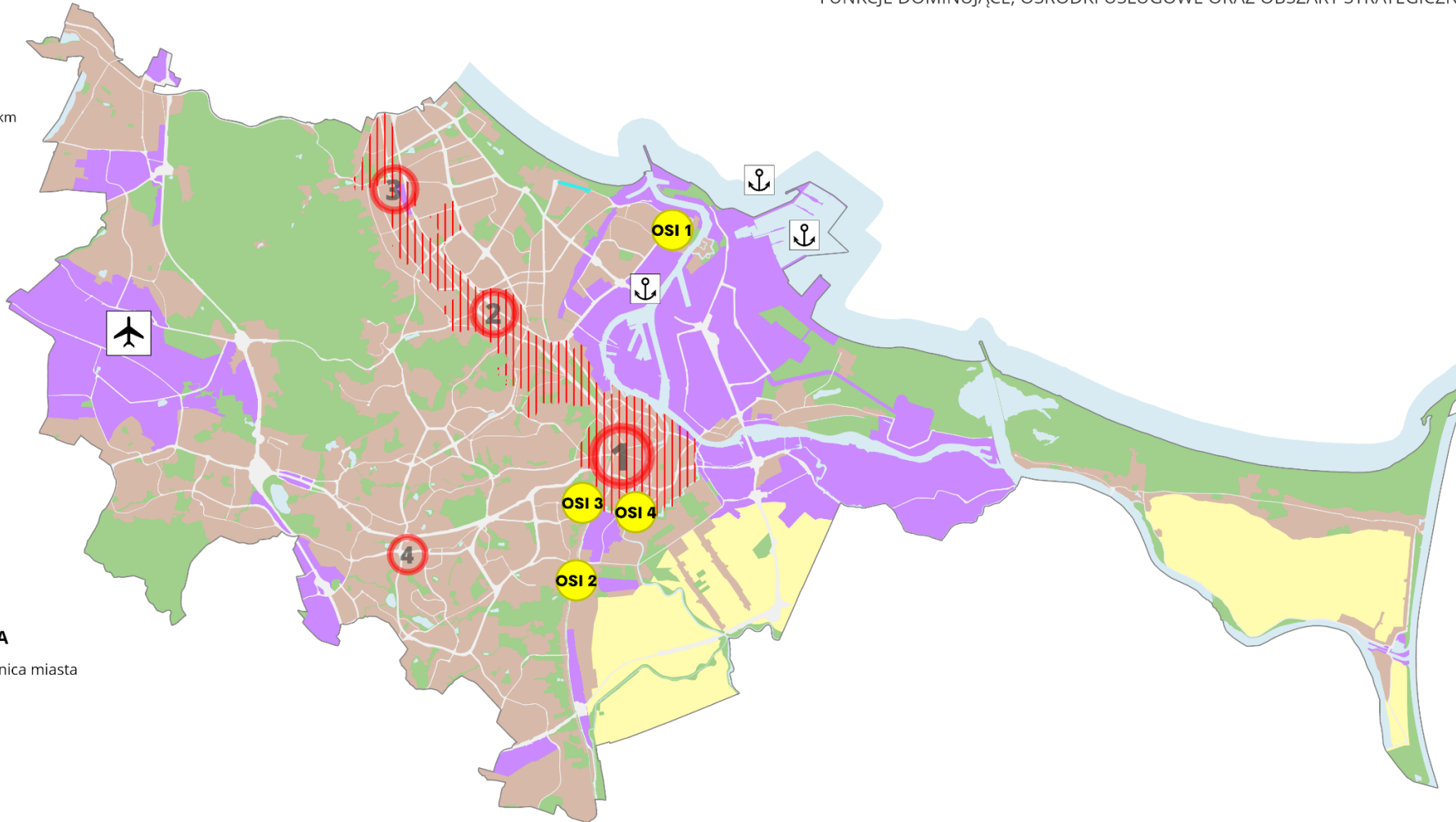
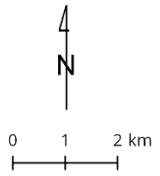
W modelu wyznaczone zostały Obszary strategicznej interwencji (OSI), czyli obszary problemowe, charakteryzujące się niekorzystnymi zjawiskami w sferze społecznej i ekonomicznej, wymagające interwencji nakierowanej na przełamanie barier rozwojowych. Jako OSI wskazano obecne podobszary rewitalizacji zgodne z uchwałą w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w mieście Gdańsku z 2016 r., tj. podobszar Biskupia Górka / Stary Chełm, podobszar Dolne Miasto / Plac Wałowy / Stare Przedmieście, podobszar Nowy Port z Twierdzą Wisłoujście oraz podobszar Orunia.

Zakłada się kontynuowanie działań w podobszarach rewitalizacji, pozwalających na odnowę obecnie zdegradowanych części miasta zgodnie z gminnym programem rewitalizacji (GPR). Główne cele działań rewitalizacyjnych to: wysoka spójność społeczna i przestrzenna, poprawa wizerunku i ożywienie gospodarcze, co ma zostać osiągnięte przez realizację celów strategicznych GPR.

W celu prowadzenia efektywnej i skutecznej polityki rozwoju miasta do realizacji założeń strategii i modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej mogą być wykorzystane wszystkie dostępne środki finansowe. Zapisane kierunki działań i inwestycje finansowane będą z budżetu gminy z możliwością współfinansowania lub przy wykorzystaniu środków zewnętrznych.

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ MIASTA GDAŃSKA

FUNKCJE DOMINUJĄCE, OŚRODKI USŁUGOWE ORAZ OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI (OSI)

OZNACZENIA

granica miasta

ROZWÓJ DOMINUJĄCEJ FUNKCJI:

- rolniczej przestrzeni produkcyjnej
- mieszkaniowej, usługowej i mieszkaniowo-usługowej
- przemysłowo-usługowo-magazynowo-portowo-logistycznej
- zieleni
- transportu

- port lotniczy
- port morski

Centralne Pasmo Usługowe (CPU)

Policentrycznie zlokalizowane ośrodki usługowe:

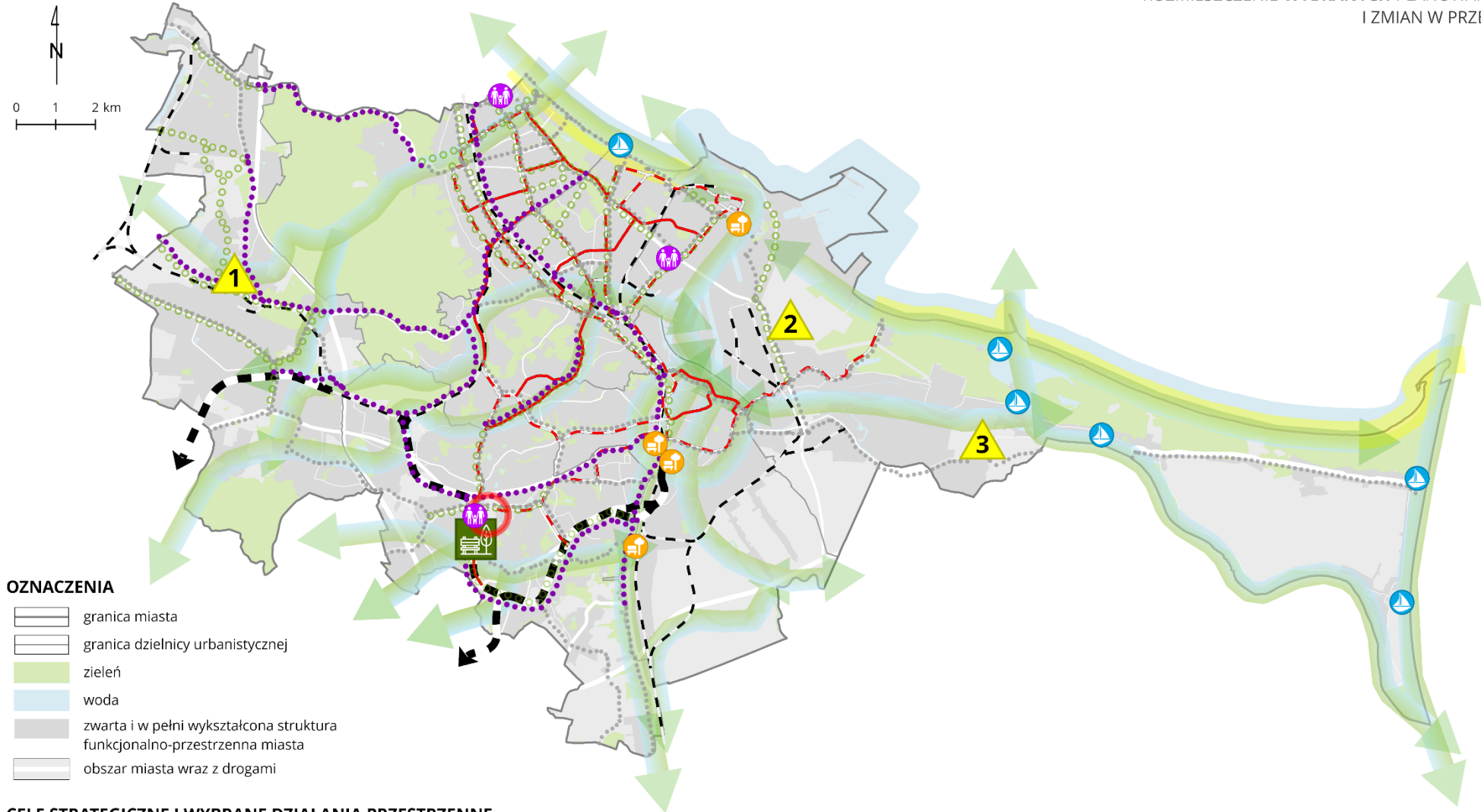
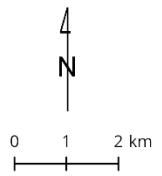
- 1** Śródmieście *metropolitalny*
 - 2** Wrzeszcz
 - 3** Oliwa
 - 4** Nowe Centrum Gdańsk Południe *dzielnicowy*
- } *ogólnomiejskie*

OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

- OSI 1** podobszar rewitalizacji Nowy Port z Twierdzą Wisłoujście
- OSI 2** podobszar rewitalizacji Orunia
- OSI 3** podobszar rewitalizacji Biskupia Górka / Stary Chełm
- OSI 4** podobszar rewitalizacji Dolne Miasto / Plac Wałowy / Stare Przedmieście

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ MIASTA GDAŃSKA

ROZMIESZCZENIE **WYBRANYCH** PLANOWANYCH INWESTYCJI
I ZMIAN W PRZESTRZENI MIASTA

OZNACZENIA

- granica miasta
- granica dzielnicy urbanistycznej
- zieleni
- woda
- zwarta i w pełni wykształcona struktura funkcjonalno-przestrzenna miasta
- obszar miasta wraz z drogami

CELE STRATEGICZNE I WYBRANE DZIAŁANIA PRZESTRZENNE

ZIELONE MIASTO

- Park Południowy
- zielone aleje
- błękitno-zielone pasma

WSPÓLNE MIASTO

- nowe Centrum Gdańsk Południe
- pas nadmorski
- infrastruktura czasu wolnego
- rekreacja i sporty wodne

DOSTĘPNE MIASTO

- przestrzenie lokalne
- ekostrady planowane
- system głównych tras rowerowych
- linia kolejowa istniejąca
- linia kolejowa planowana
- trasa tramwajowa istniejąca
- trasa tramwajowa planowana

INNOWACYJNE MIASTO

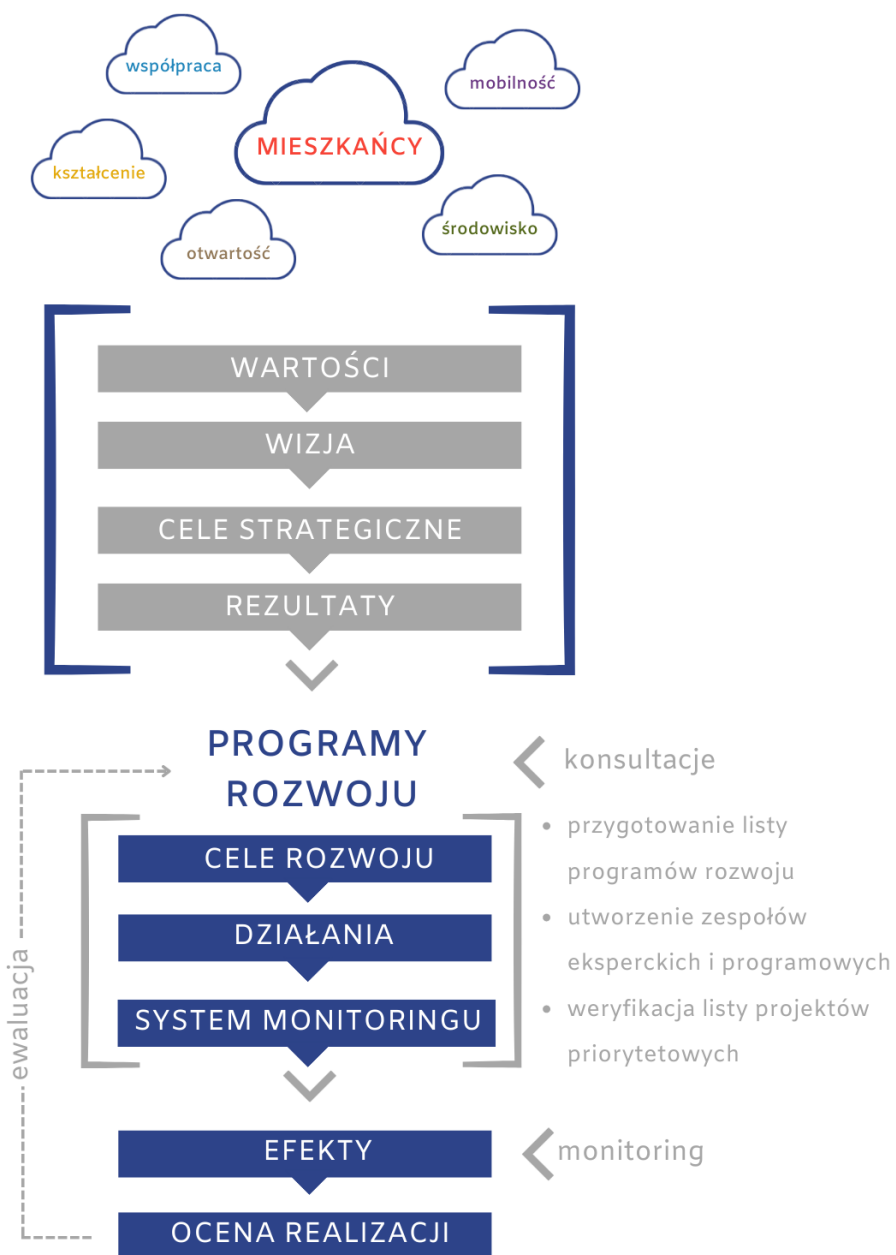
- 1 tereny wokół portu lotniczego
- 2 tereny portu morskiego
- 3 teren Płoni

9. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII

WDROŻENIE

Najważniejszym czynnikiem weryfikującym słuszność założeń każdej strategii jest sposób i stopień jej wdrożenia. Niniejsza Strategia określa podstawy rozwoju sięgające 2030 r. z perspektywą dalszego zrównoważonego i trwałego wzrostu. Wyznacza nie tylko cele strategiczne i kierunki działań, lecz także sposób ich programowania.

STRATEGIA ROZWOJU MIASTA GDAŃSK 2030 PLUS

Strategia Rozwoju Miasta jest nadrzędnym elementem zarządzania rozwojem Gdańska. Realizacja Strategii i urzeczywistnianie określonej w niej wizji prowadzone będą poprzez wdrażanie wzajemnie uzupełniających się programów rozwoju. To właśnie w ramach programów skoordynowane zostaną projekty i przedsięwzięcia służące osiągnięciu wyznaczonych w niej celów strategicznych. Ich uchwalenie zaplanowano na rok 2023.

Programy rozwoju zostaną opracowane zgodnie z wymaganiami merytorycznymi i proceduralnymi określonymi w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Podstawą do ich przygotowania będzie diagnoza sytuacji w danym obszarze, a procesowi ich tworzenia będą towarzyszyć konsultacje obejmujące mieszkańców, partnerów społeczno-gospodarczych i inne podmioty zaangażowane w rozwój Gdańska. W programach znajdują się m.in. informacje o przewidzianych do osiągnięcia celach, oczekiwanych rezultatach wraz ze wskaźnikami nawiązującymi do Strategii, systemie realizacji, sposobie monitorowania i ocenie osiągania celów, a ich finansowanie skorelowane zostanie z budżetem miasta.

System realizacji Strategii, w tym wdrażania przypisanych jej programów, koncentruje się wokół **wartości** określonych w procesie tworzenia dokumentu. Kwestie współpracy, kształcenia, otwartości, środowiska i mobilności, wpływając na poziom życia mieszkańców, stanowią kluczowe determinanty sposobu planowania i prowadzenia procesów rozwojowych w Gdańsku. W wymiarze systemu realizacji Strategii jej wartości należy rozumieć przede wszystkim w następujący sposób:

- **Mieszkańcy** są zasadniczym adresatem realizacji Strategii. Biorą udział w różnego rodzaju przedsięwzięciach miejskich oraz stanowią finalnych beneficjentów zmian w mieście, zachodzących na podstawie wyznaczonych celów. Dla ich osiągnięcia kluczowe są konsekwencja wdrażania przyjętych rozwiązań oraz stały monitoring na każdym etapie implementacji Strategii. Efekty jej realizacji oraz wdrażania programów sprawozdawane są w publikacjach opisujących stan rozwoju Gdańska, w tym w cyklicznie opracowywanym „Raporcie o stanie miasta”. Pozwala to na otwartą, transparentną ocenę postępu procesu realizacji Strategii, włączającą zarówno mieszkańców, rady dzielnic, jak i inne podmioty zaangażowane w działania na rzecz społeczności Gdańska;
- **Współpraca**, koordynacja i podejmowanie działań partnerskich między komórkami i jednostkami miasta a mieszkańcami, radami dzielnic, przedsiębiorcami, przedstawicielami nauki i edukacji, organizacjami pozarządowymi i samorządami (w tym z Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot) itp. tworzą najlepsze warunki dla osiągania długofalowych korzyści i efektów strategicznych;
- **Kształcenie** interesariuszy i beneficjentów przyjętych działań, bazujące na otwartości i współpracy różnych środowisk, stwarza możliwość przewidywania konsekwencji podejmowanych działań oraz wzmaga odpowiedzialność za podejmowane decyzje;
- **Otwartość** procesu wyłaniania projektów realizacyjnych, ich hierarchizacja oraz jawne i czytelne kryteria wyboru leżą u podstaw otwartego miasta. Równie otwarty i włączający powinien być sam proces realizacji projektów w ramach Strategii. Dostęp do informacji i współpraca uzupełniają otwarty charakter procesu tworzenia i wdrażania projektów;
- **Środowisko** jest przestrzenią, w której tworzą się i odbywają wszystkie procesy, projekty i przedsięwzięcia. Stanowi kluczowy zasób wpływający na dobrostan mieszkańców. Dlatego wdrażanie Strategii skupia się na przyjaznym środowisku i efektywnych ekonomicznie modelach rozwoju miasta, sprzyjających przejściu na czystą gospodarkę o obiegu zamkniętym, skutecznemu reagowaniu i powstrzymaniu zmian klimatycznych, przeciwdziałaniu utracie bioróżnorodności czy zmniejszeniu poziomu emitowanych zanieczyszczeń;
- **Mobilność** idei, wiedzy jest niezbędną cechą otwartych, elastycznych rozwiązań, które powinny ulegać modyfikacjom w zależności od zmian w zakresie warunków wyjściowych i oczekiwanych efektów realizacji Strategii. Jest to szczególnie istotne w epoce zwiększonego tempa przemian społecznych, ekonomicznych czy środowiskowych.

Otwarte, partycypacyjne i elastyczne systemy wdrażania Strategii, przygotowane przy szerokiej współpracy różnych środowisk, bazujące również na nieustającym procesie uczenia się i dbałości o środowisko, staną się podstawą długofalowego sukcesu Gdańska i jego mieszkańców. Wdrażanie Strategii opierać się będzie na otwartym systemie planowania, organizacji struktur, odpowiedzialności społecznej i systemie wsparcia decyzyjnego. Implementacja Strategii przebiegnie również w wymiarze przestrzennym – przy wykorzystaniu wskazanych w modelu powiązań funkcjonalnych, ze szczególnym uwzględnieniem działań skierowanych na obszary strategicznej interwencji.

Zapisy Strategii pozostają powiązane i spójne z innymi kluczowymi dokumentami oraz aktami prawnymi wyznaczającymi ramy kształtowania polityki rozwoju na szczeblu regionalnym, krajowym i unijnym, w tym zwłaszcza ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030. Proces wdrażania Strategii będzie powiązany z realizacją strategii rozwoju ponadlokalnego obszaru metropolitalnego, w tym przedsięwzięć planowanych w ramach zintegrowanych inwestycji terytorialnych. Jednocześnie, z uwagi na potrzebę zapewnienia ciągłości planowania strategicznego, inne dokumenty rozwojowe opracowywane na poziomie samorządu lokalnego w Gdańsku będą odwoływały się i będą zgodne z zapisami Strategii.

MONITORING I EWALUACJA

Jednym z narzędzi systemu realizacji Strategii będzie cyklicznie sporządzany Raport o stanie miasta, którego obowiązek wynika z art. 28aa Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Dokument będzie posiadał strukturę tożsamą z podziałem tematycznym programów rozwoju i ich celów i będzie pełnił rolę raportu prezentującego stan realizacji strategii. W pracach nad raportem będą uczestniczyli pracownicy komórek i jednostek urzędu miasta. Postępy wdrażania zapisów dokumentu strategicznego oraz ich aktualność zweryfikowane zostaną w połowie obowiązywania Strategii poprzez ewaluację *mid-term*. Z kolei po zakończeniu interwencji przeprowadzona zostanie ewaluacja *ex-post* podsumowująca całość prac. W celu włączenia mieszkańców w proces monitoringu i ewaluacji przewiduje się organizację otwartych, spotkań ewaluacyjnych, na których omówione zostaną postępy we wdrażaniu celów Strategii. Nadzór na procesem wdrażania Strategii sprawować będzie komitet sterujący, którego członkami będą prezydent Gdańska i jego zastępcy, a funkcje doradczą i opiniującą pełnić będzie interdyscyplinarny zespół ekspercki składający się ze specjalistów zewnętrznych (np. naukowców, lokalnych liderów, przedsiębiorców). Raporty, wyniki badań i analiz zjawisk oraz uwarunkowań wpływających na rozwój miasta, a także bieżące informacje związane z realizacją Strategii będą na bieżąco zamieszczane na stronie www.gdansk.pl/strategia. Z kolei na stronie www.gdansk.pl zostanie dodany nowy moduł sprawozdawczy, który będzie wspierał proces monitorowania rozwoju oraz ewaluacji działań podejmowanych w ramach strategii. Będzie on pełnił rolę repozytorium danych ze wskaźnikami i celami.

10. RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Finansowanie działań określonych w Strategii Rozwoju Miasta, w tym również tych zorientowanych terytorialnie i definiujących zasady kształtowania polityki przestrzennej, a scharakteryzowanych w „Modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej”, oparte będzie głównie na budżecie miasta Gdańska oraz publicznych i prywatnych zewnętrznych źródłach dostępnych dla samorządów i jednostek powiązanych. Istotny aspekt planowania to poszukiwanie możliwości łączenia różnych źródeł i instrumentów finansowych, z priorytetem dla bezzwrotnych form wsparcia.

Ramy finansowe Strategii określone zostaną w wieloletniej prognozie finansowej (WPF) i budżetach przyjętych w kolejnych latach, które obejmie Strategia. Z WPF wynikają zatem możliwości finansowania założeń rozwojowych wskazanych w Strategii, określa ona bowiem m.in. zdolność miasta do zaciągania długu, nadwyżkę operacyjną, jak również na bieżąco wprowadzane informacje o zewnętrznych źródłach finansowania. Prognozy finansowe będą ewoluowały. Pożądany kierunek zmian założeń finansowych to zwiększanie potencjału finansowego. Warunkiem tego jest ustabilizowanie dochodów własnych miasta, które stanowią fundament planowania kierunków i skali rozwoju.

Ze środków budżetu miasta na realizację celów strategicznych przeznaczone zostanie co najmniej 20 mld zł. Wartość tę powiększą nakłady ponoszone przez podmioty powiązane kapitałowo z miastem, realizujące zadania publiczne bez zaangażowania środków z budżetu Gdańska.

Aktywność inwestycyjna miasta jest czynnikiem pobudzającym rozwój gospodarczy i stanowi magnes dla nowych mieszkańców i przedsiębiorstw. Dlatego ambicją i wyzwaniem będzie utrzymanie w planach finansowych stałego poziomu wydatków na inwestycje. Udział wydatków o charakterze majątkowym w wydatkach ogółem w latach 2016–2023³ sięga 18%. Należy zakładać, że w perspektywie czasowej objętej Strategią udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem będzie utrzymywał się nadal na poziomie ok. 20%

³ Dla lat 2022-2023 dotyczy planu budżetu.

i wyniesie ok. 6 mld zł. Łączna kwota nakładów inwestycyjnych planowana do zabezpieczenia na potrzeby finansowe w formie wkładu własnego do realizacji nadrzędnych celów strategicznych wyniesie ponad 3 mld zł.

Każdorazowo w bilansie kosztów uwzględnione zostaną wydatki zapewniające trwałość rezultatów podejmowanych działań, w szczególności koszty utrzymania powstającej infrastruktury czy też nowych rozwiązań organizacyjnych. Z tego punktu widzenia – tam, gdzie okaże się to uzasadnione i możliwe – preferowane będzie korzystanie z formuły partnerstwa publiczno-prywatnego, a także z innowacyjnych rozwiązań organizacyjnych. Często bowiem lepsze i trwalsze efekty finansowe osiąga się dzięki nowemu spojrzeniu na organizację czy regulację danego obszaru niż przez włączenie większego finansowania. Dzięki temu podczas realizacji Strategii zachowane będzie bezpieczeństwo finansowe naszego miasta.

Na źródła finansowania Strategii składają się środki zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne, w tym środki finansowe Unii Europejskiej na lata 2021–2027, a także inny kapitał możliwy do pozyskania.

Do źródeł finansowania Strategii, tym źródeł o charakterze potencjalnym, zaliczyć należy w szczególności:

- budżet miasta Gdańska;
- budżety podmiotów gospodarczych z udziałem miasta Gdańska;
- budżet państwa, w tym subwencje ogólne, dotacje celowe, programy ogłaszane przez poszczególne ministerstwa: Fundusz Termomodernizacji i Remontów, program STOP SMOG, Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych, Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg (RFRD);
- środki unijne: program Fundusze Europejskie dla Pomorza (FEP) – zwłaszcza Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT) – program „Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko” (FEnIKS), „Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki” (FENG), „Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy” (FERC), „Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego” (FERS), program LIFE, instrument „Łącząc Europę” [Connecting Europe Facility (CEF)], programy Interreg (w tym projekty transgraniczne i międzynarodowe), Horyzont Europa, Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności;
- środki norweskie i z Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG);
- inne środki zewnętrzne, które mogą stanowić alternatywę dla wsparcia różnorodnych przedsięwzięć, w tym instrumenty zwrotne;
- środki partnerów publicznych;
- środki partnerów prywatnych.

Szacunkowe ramy finansowe działań stymulujących rozwój obszarów strategicznej interwencji (OSI) wskazane w „Modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej” zostały określone w gminnym programie rewitalizacji (GPR) miasta Gdańska i będą ewoluować wraz ze zmianami GPR. Do źródeł finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych zaliczono m.in. środki Unii Europejskiej, środki własne Gminy Miasta Gdańska przy współudziale funduszy unijnych, kredyty, pożyczki i inne instrumenty finansowe kierowane do jednostek samorządu terytorialnego. Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest również wpisana do wieloletniej prognozy finansowej Gminy Miasta Gdańska. Rewitalizacja jest procesem wieloletnim i będzie kontynuowana w latach kolejnych.

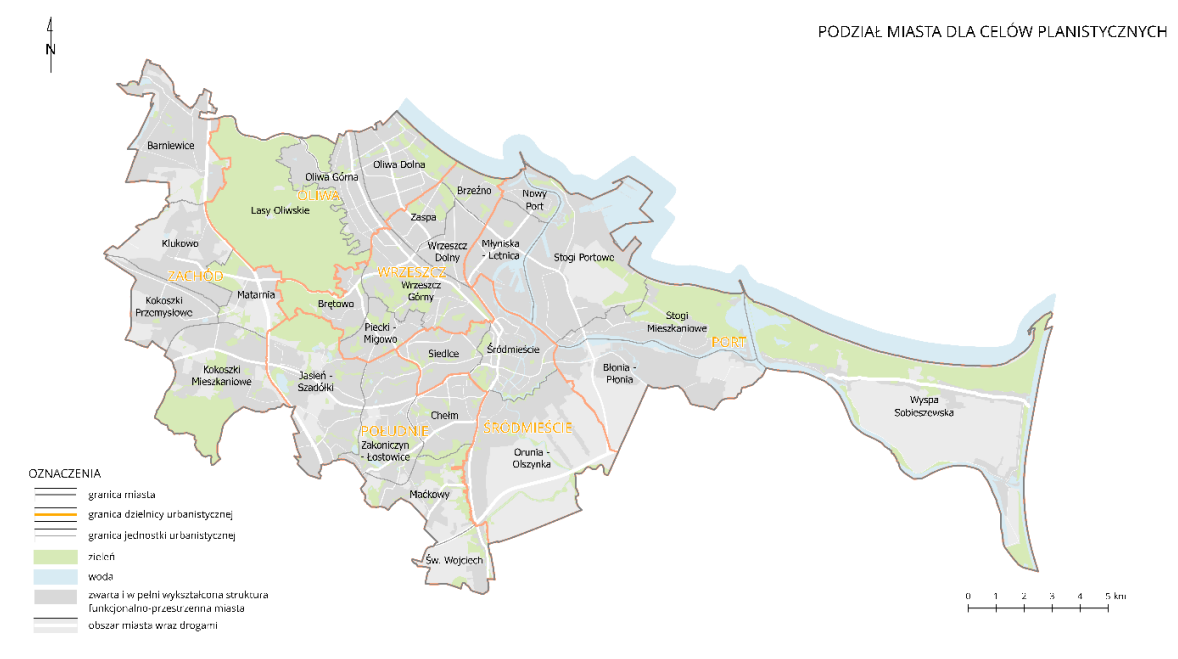
Załącznik Nr 1 do załącznika do
Uchwały Nr LIV/1363/22
Rady Miasta Gdańska
z dnia 29 września 2022 r.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta Gdańska

W związku ze zmianą w 2020 r. ustawy o samorządzie gminnym i dodaniu do niej art. 10e ust. 3 pkt 4, model struktury funkcjonalno-przestrzennej stał się obligatoryjną częścią strategii rozwoju gminy. Odnosi się on do treści strategii oraz obrazuje przestrzenny wymiar zmian. Stanowi graficzne przedstawienie wizji rozwoju miasta, przede wszystkim w aspekcie rozwoju przestrzennego. Zawarte w nim elementy wskazują na ogólnie obrany kierunek przekształceń i nie definiują konkretniej lokalizacji inwestycji. Ustalenia modelu mają charakter ogólny, aby bez potrzeby zmian Strategii realizować jego doprecyzowaną politykę w dokumentach planistycznych.

1. ZMIANY LICZBY LUDNOŚCI W PRZESTRZENI GDAŃSKA

Liczba mieszkańców Gdańska według bilansów GUS wyniosła w 2021 r. 470,6 tys. osób, co stanowiło 20% ludności województwa pomorskiego oraz 62,7% ludności Trójmiasta. Według meldunków w Gdańsku mieszka ok. 434 tys. osób. Zameldowanych w obszarze Dolnego Tarasu było 66% mieszkańców (w 2015 r. było to 71%), natomiast na Górnym Tarasie, tj. w rozwojowych dzielnicach urbanistycznych: Południe i Zachód – 34% (29% w 2015 r.). Najwięcej ludności zamieszkuje w jednostkach urbanistycznych Oliwa Dolna i Chełm, a najmniej – w Lasach Oliwskich i Stogach Portowych. Średnia gęstość zaludnienia wynosiła 16,3 os./ha. Największą gęstość zaludnienia odnotowano w jednostkach urbanistycznych Chełm i Zaspą (ok. 80 os./ha), a najmniejszą – na Stogach Portowych (0,18 os./ha) i w Lasach Oliwskich (0,02 os./ha).

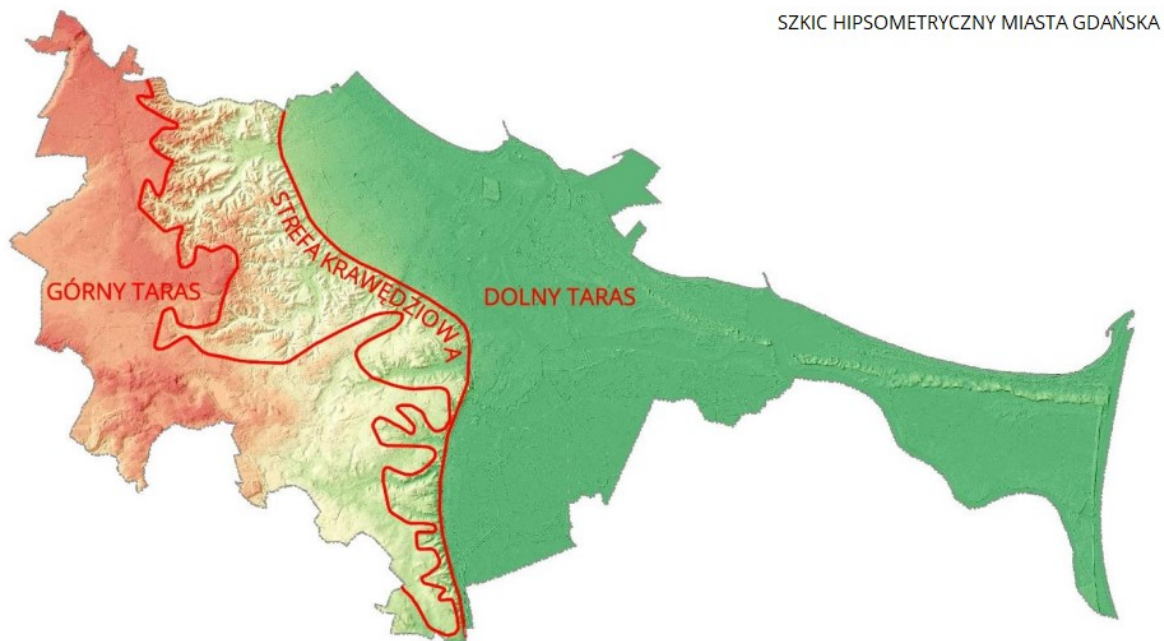

Dynamika zmian liczby ludności w latach 2008-2021 wskazuje zmianę liczby zameldowanych mieszkańców względem obszarów zamieszkałych. Ujemne wartości zaobserwowano przede wszystkim w obszarze Dolnego Tarasu, natomiast do znaczącego wzrostu liczby ludności doszło na terenach rozwojowych miasta, czyli w dzielnicach urbanistycznych Południe i Zachód. W ich granicach intensywnie rozwija się mieszkalnictwo wielorodzinne, tańsze niż na Dolnym Tarasie, pozwalające na osiedlanie się młodych osób zakładających rodziny i przyczyniających się do najwyższego w mieście przyrostu naturalnego. Tereny te stanowią konkurencję i alternatywę dla postępującej suburbanizacji w gminach ościennych.

Celem rozwoju miasta jest przeciwstawienie się negatywnym zjawiskom demograficznym, takim jak spadek liczby ludności i starzenie się społeczeństwa. Polityka miasta ma na celu zwiększanie liczby miejsc pracy i miejsc do zamieszkania, które przyciągną nowych mieszkańców. Przyływ nowych mieszkańców do Gdańska zapełniłby przewidywaną lukę na rynku pracy oraz wpłynąłby pozytywnie na odmłodzenie struktury wieku społeczeństwa. W takim przypadku liczba ludności Gdańska mogłaby wzrosnąć do ok. 500 tys. osób.

2. ELEMENTY STRUKTURY OSADNICZEJ

Strukturę funkcjonalno-przestrzenną Gdańska wyznaczają przede wszystkim uwarunkowania naturalne. W układzie przestrzennym można wyróżnić tzw. Dolny Taras (z prawie 40-kilometrową linią brzegową) oraz Górny Taras. Rozdzielone są one silnie rozczłonkowaną strefą krawędziową wysoczyzny, obejmującą kompleksy leśne Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego (TPK). Rozwój przestrzenny miasta determinują jego pasmowy układ – usytuowanie między Zatoką Gdańską a terenami zieleni – oraz policentryczna struktura (Śródmieście, Wrzeszcz, Oliwa). W celach analitycznych oraz ze względu na planowanie przestrzenne po granicy dzielnic urbanistycznych poprowadzono linię rozgraniczającą tarasy – do Górnego Tarasu zaliczono dzielnice Zachód i Południe.

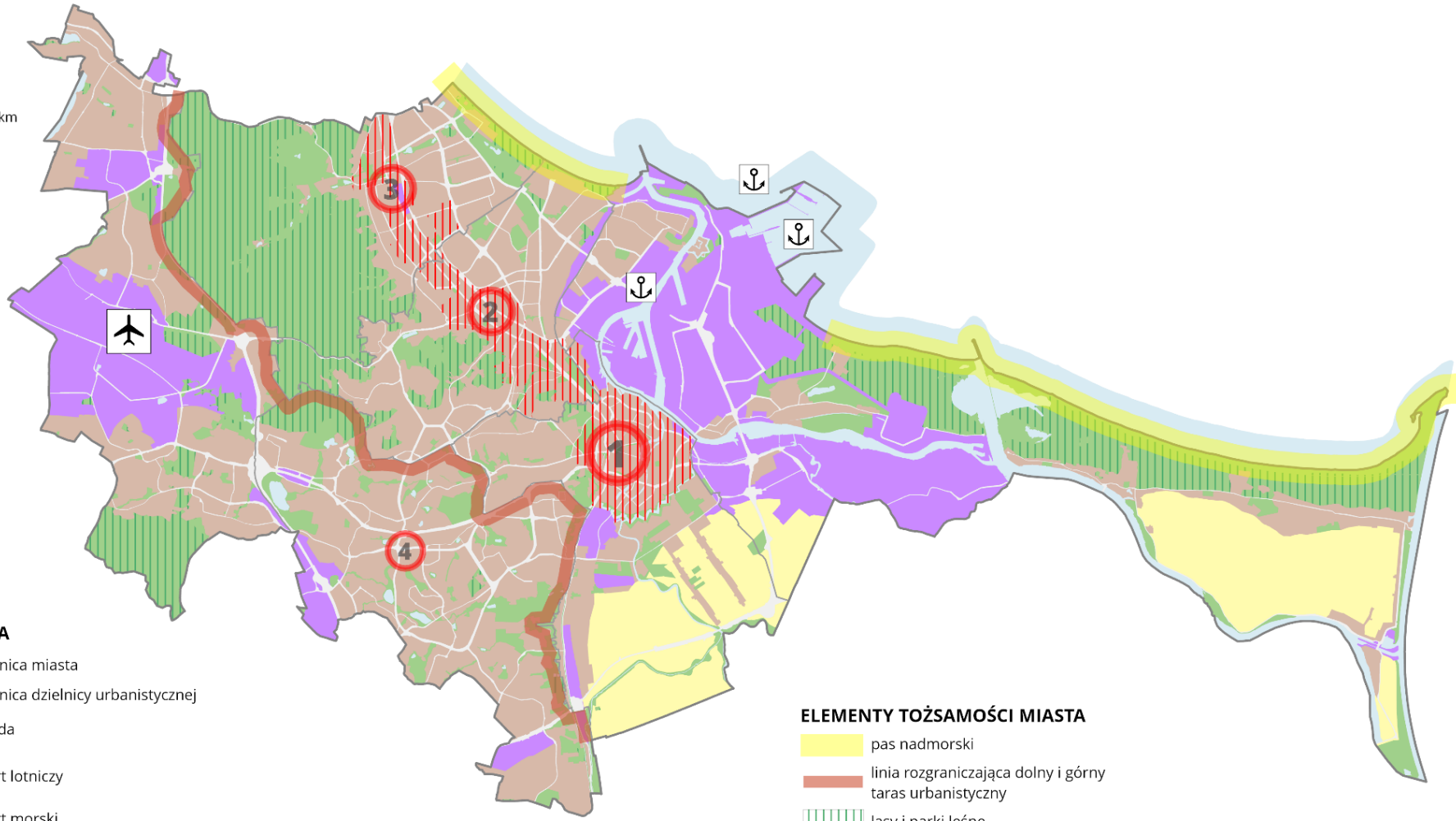
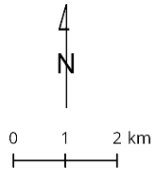
Nadmorskie położenie Gdańska stanowi jedną z podstaw podejmowania strategicznych decyzji w zakresie gospodarowania przestrzenią. Bieguny wzrostu ekonomicznego są związane z trzema obszarami: portem morskim (wyspa Ostrów – Nowy Port – Młyniska, Stogi Portowe, Błonia-Płonia), lotniskiem (Kokoszki Przemysłowe, Barniewice) oraz centralnym pasmem usługowym (CPU), tj. obszarem wzdłuż głównego ciągu transportowego, na którym występuje największa koncentracja usług, z ośrodkami wzrostu w Śródmieściu, we Wrzeszczu i w Oliwie. Planowana rozbudowa portu morskiego w Gdańsku o głębokowodne terminale przeładunkowe zlokalizowane w zewnętrznej części portu, a także rozbudowa i modernizacja infrastruktury portowej w porcie wewnętrznym zapewni miastu pozycję lidera gospodarki morskiej na Bałtyku. Również w dzielnicy Zachód, w otoczeniu lotniska, przewiduje się rozwój funkcji przemysłowo-usługowej na nowych terenach. Obszary inwestycyjne pod wyżej wymienione funkcje planuje się także m.in. na terenach zlokalizowanych wzdłuż trasy Pomorskiej Kolei Metropolitalnej oraz w Barniewicach. W Gdańsku znajdują się również tereny usługowe o charakterze egzogenicznym (uczelnie, parki naukowo-technologiczne, ośrodki innowacyjności, zespoły biurowców na wynajem), zlokalizowane w granicach CPU (we Wrzeszczu i w Oliwie) oraz w rejonie lotniska. We Wrzeszczu oraz w Oliwie następuje dalszy rozwój dzielnic wiedzy oparty na potencjale uczelni (Politechniki Gdańskiej, Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego, Uniwersytetu Gdańskiego, Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu). Ponadto prognozuje się rozwój gospodarki sektorów wysokich technologii oraz branż ujętych w Inteligentnych Specjalizacjach Pomorza, w tym technologii *offshore* i portowologistycznych, ICT, rozwiązań efektywnych oraz medycznych, a także sektora usług dla biznesu (BPO, SSC, GBS, IT, R&D).

Ochroną przed inwestowaniem objęto rolniczą przestrzeń produkcyjną żuławskiej części miasta (Błonia, Olszynka i Orunia) oraz południową część Wyspy Sobieszewskiej. Na tych obszarach poza zagospodarowaniem rolniczym dopuszcza się m.in. zabudowę zagrodową, rodzinne ogrody działkowe, a poza krajobrazem chronionym – lokalizację elektrowni wiatrowych i farm fotowoltaicznych.

Miasto, chcąc zintensyfikować działania mające na celu adaptację do zmian klimatu, będzie dążyć do zachowania obecnej powierzchni lasów znajdujących się w jego granicach. Przewiduje się wykorzystanie potencjału lasów komunalnych na cele rekreacyjne. Na obszarze całego miasta powstaną nowe tereny zieleni urządzonej, tereny rekreacyjne, szczególnie w sąsiedztwie potoków, rzek czy wód Zatoki Gdańskiej, oraz lokalne przestrzenie publiczne.

W ciągu najbliższych kilkunastu lat intensyfikacja zabudowy mieszkaniowej w Gdańsku będzie dotyczyć przede wszystkim strefy śródmiejskiej. W jej obrębie zakłada się wykorzystanie wszystkich terenów rozwojowych i realizację zabudowy zgodnie z zasadą rozwoju miasta do wewnątrz. Pod nową zabudowę mieszkaniową i mieszkaniowo-usługową planowane jest przeznaczenie – łącznie w całym mieście – ok. 3,2 tys. ha. Wielkość ta odpowiada prognozowanemu maksymalnemu zapotrzebowaniu miasta na nową zabudowę mieszkaniową, gdyż zgodnie z przyjętymi założeniami projektuje się miasto dla 500 tys. mieszkańców. Największym inwestycyjnym obszarem mieszkaniowym jest dzielnica urbanistyczna Południe.

Rozwój przestrzenny będzie ukierunkowany na optymalne wykorzystanie istniejącej i planowanej infrastruktury technicznej i społecznej, przy jednoczesnym utrzymaniu wewnętrznej różnorodności miasta oraz szerokiej oferty inwestycyjnej. Miejskie dokumenty planistyczne mają na celu odzwierciedlenie bieżącej polityki miasta i realizują jej założenia.

OZNACZENIA

- granica miasta
- granica dzielnicy urbanistycznej
- woda
- port lotniczy
- port morski

ROZWÓJ DOMINUJĄCEJ FUNKCJI

- mieszkaniowej, usługowej i mieszkaniowo-usługowej
- przemysłowo-usługowo-magazynowo-portowo-logistycznej
- rolniczej przestrzeni produkcyjnej
- zieleni
- transportu

ELEMENTY TOŻSAMOŚCI MIASTA

- pas nadmorski
- linia rozgraniczająca dolny i górny taras urbanistyczny
- lasy i parki leśne
- Centralne Pasmo Usługowe (CPU)

Policentrycznie zlokalizowane ośrodki usługowe:

- 1** Śródmieście *metropolitalny*
 - 2** Wrzeszcz
 - 3** Oliwa
 - 4** Nowe Centrum Gdańsk Południe *dzielnicowy*
- } *ogólnomięskie*

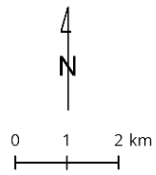
3. DZIEDZICTWO KULTUROWE

Dziedzictwo kulturowe jest jednym z najistotniejszych elementów wyjątkowej tożsamości Gdańska. Współtworzy potencjał rozwojowy miasta, zwłaszcza w zakresie turystyki oraz identyfikacji przestrzeni publicznych, które wpływają na podnoszenie jakości zamieszkiwania. Najwięcej obiektów i zespołów zabytkowych jest zlokalizowanych w Śródmieściu, w Oliwie i we Wrzeszczu. Ochroną objęte są elementy krajobrazu kulturowego, a w nim zachowane obiekty i zespoły historyczne, w tym liczne elementy zabytkowej zieleni. Kluczowe dla tożsamości jest ich rozmieszczenie w przestrzeni miasta z wyraźnym podziałem na zagospodarowanie Górnego i Dolnego Tarasu oraz oparcie na mocnej strukturze historycznych ciągów komunikacyjnych i wód: Zatoki Gdańskiej, Wisły, Motławy, Raduni, potoków. Najistotniejsze są obszary i obiekty o znaczeniu międzynarodowym i krajowym, a szczególnie pomniki historii: „Gdańsk – miasto w zasięgu obwarowań z XVII wieku”, „Pole bitwy na Westerplatte”, „Twierdza Wisłoujście”, „Zespół pocystersko-katedralny w Oliwie”, „Stocznia Gdańska – miejsce narodzin Solidarności”. Szczególnej uwadze i ochronie podlegają również obszary i obiekty o znaczeniu lokalnym.

Gdańsk charakteryzuje się policentrycznym układem miejskim z czytelnymi osiami kompozycyjnymi, dominantami przestrzennymi, punktami, ciągami i osiami widokowymi wraz z frontami wodnymi, panoramami, zachowanymi historycznymi sylwetkami i widokami na zabytkowe obiekty. Całość tworzy zespoły połączone z otwartym krajobrazem. Bardzo istotne dla Gdańska jest zachowanie różnorodności, spójności wewnętrznej i połączeń z jego otoczeniem.

Polityka przestrzenna miasta uwzględnia działania ochronne i wzmacniające elementy dziedzictwa. Oprócz dziedzictwa materialnego ważnym czynnikiem budującym tożsamość Gdańska jest pamięć o wydarzeniach, które zmieniły losy tej części świata. Od 2005 r. na liście wstępnej wpisu do obszarów chronionych UNESCO znajduje się Stocznia Gdańska – miejsce narodzin Solidarności i symbol upadku żelaznej kurtyny w Europie. Równocześnie postuluje się utworzenie parku kulturowego na obszarze Śródmieścia. Na terenach wymagających wsparcia wdrażane są programy rewitalizacji. Jest to proces wieloletni i interdyscyplinarny, prowadzony w Gdańsku na szczególnie wartościowych kulturowo obszarach, w przeważającej części wpisanych do rejestru zabytków. Na tych obszarach wciąż realizowane są inwestycje, prace koncepcyjne, warsztatowe oraz projektowe. Wszystkie te działania oraz ochrona dziedzictwa kulturowego stanowią element zrównoważonej polityki miejskiej nastawionej na trwałą poprawę jakości życia wszystkich mieszkańców.

Celem jest zachowanie dziedzictwa kulturowego, które służy budowaniu tożsamości mieszkańców, prestiżu miasta oraz promocji turystycznej. Materialne dziedzictwo kulturowe w połączeniu z bogatym dziedzictwem niematerialnym budują markę Gdańska zarówno na obszarze metropolitalnym, jak i w skali międzynarodowej.

OZNACZENIA

- granica miasta
- granica dzielnicy urbanistycznej
- zieleń
- woda
- zwarta i w pełni wykształcona struktura funkcjonalno-przestrzenna miasta
- obszar miasta wraz drogami

ZABYTKOWE OBSZARY I OBIEKTY

- o znaczeniu międzynarodowym
- o znaczeniu krajowym
- o znaczeniu regionalnym i lokalnym

POMNIKI HISTORII : Gdańsk

- A – miasto w zasięgu obwarowań z XVII wieku
- B – Pole bitwy na Westerplatte
- C – Twierdza Wisłoujście
- D – Oliwa – zespół pocystersko-katedralny
- E – Stocznia Gdańska, miejsce narodzin Solidarności

POZOSTAŁE ELEMENTY KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

- osie kompozycyjno - widokowe
- ciągi widokowe
- fronty wodne
- ściany zwartych kompleksów leśnych
- panoramy
- punkty widokowe
- dominanty krajobrazowo - przestrzenne

KIERUNEK DZIAŁAŃ

KONTYNUACJA REWITALIZACJI

Gdańsk - obszar rewitalizacji :

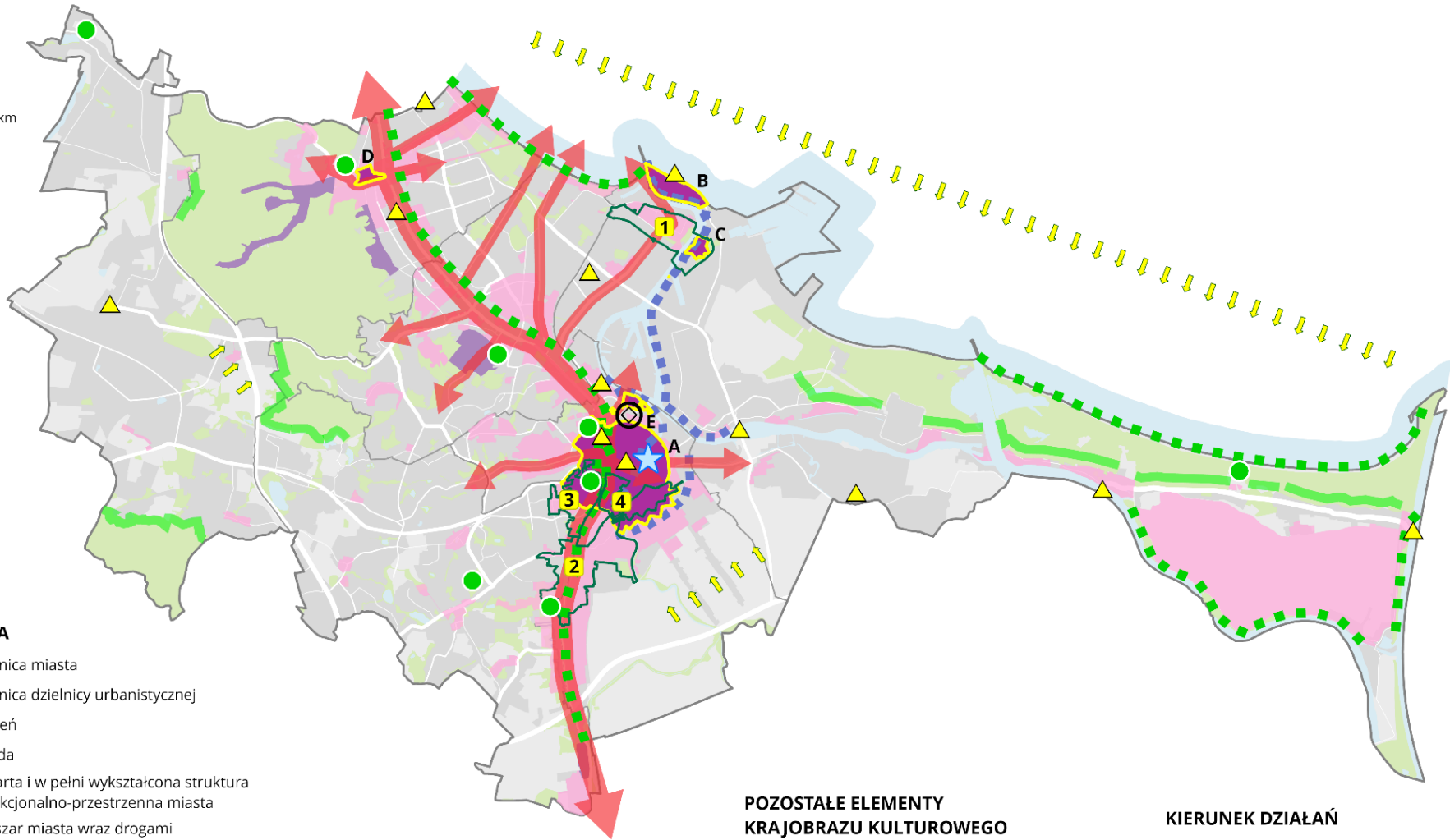
- 1 podobszar Nowy Port z Twierdzą Wisłoujście
- 2 podobszar Orunia (po delimitacji)
- 3 podobszar Biskupia Górka / Stary Chełm
- 4 podobszar Dolne Miasto / Plac Wałowy / Stare Przedmieście

POSTULOWANY OBSZAR WPISU DO UNESCO

- Stocznia Gdańska - miejsce narodzin Solidarności i symbol upadku żelaznej kurtyny w Europie

POSTULOWANY PARK KULTUROWY

- Śródmieście

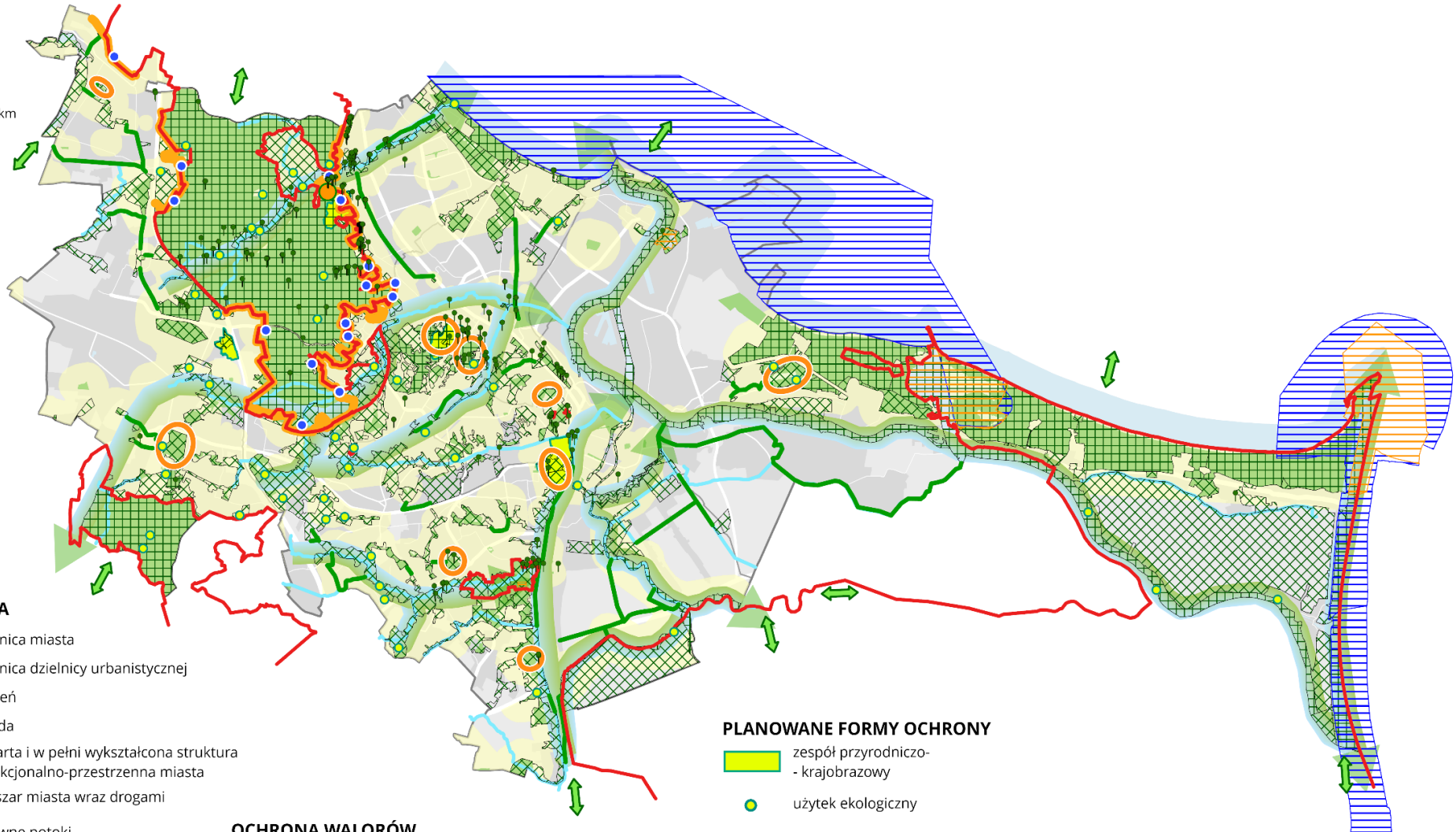
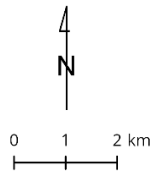
4. ŚRODOWISKO

Zieleń i woda pełnią w mieście niezwykle istotne funkcje, przyczyniając się do prawidłowego funkcjonowania środowiska przyrodniczego oraz kształtując odpowiednie warunki życia dla mieszkańców. Położenie miasta nad Zatoką Gdańską, u ujścia Wisły oraz w sąsiedztwie dużych kompleksów leśnych i otwartych przestrzeni Żuław stwarza korzystne uwarunkowania środowiskowe. Główne elementy systemu przyrodniczego miasta, w dużej części objęte ochroną, są połączone poprzez rzeki i doliny mniejszych potoków w spójny system, którego uzupełnieniem jest zieleń urządzona oraz ekologiczno-krajobrazowa. Doliny rzek i potoków przyczyniają się do przewietrzania obszarów zabudowanych i odgrywają kluczową rolę w retencji wód opadowych, głównie dzięki zbiornikom retencyjnym, tworząc wraz z terenami zieleni błękitno-zieloną infrastrukturę.

W granicach miasta istnieje kilkanaście parków o powierzchni przekraczającej 2 ha, z których większość znajduje się na Dolnym Tarasie. Zieleńce i skwery, zlokalizowane we wszystkich dzielnicach, uzupełniają przestrzenie publiczne oraz zabudowę mieszkaniową. Ważnymi terenami rekreacyjnymi są także okolice zbiorników retencyjnych, tereny nad rzekami i potokami oraz plaże nad Zatoką Gdańską. Odpowiednio wyznaczona i zagospodarowana sieć terenów zieleni i wody stanowi jeden z podstawowych elementów struktury przestrzennej miasta. Przenika ona tereny zabudowane i niezabudowane, zapewniając mieszkańcom właściwy standard życia. W Gdańsku funkcję tę pełni Ogólnomiejski System Terenów Aktywnych Biologicznie (OSTAB), który zawiera różnorodne formy zieleni, wody powierzchniowe i tereny do nich przyległe, wybrane tereny rolnicze, obszary o odpowiednim udziale powierzchni biologicznie czynnej oraz wybrane rodzinne ogrody działkowe. OSTAB jednocześnie zapewnia ciągłość i powiązania z cennymi przyrodniczo terenami zlokalizowanymi poza granicami miasta.

Cele polityki Gdańska na najbliższe lata to wzmocnienie systemu przyrodniczego, ochrona bioróżnorodności w każdej dzielnicy i odpowiednie kształtowanie powiązań ekologicznych miasta z zewnętrznym układem przyrodniczym. Cele te będą realizowane poprzez:

- obejmowanie obszarów cennych przyrodniczo różnymi formami ochrony przyrody (zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, użytki ekologiczne, pomniki przyrody);
- wykreowanie sieci zielonych pasm wzdłuż cieków (mniejsza intensywność zabudowy w powiązaniu z wysokim udziałem zieleni), co przyczyniać się będzie do zachowania możliwości przewietrzania miasta;
- ograniczanie penetracji lasów TPK i skierowanie ruchu rekreacyjnego do jego strefy buforowej oraz tworzenie parków leśnych;
- rozbudowę błękitno-zielonej infrastruktury (realizacja różnych form retencji oraz zróżnicowanych form zieleni, z elementami zieleni permakulturowej);
- obudowywanie wybranych ulic szpalerami drzew.

OZNACZENIA

- granica miasta
- granica dzielnicy urbanistycznej
- zieleni
- woda
- zwarta i w pełni wykształcona struktura funkcjonalno-przestrzenna miasta
- obszar miasta wraz drogami
- główne potoki

OCHRONA WALORÓW PRZYRODNICZYCH

- teren objęty formami ochrony przyrody w granicach miasta (z wyłączeniem otuliny TPK i obszarów Natura 2000)
- pomnik przyrody

OBSZAR NATURA 2000

- ptasia - PLB
- siedliskowa - PLH
- siedliskowa - PLH - obiekt

PLANOWANE FORMY OCHRONY

- zespół przyrodniczo-krajobrazowy
- użytek ekologiczny

WZMOCNIENIE SYSTEMU PRZYRODNICZO-REKREACYJNEGO MIASTA (OSTAB)

- osnowa przyrodnicza
- płat OSTAB
- ciąg łączący OSTAB
- kierunki powiązań ekologicznych
- błękitno-zielone pasma ekologiczne

ZWIĘKSZENIE DOSTĘPNOŚCI DO ZIELENI REKREACYJNEJ

- strefa 15 minutowego dojazdu do lasów i terenów zieleni
- las, zieleni urządzeni, zieleni ekologiczno-krajobrazowa
- park leśny
- strefa buforowa lasów TPK
- wejście do lasu TPK

Kolejnym celem polityki miasta związanym ze wzrostem poziomu życia mieszkańców jest zwiększenie dostępności zieleni i terenów rekreacyjnych, tak aby gdańszczanie w ciągu 15 min spaceru mogli dotrzeć do lasu lub terenu zieleni urządzonej o powierzchni powyżej 2 ha. Celowi temu będą służyć:

- realizacja parku Południowego – kluczowej inwestycji w zakresie zieleni w najszybciej rozwijającej się dzielnicy mieszkaniowej Gdańska;
- tworzenie parków osiedlowych o powierzchni co najmniej 2 ha;
- przekształcanie wybranych lasów komunalnych w parki leśne;
- tworzenie ciągów spacerowych łączących mniejsze tereny zieleni;
- zagospodarowanie rekreacyjne rejonów zbiorników retencyjnych oraz terenów wzdłuż cieków;
- wyposażanie w urządzenia rekreacyjno-wypoczynkowe wybranych miejsc (wejść do lasów) znajdujących się w strefie buforowej lasów TPK.

Realizacja wymienionych celów będzie odpowiedzią na postępujące w ostatnich latach zmiany klimatyczne oraz występujące gwałtowne zjawiska pogodowe. Przyczyni się to do wzmocnienia działań na rzecz adaptacji miasta do zmian klimatycznych i stanie się podstawą do rozwoju sieci błękitno-zielonej infrastruktury.

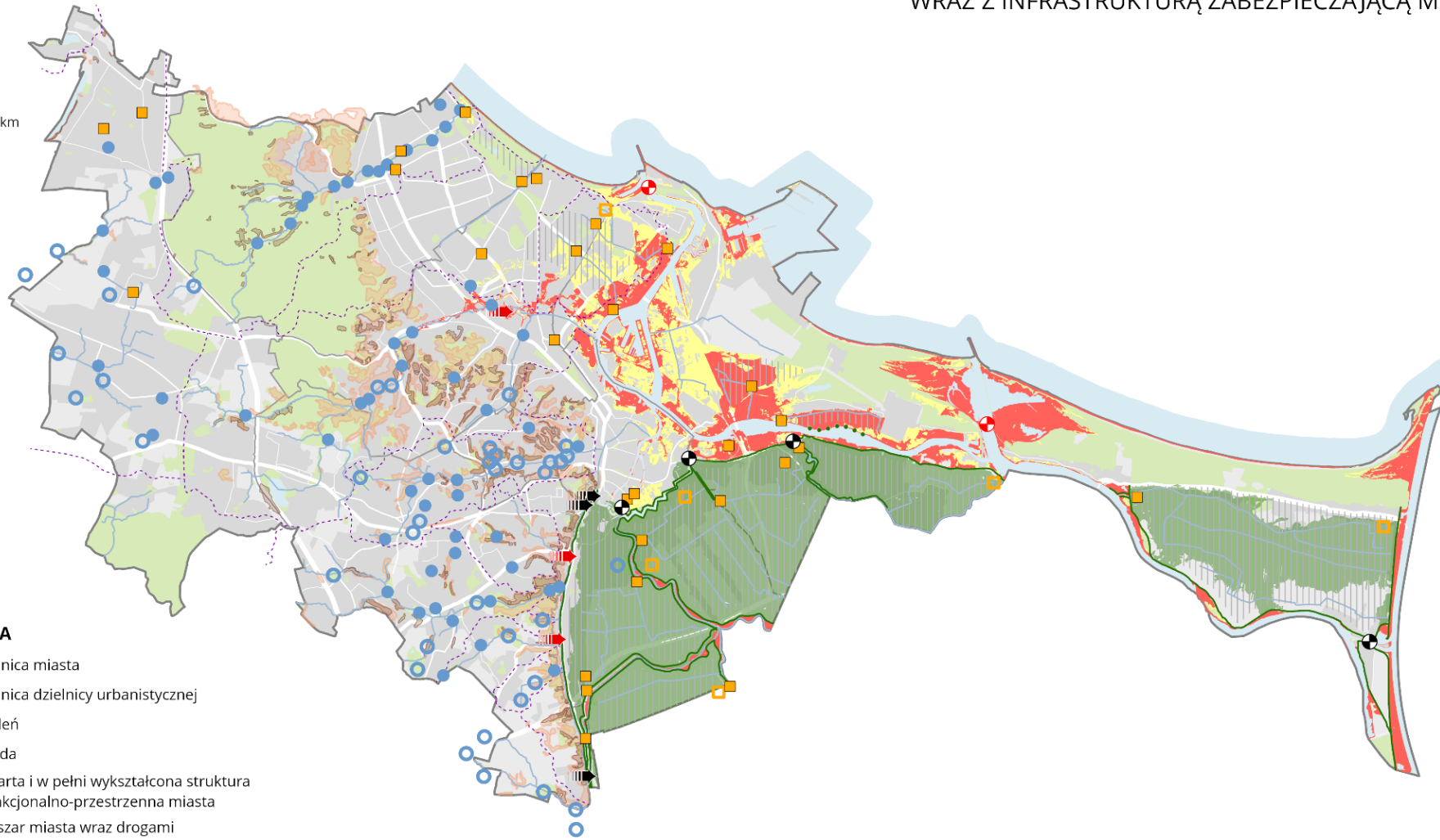
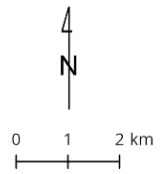
5. OCHRONA PRZECIWPOWODZIOWA I PRZECIWSUWISKOWA

Ze względu na swoje położenie Gdańsk jest zagrożony wieloma rodzajami powodzi: opadowymi, roztopowymi, zatorowymi śryżowymi i lodowymi, sztormowymi oraz mieszanymi. Pod względem zasięgu i rozmiaru zagrożenia powodzie można zaliczyć do lokalnych lub ponadlokalnych. Zagrożenie o charakterze ponadlokalnym pochodzi od rzek: Wisły, Martwej Wisły, Motławy, Raduni oraz wód Zatoki Gdańskiej.

W celu zwiększenia zabezpieczenia miasta przed powodziami przewiduje się dalszą rozbudowę systemu odprowadzania wód deszczowych oraz budowę kolejnych zbiorników retencyjnych. Zaleca się przy tym, aby możliwie duża ilość wody deszczowej była zatrzymywana w miejscu opadu. W związku z tym planuje się intensywną rozbudowę systemu małej retencji, budowę układów drenażowych rozsączających, a także przystosowanie terenów rekreacyjno-sportowych do przejściowego pełnienia funkcji retencyjnej. Przewiduje się również stworzenie planowanych obiektów przeciwpowodziowych, w tym zbiorników retencyjnych oraz dwóch zrzutów z Kanału Raduni. Za celowe uważa się poszukiwanie możliwości zwiększenia retencji w lasach, a także podjęcie działań w celu zwiększenia niezawodności systemu przeciwpowodziowego w przypadku odprowadzania wód pochodzących z ekstremalnych opadów.

Położenie fragmentów miasta w strefie krawędziowej wysoczyzny powoduje, że między Górnym a Dolnym Tarasem występują tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi. W celu ochrony miasta przed katastrofami związanymi z osuwiskami i ruchami masowymi ziemi przewiduje się rozpoznanie lokalizacji terenów zagrożonych i uwzględnienie tych zagrożeń przy podejmowaniu decyzji dotyczących zagospodarowania obszarów. W większości przypadków, dzięki zastosowaniu odpowiednich technologii oraz właściwemu zagospodarowaniu, zagrożenia te mogą być całkowicie wyeliminowane. Osuwiska i tereny zagrożone osuwaniem się mas ziemnych stanowią odrębną kategorię gruntu i wymagają przeprowadzenia badań geotechnicznych.

OBSZARY ZAGROŻENIA POWODZIOWEGO I OSUWISKOWEGO WRAZ Z INFRASTRUKTURĄ ZABEZPIECZAJĄCĄ MIASTA GDAŃSKA

OZNACZENIA

- granica miasta
- granica dzielnicy urbanistycznej
- zielen
- woda
- zwarta i w pełni wykształcona struktura funkcjonalno-przestrzenna miasta
- obszar miasta wraz drogami

UWARUNKOWANIA

- potoki i kanały
- granice zlewni
- obszar odwadniany mechanicznie

OBSZARY ZAGROŻEŃ

- teren szczególnego zagrożenia powodzią (1%)
- teren zagrożony powodzią o niskim prawdopodobieństwie (0,2%)
- teren zagrożony w przypadku zniszczenia budowli zabezpieczających
- obszary osuwisk
- potencjalne obszary osuwisk

INFRASTRUKTURA ZABEZPIECZAJĄCA

- przepompownia odwadniająca istniejąca
- przepompownia odwadniająca planowana
- zbiornik retencyjny istniejący
- zbiornik retencyjny planowany
- wrota przeciwpowodziowe istniejące
- wrota przeciwpowodziowe planowane
- kanał ulgi - zrzut istniejący
- kanał ulgi - zrzut planowany
- wał przeciwpowodziowy istniejący
- wał przeciwpowodziowy planowany

6. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

ZAOPATRZENIE W WODĘ

W Gdańsku obecnie wszystkie istniejące ujęcia wody połączone są w jedną sieć wodociągu centralnego. Cała woda włączana do sieci spełnia wymagania sanitarne. Wodociągi doprowadzają wodę do 99% gospodarstw domowych.

Realizowane będą inwestycje, które mają na celu dalszą poprawę jakości wody u odbiorców, niezawodność jej dostaw oraz dostępność infrastruktury wodociągowej na nowych terenach inwestycyjnych miasta. Działania te doprowadzą do racjonalnego wykorzystywania zasobów wód podziemnych i powierzchniowych.

ŚCIEKI

W Gdańsku funkcjonuje rozdzielczy system kanalizacji, co oznacza, że jeden osobny system przyjmuje, odprowadza i oczyszcza ścieki sanitarne, a drugi – wody opadowe. Obecnie 99% nieruchomości jest włączonych do sieci kanalizacji sanitarnej. Główny odbiornik ścieków z terenów aglomeracji to oczyszczalnia Gdańsk Wschód, położona w jednostce Błonia-Płonia. Przyjmuje ona ścieki także z gmin sąsiednich, tj. z miasta i gminy Sopot, Pruszcz Gdański, Żukowo i Kolbudy.

Celem polityki ekologicznej w Gdańsku jest stuprocentowe skanalizowanie i oczyszczenie ścieków z obszarów zainwestowania miejskiego o dużym wskaźniku zagęszczenia. Dla poprawy dostępności istniejącej zabudowy do sieci kanalizacji sanitarnej oraz skanalizowania nowych terenów inwestycyjnych przewidziane są zadania realizowane w ramach Gdańskiego Projektu Wodno-Ściekowego.

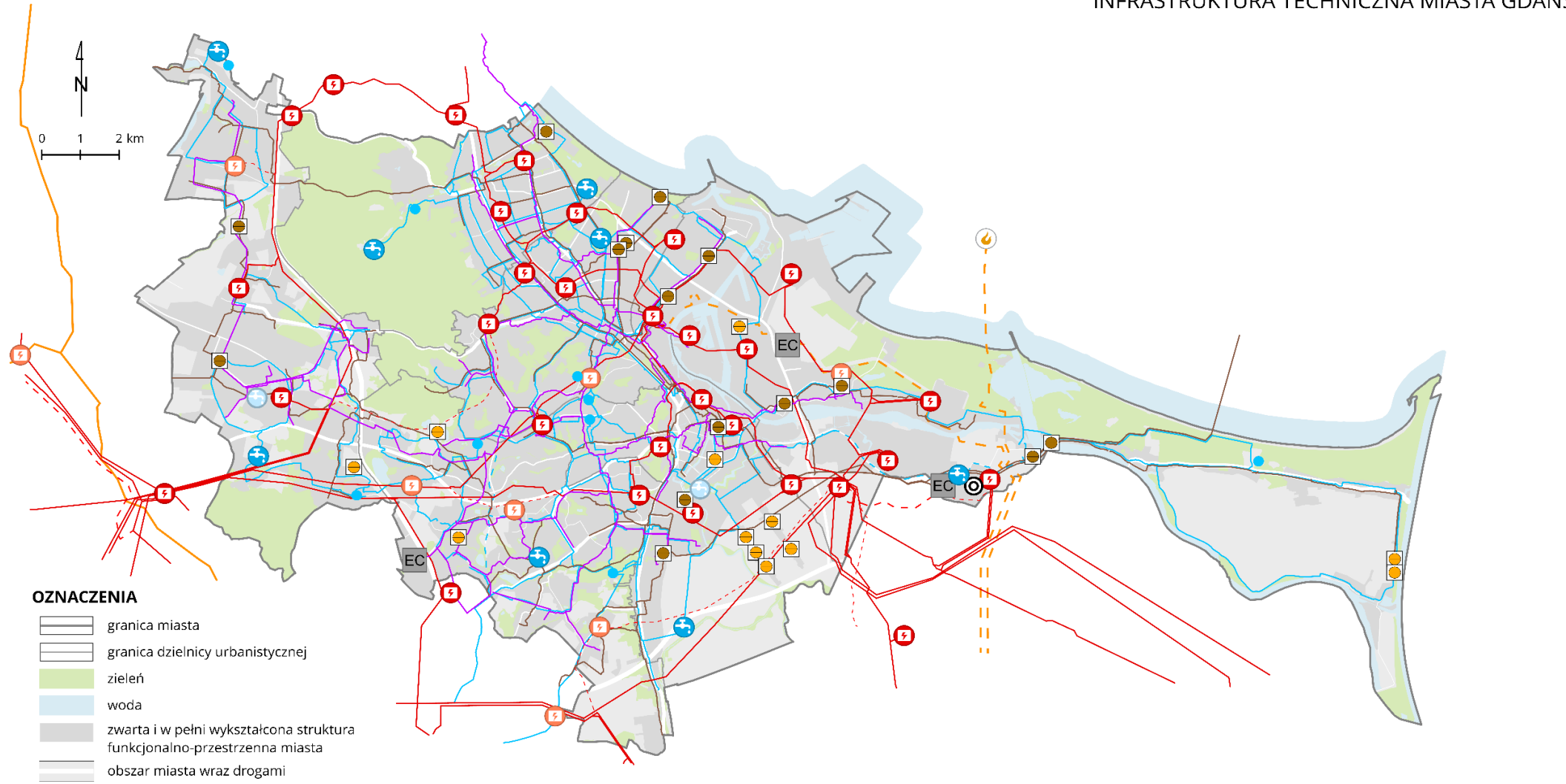
ENERGIA

Źródłem zasilania Gdańska w energię elektryczną są krajowy system elektroenergetyczny oraz lokalne elektrociepłownie zawodowe i przemysłowe. Obserwuje się stały wzrost zapotrzebowania na moc, rocznie o ok. 2–2,5% na terenie Trójmiasta.

W celu zabezpieczenia energetycznego miasta planowana jest rozbudowa źródeł wytwarzania energii elektrycznej i linii elektroenergetycznych na jego terenie. Umożliwi to stworzenie strefy o najwyższym poziomie pewności zasilania w energię elektryczną. Rozbudowa i przebudowa sieci realizowana będzie stosownie do zapotrzebowania na energię elektryczną. Jednocześnie miasto otwiera się na nowe możliwości związane z odnawialnymi źródłami energii i umożliwi lokalizowanie na swoim obszarze m.in. instalacji fotowoltaicznych lub farm wiatrowych w określonych miejscach.

CIEPŁO

Zapotrzebowanie na ciepło w Gdańsku jest pokrywane z czterech rodzajów źródeł: okolicznej sieci ciepłowniczej, wysokoparametrowych ciepłowni lokalnych, indywidualnych źródeł ciepła i niewielkich kotłowni oraz źródeł przemysłowych. Główne źródło ciepła dla systemu centralnego ogrzewania to Elektrociepłownia Gdańsk (PGE Energia Ciepła) o mocy zainstalowanej 822 MWt, zlokalizowana w jednostce Młyniska-Letnica. Po oddaniu do użytkowania źródłem wspomagającym stanie się Zakład Termicznego Przetwarzania Odpadów Komunalnych (ZTPO) „Port Czystej Energii” o planowanej mocy energii cieplnej w wysokości 45 MWt.

OZNACZENIA

- granica miasta
- granica dzielnicy urbanistycznej
- zielen
- woda
- zwarta i w pełni wykształcona struktura funkcjonalno-przestrzenna miasta
- obszar miasta wraz drogami

WODA

- ujęcie wody istniejące
- ujęcie wody planowane
- zbiorniki wody pitnej
- główne wodociągi istniejące
- główne wodociągi planowane

PRĄD

- główny punkt zasilania istniejący
- główny punkt zasilania planowany
- linie wysokiego napięcia istniejące
- linia 400 kV planowana
- linia 110 kV planowana

GAZ

- pływający terminal gazowy
- gazociągi istniejące
- gazociągi planowane

CIEPŁO

- elektrociepłownia planowana
- sieć ciepłownicza

ŚCIEKI

- oczyszczalnia ścieków
- przepompownia ścieków
- planowana przepompownia ścieków
- kanalizacja sanitarna

GAZ

Źródłem gazu dla Gdańska jest ogólnokrajowy system gazociągów wysokometanowych, zasilany głównie gazem pochodzącym z rurociągu Jamalskiego. Magistrala oraz stacje redukcyjno-pomiarowe pierwszego stopnia znajdują się poza granicami miasta.

Zapewnienie dostępu do sieci gazowej na obszarach, na których obecnie są braki, oraz w rejonach rozwojowych to główny cel rozbudowy sieci rozdzielczej. Inwestycje w układ magistralny, jakie dokonały się w ostatnich latach na terenie kraju, dały podstawę do swobodnego rozwoju gazownictwa na terenie Gdańska i okolic. Druga nitka gazociągu Gustorzyn–Gdańsk oraz magistrala do terminalu LNG w Świnoujściu wraz z magazynem gazu w Kosakowie, a także planowana lokalizacja punktu rozładunku gazu na Zatoce Gdańskiej, dają możliwość przyłączenia nie tylko małych konsumentów z sektora budownictwa mieszkaniowego, ale również dużych odbiorców przemysłowych. Miasto jest w wysokim stopniu pokryte siecią gazociągów. Jak wykazała analiza, prawie 75% całkowitej powierzchni miasta leży w zasięgu tej infrastruktury.

W przyszłości bardzo prawdopodobny będzie rozwój infrastruktury wodorowej. Wodór to bowiem ekologiczne i niskoemisyjne paliwo, które wpisuje się w ogólnoeuropejskie strategie służące osiągnięciu neutralności klimatycznej.

7. SYSTEM TRANSPORTOWY

Zgodnie z ideą piramidy zrównoważonych potrzeb transportowych miasto będzie funkcjonować z uwzględnieniem hierarchizacji oczekiwań wobec systemu transportowego: najpierw ruch pieszy, potem – rowerowy, następnie transport publiczny i na końcu indywidualny transport samochodowy.

Transport pieszy uznaje się za podstawę przemieszczania się po mieście. Jego istnienie jest warunkiem koniecznym dla funkcjonowania innych rodzajów transportu. Planowanie jego rozwoju, w koordynacji z innymi systemami transportu (przede wszystkim rowerowym i zbiorowym), wpływa na wzrost jakości i efektywności poruszania się po mieście.

Transport rowerowy postrzegany jest w miejskiej polityce mobilności jako ważne ogniwo. W związku z tym planuje się rozwój tras rowerowych w sposób zintegrowany z transportem zbiorowym i ciągami pieszymi, co przełoży się na wzrost liczby codziennych podróży wykonywanych rowerem. System, w połączeniu z istniejącymi i planowanymi drogami rowerowymi oraz wyznaczonymi w mieście strefami ruchu uspokojonego, realizuje kierunki polityki rowerowej charakteryzującej się podejściem obszarowym. Zgodnie z tym ruch rowerowy będzie zintegrowany ze środkami transportu publicznego i powinien odbywać się nie tylko po wydzielonych drogach rowerowych, ale także po jezdniach wraz z ruchem samochodowym oraz w strefach pieszych (na ciągach pieszo-jezdnych) wraz z ruchem pieszym. Zakłada się ponadto realizację ekostrad, czyli wydzielonych dróg dla rowerów i innych ekologicznych środków transportu indywidualnego o podwyższonych parametrach technicznych, zapewniających szybszy dojazd z odległych dzielnic miasta do centrum.

Planuje się, że system transportu zbiorowego zostanie oparty na węzłach integracyjnych charakteryzujących się różnym poziomem dostępności poszczególnych środków transportu oraz wyposażeniem dostosowanym do pełnionych funkcji. Najważniejsze z węzłów – krajowe, regionalne, metropolitalne i lokalne – będą bazować na kolei. Niektóre z węzłów i przystanków zintegrowanych zlokalizowanych na obrzeżach miasta zostaną wyposażone w rozbudowany system *park & ride*, który umożliwi przesiadkę z transportu indywidualnego do środków transportu zbiorowego (autobus, tramwaj lub pociąg).

Podstawowy szkielet kolejowy na terenie Gdańska będą stanowiły obecnie funkcjonujące linie. W zakresie rozwoju pasażerskiego systemu kolejowego przewiduje się rozbudowę systemu kolei aglomeracyjnej na południu Gdańska, która to w połączeniu z zelektryfikowaną linią PKM (istniejące LK 248, LK 253 oraz odtworzona „kolej kokoszkowska”) będzie atrakcyjną ofertą przewozową. Dopuszcza się wariantowanie przebiegu kolei aglomeracyjnej przez obszar Oruni.

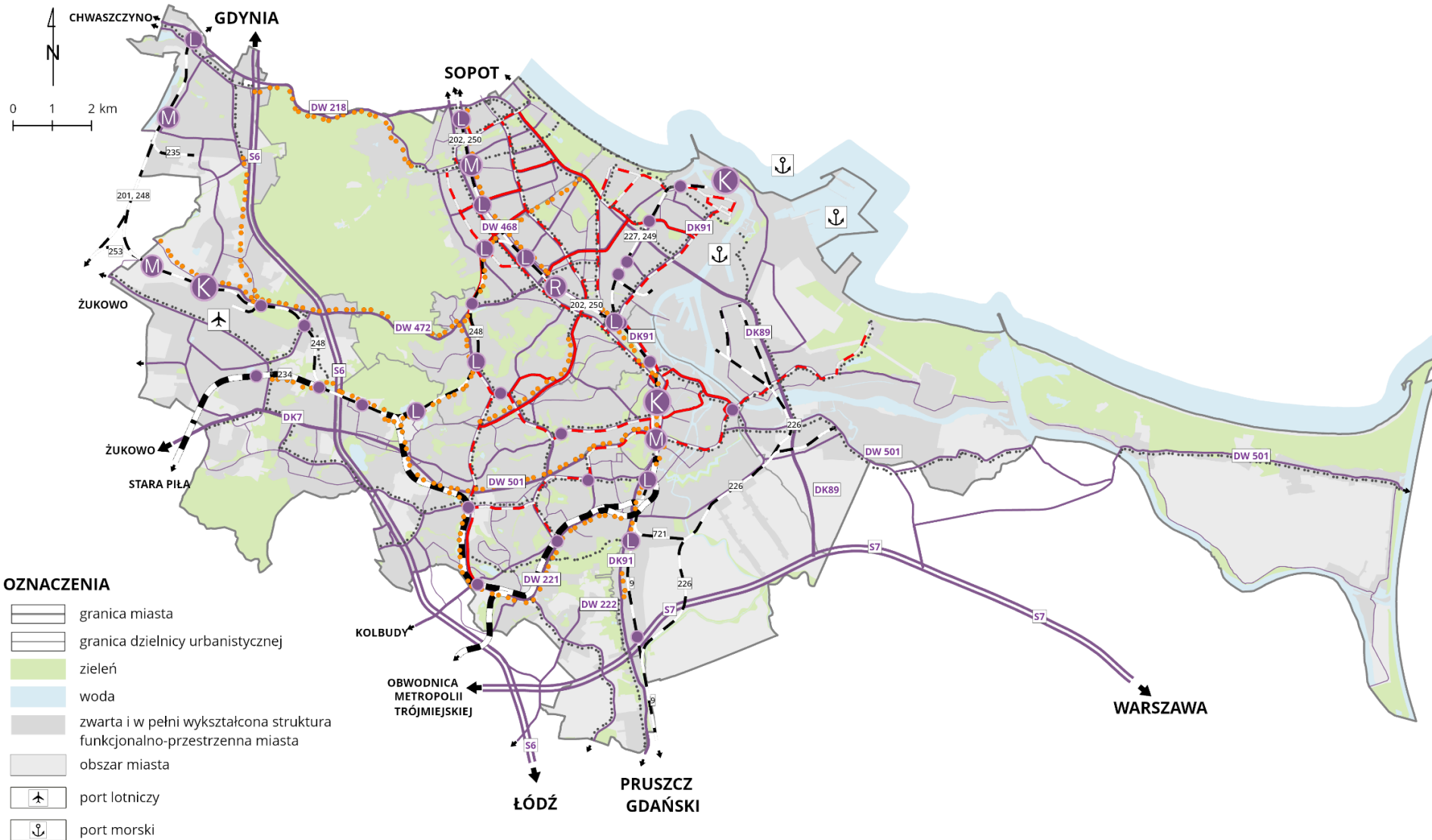
Zakłada się dalszą rozbudowę systemu tramwajowego (w szczególności w rozwijającej się dzielnicy Południe), połączeń Górnego Tarasu z Dolnym oraz uzupełnienie sieci tramwajowej na Dolnym Tarasie. Rozbudowany system tramwajowy zapewni sprawne, szybkie i bezproblemowe przemieszczanie się mieszkańców pomiędzy miejscami zamieszkania a miejscami pracy, handlu, kultury czy ośrodkami akademickimi.

Przyjmuje się, że system autobusowy w dużej mierze będzie odgrywać rolę uzupełniającą wobec transportu kolejowego i tramwajowego. Przyczyni się do tego uruchomiony zintegrowany system poboru opłat za przejazdy transportem publicznym, który poza Gdańskiem będzie funkcjonował w większości miast województwa pomorskiego zaopatrzonych w komunikację miejską, a także na kolei w całym województwie. System dzięki swoim możliwościom technicznym będzie umożliwiał tworzenie nowatorskich rozwiązań taryfowych (np. automatyczny dobór najkorzystniejszej opłaty za przejazd, uzależnionej od odległości czy liczby przystanków). W miejscach wspólnego przebiegu znacznej liczby linii autobusowych przewiduje się utworzenie buspasów, a na odcinkach wspólnych z linią tramwajową – pasów autobusowo-tramwajowych.

W najbliższym czasie wyzwaniem organizacyjnym i rozwojowym będzie zapewnienie takiej oferty transportu zbiorowego, która odwróci negatywny trend spowodowany spadkiem liczby pasażerów wywołany pandemią koronawirusa.

W mieście planuje się również rozbudowę układu uliczno-drogowego o nowe odcinki oraz przekształcenia w zakresie istniejących powiązań. Na mapie przedstawiono podstawowy układ uliczno-drogowy Gdańska, na który składają się drogi ekspresowe, drogi główne ruchu przyspieszonego, główne, zbiorcze i wybrane lokalne. Działania te będą prowadzone na podstawie zasad funkcjonalno-przestrzennych Gdańskiego Standardu Ulicy Miejskiej, mających na celu poprawę jakości przestrzeni publicznych, dostępności dla pieszych i rowerzystów oraz funkcjonowania ulic w przestrzeni miejskiej.

Celem rozwoju systemu transportowego Gdańska jest kształtowanie i wspieranie naturalnie wzrastającej mobilności mieszkańców i użytkowników oraz zapewnienie odpowiednich warunków dla gospodarczego i turystycznego rozwoju miasta przez wzmocnienie zarówno powiązań lokalnych, jak i zewnętrznej dostępności transportowej, przy jednoczesnej minimalizacji negatywnego wpływu proponowanych rozwiązań na środowisko.

OZNACZENIA

- granica miasta
- granica dzielnicy urbanistycznej
- zieleń
- woda
- zwarta i w pełni wykształcona struktura funkcjonalno-przestrzenna miasta
- obszar miasta
- port lotniczy
- port morski

TRANSPORT DROGOWY istniejący i planowany

- droga ekspresowa
- droga główna ruchu przyspieszonego
- droga główna
- droga zbiorcza
- wybrana droga lokalna

TRANSPORT SZYNOWY

- trasa tramwajowa istniejąca
- trasa tramwajowa planowana
- linia kolejowa istniejąca
- linia kolejowa planowana

TRANSPORT ROWEROWY istniejący i planowany

- ekostrady planowane
- system głównych tras rowerowych

WĘZŁY INTEGRACYJNE istniejące i planowane

- międzynarodowy i krajowy węzeł integracyjny
- regionalny węzeł integracyjny
- metropolitalny węzeł integracyjny
- lokalny węzeł integracyjny
- przystanki zintegrowane

8. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ

Politykę rozwoju przestrzennego Gdańska wyznaczono na podstawie istniejących uwarunkowań, dokumentów planistycznych, a także wniosków z „Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gdańska z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych”, ankiety dotyczącej priorytetów rozwojowych miasta oraz postulatów dotyczących strategicznych kierunków rozwoju, wypracowanych dzięki serii warsztatów „Gdańsk 2030 Plus. Strategia Rozwoju Miasta. Porozmawiajmy o przyszłości miasta i razem zmienimy Strategię Rozwoju Miasta”. Zgodnie z tą polityką Gdańsk będzie się rozwijał w kierunku półmilionowego centrum społecznego, gospodarczego i kulturowego metropolii – policentrycznego i rozwijającego się do wewnątrz. Miasto będzie starało się zapewnić mieszkańcom wysokiej jakości przestrzenie publiczne, mieszkaniowe, usługowe i produkcyjne oraz dostęp do terenów zieleni i rekreacji, stawiając przy tym na zrównoważoną mobilność. Gdańsk ma być gotowy na sprostanie obecnym i przyszłym wyzwaniom rozwojowym i klimatycznym, ma chronić walory kulturowe i przyrodnicze stanowiące o jego tożsamości oraz zapewnić wysoką jakość życia swoim mieszkańcom. Polityka ta jest spójna z polityką przestrzenną zawartą w innych dokumentach miejskich oraz spełnia założenia Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030.

W niniejszym rozdziale przedstawiono główne cele i kierunki rozwoju przestrzennego Gdańska oraz zobrazowano je w strukturze miasta, a także wskazano działania, których realizacja przełoży się na osiągnięcie celów strategicznych.

POWIĄZANIE CELÓW STRATEGICZNYCH ROZWOJU MIASTA Z CELAMI ROZWOJU PRZESTRZENNEGO				
Cele strategiczne	ZIELONE MIASTO	WSPÓLNE MIASTO	DOSTĘPNE MIASTO	INNOWACYJNE MIASTO
Cel rozwoju przestrzennego	WZMOCNIENIE SYSTEMU PRZYRODNICZEGO MIASTA ORAZ OCHRONA ZASOBÓW PRZYRODY, W TYM ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU	ROZWÓJ SPOŁECZNY, ZAPOBIEGANIE DEPOPULACJI ORAZ OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I TOŻSAMOŚCI	RÓWNOWAŻENIE STRUKTUR PRZESTRZENNYCH ORAZ KSZTAŁTOWANIE ZRÓWNOWAŻONEJ MOBILNOŚCI	ROZWÓJ GOSPODARCZY
Kierunki rozwoju przestrzennego	<ul style="list-style-type: none"> • ochrona walorów przyrodniczych • podnoszenie standardów życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do terenów zieleni • podnoszenie bezpieczeństwa i jakości życia mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury technicznej oraz przeciwpowodziowej 	<ul style="list-style-type: none"> • przeciwdziałanie odpływowi mieszkańców do gmin ościennych (suburbanizacji) poprzez podniesienie jakości i atrakcyjności zamieszkiwania w Gdańsku m.in. dzięki rozbudowie infrastruktury rekreacyjnej • poprawa jakości życia w rozwojowej części miasta tj. na Południu poprzez stworzenie 	<ul style="list-style-type: none"> • kontynuacja rozwoju miasta do wewnątrz przez wypełnienie ukształtowanych struktur urbanistycznych i wykreowanie tzw. miasta krótkich odległości • podnoszenie standardów życia mieszkańców poprzez poprawę jakości, atrakcyjności i dostępności przestrzeni publicznych oraz tworzenie 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój funkcji metropolitalnych przez wyznaczenie terenów dla rozwoju gospodarki, w tym dla gospodarki morskiej, przemysłów wysokich technologii, zaawansowanej produkcji oraz usług, m.in. otoczenia biznesu, turystyki, sportu, kultury i nauki

		<p>nowego centrum dzielnicowego</p> <ul style="list-style-type: none"> • ochrona walorów kulturowych i krajobrazowych jako przejawów tożsamości miasta 	<p>przestrzeni lokalnych</p> <ul style="list-style-type: none"> • intensyfikacja zabudowy i zagospodarowania centralnego pasma usługowego (CPU) oraz wyznaczonej strefy zabudowy śródmiejskiej • rozwój ośrodków usługowych niższej rangi podkreślających i dopełniających policentryczną strukturę miasta • ograniczenie zabudowy miejskiej na leżących w granicach Gdańska Żuławach • zrównoważony rozwój mobilności, w tym rozwój transportu zbiorowego m.in. szynowego, dróg rowerowych i ekostrad, a także realizacja brakujących elementów układu drogowego miasta 	
--	--	---	--	--

Wyznaczone kierunki rozwoju przestrzennego Miasta Gdańska będą realizowane poprzez poniższe działania:

1. Zielone Miasto – wzmocnienie systemu przyrodniczego miasta oraz ochrona zasobów przyrody, w tym adaptacja do zmian klimatu:

- stworzenie nowego parku w dzielnicy rozwojowej Południe, w celu podniesienia jakości życia oraz umożliwienia mieszkańcom terenów intensywnie rozwijających się spędzania czasu na wolnym powietrzu w otoczeniu urządzonej zieleni;
- tworzenie i uzupełnianie zadrzewień wzdłuż ciągów komunikacyjnych, m.in. w celu wytworzenia zielonych alei, pozytywnie wpływających na lokalny klimat oraz atrakcyjność przestrzeni;
- wykreowanie sieci błękitno-zielonych pasm ekologicznych wzdłuż istniejących cieków wodnych mających stanowić zrównoważony ekosystem miejski w powiązaniu z rekreacją;
- rozbudowa infrastruktury zabezpieczającej miasto przed powodzią oraz rozwój sieci infrastruktury technicznej.

2. Wspólne Miasto – rozwój społeczny, zapobieganie depopulacji oraz ochrona dziedzictwa kulturowego i tożsamości:

- stworzenie nowego centrum dzielnicowego w rozwojowej części miasta, tj. na Południu;
- zapewnienia mieszkańcom wygodnego i bezpiecznego korzystania z dostępu do wód Zatoki Gdańskiej poprzez uatrakcyjnienie i podniesienie jakości infrastruktury w pasie nadmorskim z poszanowaniem ochrony przyrody;
- podniesienie jakości życia mieszkańców poprzez wykreowanie nowych atrakcyjnych miejsc do rekreacji i spędzania czasu wolnego (m.in. usługi z zakresu przemysłu czasu wolnego w sąsiedztwie stadionu na Letnicy, Ergo Areny);
- rozbudowa infrastruktury umożliwiającej rekreację oraz uprawianie sportów wodnych (w miejscach do tego predysponowanych), wykorzystanie naturalnego potencjału miasta i uatrakcyjnienie dla mieszkańców tej formy spędzania czasu (w tym rozwój infrastruktury dot. kajakarstwa, żeglarstwa i kąpielisk).

3. Dostępne Miasto – równoważenie struktur przestrzennych oraz kształtowanie zrównoważonej mobilności:

- poprawa jakości i atrakcyjności istniejących oraz tworzenie nowych przestrzeni publicznych, w tym lokalnych⁴, przyjaznych użytkownikom, dostępnych również dla osób ze szczególnymi potrzebami;
- rozwój infrastruktury wzmacniającej priorytet ruchu pieszego i mobilności aktywnej;
- rozwój nowoczesnej infrastruktury w postaci np. ekostrad w celu zachęcania mieszkańców do przemieszczania się po mieście rowerami lub innymi ekologicznymi urządzeniami transportu osobistego;
- rozbudowa systemu transportu zbiorowego m.in. o nowoczesny i ekologiczny transport szynowy, przede wszystkim obejmujący tereny rozwojowe miasta zmagające się obecnie z deficytami w tym zakresie, a także realizacja buspasów, umożliwiających sprawną i niezawodną komunikację autobusową;
- rozbudowa istniejącego układu drogowego o brakujące połączenia, w szczególności w rozwojowych dzielnicach miasta, gdzie układ drogowo-uliczny wraz z transportem zbiorowym nie jest w pełni rozwinięty.

⁴ Na mapie na str. 61 wskazano 4 lokalizacje przestrzeni lokalnych w podobszarach rewitalizacji, znajdujące się na etapie przygotowań do realizacji. W dokumencie „Gdańskie Przestrzenie Lokalne” wskazuje się natomiast ponad 100 potencjalnych lokalizacji przestrzeni lokalnych na obszarze całego miasta. Do przestrzeni publicznych, poza przestrzeniami lokalnymi, zaliczamy również m.in. parki, place, ciągi piesze / bulwary, promenady.

4. Innowacyjne miasto – rozwój gospodarczy:

- wspieranie inwestycji na terenach rozwojowych wokół portu lotniczego, które mogą stać się istotną na mapie miasta lokalizacją nowych miejsc pracy w ramach tzw. Airport City;
- wzmocnienie potencjału rozwojowego portu morskiego jako istotnego elementu gospodarki miasta;
- utworzenie i wsparcie strefy pod funkcje przemysłowo-produkcyjne na terenie Płoni, co umożliwi rozwój technologii efektywnych w produkcji, przesyłach, dystrybucji oraz w zużyciu energii i paliw.

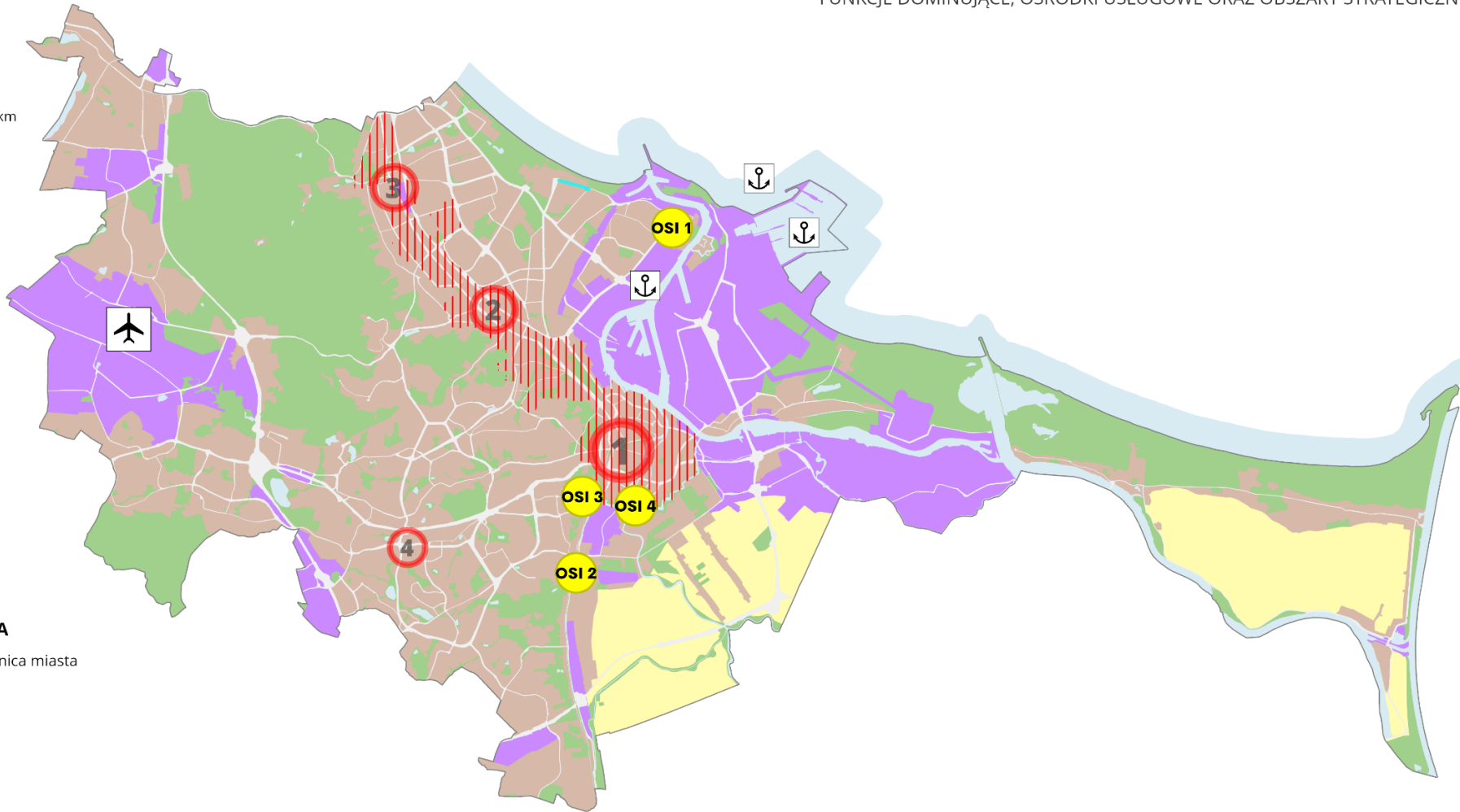
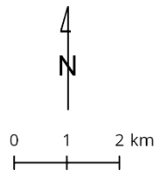
W modelu wyznaczone zostały Obszary strategicznej interwencji (OSI), czyli obszary problemowe, charakteryzujące się niekorzystnymi zjawiskami w sferze społecznej i ekonomicznej, wymagające interwencji nakierowanej na przełamanie barier rozwojowych. Jako OSI wskazano obecne podobszary rewitalizacji zgodne z uchwałą w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w mieście Gdańsku z 2016 r., tj. podobszar Biskupia Górka / Stary Chełm, podobszar Dolne Miasto / Plac Wałowy / Stare Przedmieście, podobszar Nowy Port z Twierdzą Wisłoujście oraz podobszar Orunia.

Zakłada się kontynuowanie działań w podobszarach rewitalizacji, pozwalających na odnowę obecnie zdegradowanych części miasta zgodnie z gminnym programem rewitalizacji (GPR). Główne cele działań rewitalizacyjnych to: wysoka spójność społeczna i przestrzenna, poprawa wizerunku i ożywienie gospodarcze, co ma zostać osiągnięte przez realizację celów strategicznych GPR.

W celu prowadzenia efektywnej i skutecznej polityki rozwoju miasta do realizacji założeń strategii i modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej mogą być wykorzystane wszystkie dostępne środki finansowe. Zapisane kierunki działań i inwestycje finansowane będą z budżetu gminy z możliwością współfinansowania lub przy wykorzystaniu środków zewnętrznych.

MODEL STRUKTURY FUNKCYJNALNO-PRZESTRZENNEJ MIASTA GDAŃSKA

FUNKCJE DOMINUJĄCE, OŚRODKI USŁUGOWE ORAZ OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI (OSI)

OZNACZENIA

granica miasta

ROZWÓJ DOMINUJĄCEJ FUNKCJI:

- rolniczej przestrzeni produkcyjnej
- mieszkaniowej, usługowej i mieszkaniowo-usługowej
- przemysłowo-usługowo-magazynowo-portowo-logistycznej
- zieleni

transportu

port lotniczy

port morski

Centralne Pasmo Usługowe (CPU)

Policentrycznie zlokalizowane ośrodki usługowe:

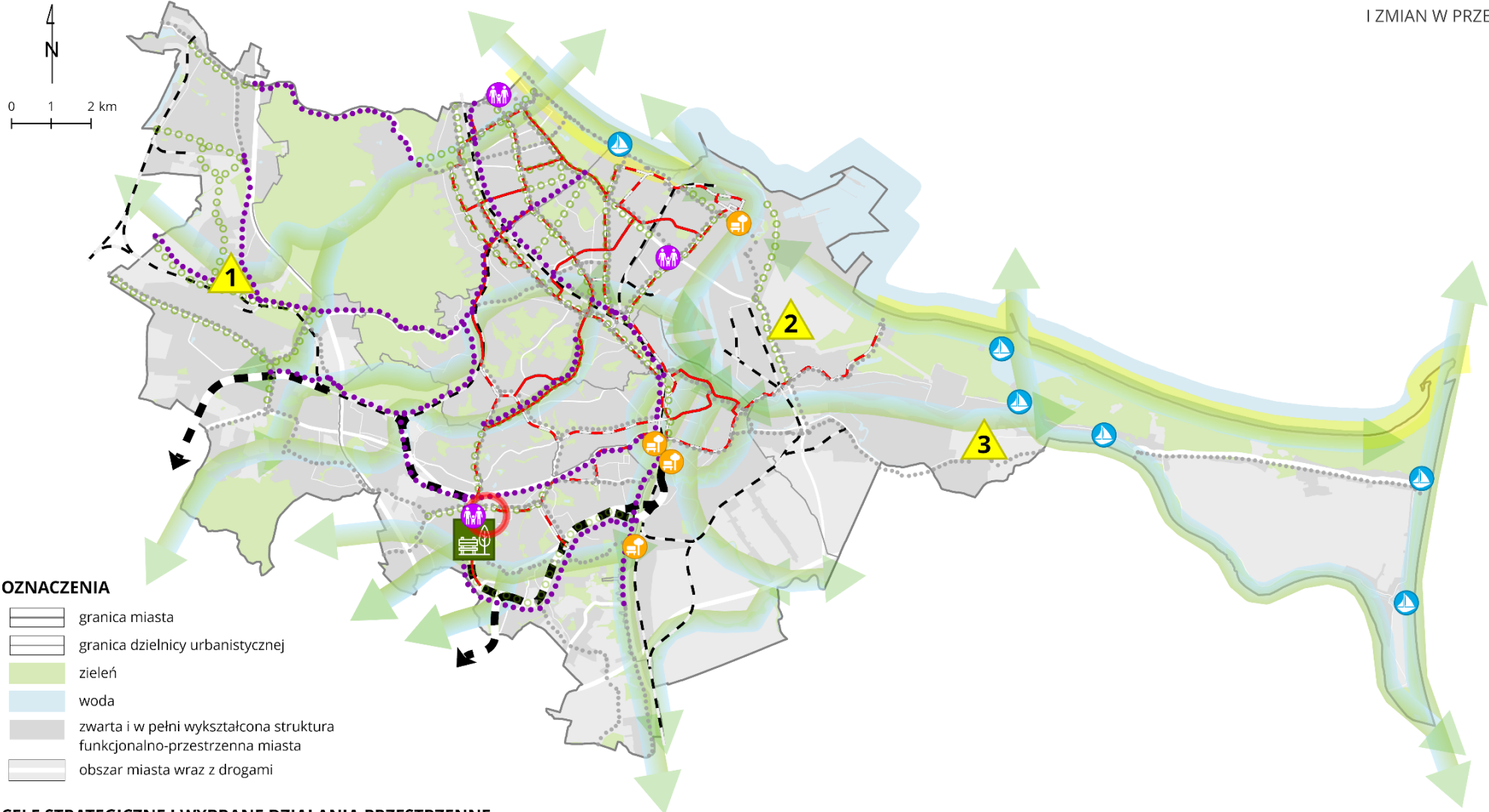
- 1** Śródmieście *metropolitalny*
 - 2** Wrzeszcz
 - 3** Oliwa
 - 4** Nowe Centrum Gdańsk Południe *dzielnicowy*
- } *ogólnomiejskie*

OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

- OSI 1** podobszar rewitalizacji Nowy Port z Twierdzą Wisłoujście
- OSI 2** podobszar rewitalizacji Orunia
- OSI 3** podobszar rewitalizacji Biskupia Górka / Stary Chelm
- OSI 4** podobszar rewitalizacji Dolne Miasto / Plac Wałowy / Stare Przedmieście

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ MIASTA GDAŃSKA

ROZMIESZCZENIE **WYBRANYCH** PLANOWANYCH INWESTYCJI
I ZMIAN W PRZESTRZENI MIASTA

OZNACZENIA

- granica miasta
- granica dzielnicy urbanistycznej
- zielen
- woda
- zwarta i w pełni wykształcona struktura funkcjonalno-przestrzenna miasta
- obszar miasta wraz z drogami

CELE STRATEGICZNE I WYBRANE DZIAŁANIA PRZESTRZENNE

ZIELONE MIASTO

- Park Południowy
- zielone aleje
- błękitno-zielone pasma

WSPÓLNE MIASTO

- nowe Centrum Gdańsk Południe
- pas nadmorski
- infrastruktura czasu wolnego
- rekreacja i sporty wodne

DOSTĘPNE MIASTO

- przestrzenie lokalne
- ekostrady planowane
- system głównych tras rowerowych
- linia kolejowa istniejąca
- linia kolejowa planowana
- trasa tramwajowa istniejąca
- trasa tramwajowa planowana

INNOWACYJNE MIASTO

- 1 tereny wokół portu lotniczego
- 2 tereny portu morskiego
- 3 teren Płoni

